

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická**

**MOBILIÁRNÍ EXEKUCE
V KONTEXTU MODERNÍ DOBY A
JEJÍ DOPAD NA ŽIVOT
POVINNÉHO**

JUDr. Roman Chaloupka

**disertační práce k získání akademického titulu doktor
ve studijním programu Teoretické právní vědy se
specializací občanské právo**

školitel: doc. JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D.

katedra: Katedra obchodního práva

Plzeň 2023

**University of West Bohemia in Pilsen
Faculty of Law**

**MOBILE FORECLOSURE IN THE
CONTEXT OF MODERN TIMES AND
ITS IMPACT ON THE LIFE OF THE
DEBTOR**

JUDr. Roman Chaloupka

**dissertation to obtain the academic title of doctor in the
theoretical legal sciences study program with a
specialization in civil law**

supervisor: doc. JUDr. Tomáš Dvořák, Ph.D.

department: Department of Commercial Law

Pilsen 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto disertační práci s názvem „**Mobiliární exekuce v kontextu moderní doby a její dopad na život povinného**“ zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Mělníku dne

JUDr. Roman Chaloupka

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat všem, kteří svými připomínkami, od cizojazyčných, až po odborné, či pouhou radou nebo názorem mi dopomohli při tvorbě této dizertační práce, zejména pak svému školiteli doc. JUDr. Tomáši Dvořákovi, Ph.D.

Seznam použitých zkratk

Exekuční řád	Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
Komora	Exekutorská komora České republiky
Listina	Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů
Občanský soudní řád	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Ústava	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Obsah

Předmluva.....	1
Úvod.....	2
1. Historický vývoj exekučního práva.....	7
1.1 Doba římská.....	7
1.2 Středověké exekuční právo v českých zemích	10
1.3 Doba osvícenská, rozvoj exekučního práva a exekuční řád z roku 1896.....	13
1.4 Exekuční řízení v letech 1938 - 1948	14
1.5 Exekuční právo v letech 1948 - 1989	15
1.6 Exekuční řízení po roce 1989	16
2. Exekuce a exekuční řízení	20
2.1 Exekuce a výkon rozhodnutí	20
2.2 Exekuční řízení	25
2.2.1 Základní zásady exekučního řízení	27
2.2.2 Dualismus exekučního práva a zásada subsidiarity	33
2.2.3 Exekuční titul	38
2.2.4 Vybrané subjekty exekučního řízení	42
3. Exekuční řízení dle Exekučního řádu.....	52
3.1 Zahájení exekučního řízení.....	52
3.2 Exekuční příkaz	56
3.3 Způsoby provedení exekuce	61
3.3.1 Exekuce na peněžitá plnění	63
3.3.2 Exekuce na nepeněžitá plnění	77
3.4 Odklad exekuce	82
3.5 Zastavení exekuce.....	85
4. Mobiliární exekuce.....	93
4.1 Předmět exekuce	94
4.1.1 Vymezení věci movité dle hmotného práva	94
4.1.2 Věc movitá jako předmět exekuce	95
4.1.3. Věci vyloučené z exekuce prodejem movitých věcí	96
4.2 Průběh mobiliární exekuce do zpeněžení předmětu exekuce	102
4.2.1 Nařízení exekuce prodejem movitých věcí	102
4.2.2. Příprava na provedení mobiliární exekuce	103
4.2.3 Činnosti osoby provádějící mobiliární exekuci.....	106
4.2.4 Soupis movitých věcí	110
4.2.5 Zvláštní případy postižení majetku povinného	134
4.3 Zpeněžení předmětu exekuce	141

4.3.1	Odhad movitých věcí.....	141
4.3.2	Zpeněžení movitých věcí mimo dražbu	142
4.3.3.	Dražba movitých věcí.....	147
4.4	Úvaha nad současným pojetím mobiliární exekuce a jejím dopadem na život povinného	158
5.	Mobiliární exekuce – komparativní analýza s právní úpravou Slovenské republiky.....	163
5.1	Prameny právní úpravy.....	163
5.2	Předmět mobiliární exekuce	165
5.3	Průběh mobiliární exekuce	167
5.4	Dílčí závěr.....	171
	Závěr.....	173
	Summary	182
	Zusammenfassung	185
	Seznam použité literatury a pramenů	189
	Odborná literatura:	189
	Právní předpisy:.....	192
	Judikatura:	195
	Odborné články:	196
	Ostatní:	197

Předmluva

Exekuční řízení, potažmo exekuce jako takové, nejsou výlučně tématem právním, ale jedná se o celospolečenský fenomén, jenž má přesah do dalších vědeckých disciplín, a který se pořád vyvíjí, ať již z důvodu neustále probíhajících novelizací právních předpisů, či v důsledku vydávání zcela nových zákonů, jejichž cílem je zjednodušení splnění dluhu méně nákladným způsobem. Typickým příkladem v předchozí větě zmiňovaného právního předpisu je právní úprava tzv. milostivého léta, která byla poměrně četně prezentována i ze strany masmédií, byť zřejmě neměla takový úspěch, jako tuzemský zákonodárce původně predikoval.

Za dalšího z „hybatelů“ na poli exekucí lze bezesporu označit Ústavní soud České republiky, jehož rozhodovací praxe již nesčetněkrát zasáhla do samotného exekučního řízení, s jistým přesahem do řízení nalézacího.

Nelze opomenout ani fakt, že právní úprava exekučního řízení bývá často i předmětem politických diskuzí a volebních programů a lze tak tvrdit, že úprava práv a povinností účastníků exekučního řízení bývá mnohdy pod tlakem politických stran, podle toho, jaký zastává názor většina elektorátu předmětných stran a hnutí, které jsou zastoupené ať již v kterékoliv z komor Parlamentu České republiky.

Exekuční řízení tak není v českém právním řádu žádné novum, o kterém by dosud nebyla zpracována žádná odborná publikace, monografie či pojednání, nicméně s ohledem na právě uvedené se exekuční řízení v čase proměňuje a neustále se vyvíjí a současně s tím nelze říci, že by se určitým způsobem zjednodušovalo.

Právě předkládaná disertační práce tak vznikla právě v reakci na neustálý (a mnohdy i překotný) vývoj exekučního řízení, ať již v rovině sociální nebo právní, s cílem přiblížit čtenáři mobiliární exekuci, z právní pozice povinného, jakožto účastníka exekučního řízení.

Úvod

Exekuce jsou odnepaměti nedílnou součástí právních řádů většiny států světa, a to nejen těch, na jejichž území je aplikováno právo vycházející z kontinentální právní kultury. V České republice se v exekuci ke dni odevzdání této práce nachází bezmála sedm set tisíc osob, přičemž celkový počet exekucí přesahuje čtyři miliony.¹ V kontextu s celkovým počtem obyvatel České republiky se dle mého názoru jedná o nikoliv zanedbatelné číslo. Osobně se obávám, že s ohledem na současný bezprecedentní stav panující na energetické burze, jakožto i vzhledem k aktuální míře inflace za rok 2022, která je daleko za inflačním cílem České národní banky,² se budou v předchozí větě prezentovaná čísla ještě zvyšovat, což zcela jistě nepovede ke spokojenosti jak věřitelů (literou), kteří se ocitnou v nejistotě, zda jich pohledávka bude uhrazena, tak samotných dlužníků, pro které může zahájení exekučního řízení představovat neúměrnou zátěž již tak napjatých rodinných rozpočtů.

Pokud se jedná o právní úpravu samotných exekucí, je třeba úvodem zdůraznit, že v této právní oblasti dochází ke střetu dvou zcela protichůdných zájmů, a to zájmu oprávněného na uspokojení své pohledávky na straně jedné a zájmu povinného, který bývá, jak je mi známo z mých osobních zkušeností jakožto soudního exekutora, v mnoha případech zcela opačný, než zájem vlastníka pohledávky. Je tak primárně na zákonodárném sboru, aby stanovil pravidla pro exekuce tak, aby práva a povinnosti účastníků exekučních řízení nebyly vychýleny výrazně ve prospěch té či oné skupiny (tedy oprávněných nebo povinných). Je třeba spravedlivě říct, že úkol to bezpochyby není vůbec jednoduchý; a zřejmě proto je v určitých momentech exekučního řízení disproporce mezi právy a povinnostmi povinných na straně jedné a právy a povinnostmi oprávněných na straně druhé nikoliv zanedbatelná. O některých těchto nepoměrech bude v předkládané práci pojednáno.

¹ Otevřená data o exekucích. Otevřená data o exekucích [online]. Copyright © 2009 [cit. 30.01.2023]. Dostupné z: <https://statistiky.eocr.info/statistiky>

² Inflační cíl - Česká národní banka. [online]. Copyright © ČNB 2023 [cit. 30.01.2023]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/>

Exekuce jakožto procesní postup, který má přímo vést k uspokojení pohledávky oprávněného z pravomocného a vykonatelného exekučního titulu³, může mít dle recentní právní úpravy mnoho forem. Exekuci lze provést pouze způsoby, které předpokládají (a výslovně upravují) obecně závazné právní předpisy, zejména pak Exekuční řád nebo Občanský soudní řád; dále se jedná například o právní předpisy, které se tradičně řadí do oblasti práva správního⁴ či daňového⁵. S ohledem na zvolené téma předkládané disertační práce bude však níže uvedené pojednání zaměřeno na výklad příslušných právních norem Exekučního řádu, potažmo Občanského soudního řádu.

V případě exekuce je nutné rozlišovat, zda jde o exekuci na peněžitá nebo nepeněžitá plnění (kterým je například vyklizení nemovité věci, rozdělení společné věci, apod). Byť nevycházím z žádné oficiálně publikované statistiky, dovoluji si s ohledem na své letité zkušenosti tvrdit, že v právní praxi se převážně setkáváme s exekucemi na peněžitá plnění. Exekuci ukládající zaplacení peněžité částky lze provést v souladu s ustanovením § 59 odst. 1 Exekučního řádu následujícími způsoby:

- a. srážkami ze mzdy či jiných příjmů;
- b. příkázáním pohledávky (např. účet povinného);
- c. prodejem movitých věcí (zajištěných při mobiliární exekuci) a nemovitých věcí;
- d. postižením závodu;
- e. správou nemovité věci
- f. pozastavením řídičského oprávnění.

Ústředním tématem této práce je jedna ze zákonných forem exekuce, kterou je exekuce mobiliární. V obecné rovině rozumíme mobiliární exekucí způsob výkonu rozhodnutí, který postihuje movité věci, ke kterým svědčí

³ SVOBODA, Karel. 1. Rozdíl mezi exekucí a exekučním řízením. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1, marg. č. 1. ISBN: 978-80-7400-802-3.

⁴Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 103.

⁵Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 177.

vlastnické právo povinnému.⁶ Z logiky věci je tak zřejmé, že jakýkoliv způsob exekuce se musí nutně určitým způsobem promítnout do právní sféry povinného; ne jinak je tomu i v případě exekuce mobiliární.

Cílem mobiliární exekuce, je dohledání majetku povinného, lhostejno, zda se jedná o místa, kde tento provozuje podnikatelskou činnost, dlouhodobě bydlí či se na těchto místech toliko přechodně zdržuje. Exekutor je oprávněn vstoupit za splnění přesně definovaných zákonných podmínek do bytu či jiného prostoru i bez přítomnosti dlužníka či policejního orgánu. Podstatou mobiliární exekuce je zajištění či zabavení movitých věcí povinného ve prospěch oprávněného, který má právo na peněžité plnění. Pohledávku oprávněného lze pak v rámci exekuce uspokojit mimo jiné prodejem dlužníkových movitých věcí zabavených či zajištěných v rámci mobiliární exekuce. Exekuční řád v ustanovení § 66 odst. 4 jednoznačně stanoví, že exekutor může i bez podaného návrhu ze strany oprávněného zajistit movité věci, které sepsal, pokud je to účelná a je-li zde obava z jejich poškození nebo ztráty. Takto zajištěné movité věci pak soudní exekutor převezme do své úschovy, nebo zajistí uložení dotčených předmětů u vhodného schovatele.

Primární cíle mé badatelské činnosti, jejímž výsledkem je sepsání předkládaná disertační práce, jsou následující:

- 1) analyzovat a zhodnotit současnou právní úpravu exekučního řízení; a současně:
- 2) analyzovat soudobý systém a pravidla mobiliárních exekucí a zhodnotit jejich dopad na život povinného.

V souvislosti s vytyčenými cíli hodlám k vybrané právní problematice prezentovat své právní úvahy *de lege ferenda* a pokusím se tak definovat a vymežit potřebné legislativní a další změny, které by nejlépe přispěly například

⁶ MACHÁČKOVÁ, Marta. Exekuce mobiliární. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 9788074000591.

ke zvýšení efektivity exekučního řízení či zlepšení právního postavení toho kterého účastníka exekučního řízení.

Předkládaná disertační práce je systematicky členěna do pěti kapitol, které se z důvodu přehlednosti následně rozdělují na dílčí subkapitoly. Její první část bude věnována historickému exkursu do vývoje exekučního řízení. V další části se zaměřím na obecnou problematiku exekučního řízení, která má relaci ke všem zákonným způsobům provedení výkonu rozhodnutí provedené exekutorem, s důrazem na specifické prvky exekuce prodejem movitých věcí. Byť těžiště této disertační práce pak spočívá v podrobném rozboru exekuce prodejem movitých věcí neboli mobiliární exekuci, přesto považuji za nezbytné alespoň v minimální míře zmínit i obecné skutečnosti, které se týkají výkonu rozhodnutí, a to z důvodu návaznosti výkladu.

Ve čtvrté části práce se budu podrobně zabývat všemi otázkami a problémy, které souvisí s exekucí prodejem movitých věcí, s přihlédnutím k novelizovaným ustanovením Občanského soudního řádu i Exekučního řádu a dostupné judikatuře tuzemských soudů. V této části práce bude rovněž provedena analýza problematiky exekucí prováděné soudními exekutory podle Exekučního řádu, s důrazem na mobiliární exekuci. V tomto případě je nutné zdůraznit, že se právní normy obsažené v Občanském soudním řádu a Exekučním řádu v mnohém shodují a existují vedle sebe na principu subsidiarity Občanského soudního řádu ve vztahu k Exekučnímu řádu. Mým záměrem a cílem bude zdůraznění této speciální úpravy, nikoli repetice toho, co tvoří třetí část práce. Následovat bude část, zaměřená na komparaci předestřené problematiky se zahraniční právní úpravou, včetně provedení analýzy shodných rysů, jakožto i rozdílů.

Pro zpracování předkládané práce bude užito stran obecně závazných právních předpisů na úrovni zákona, podzákonných právních předpisů a odborné literatury i zejména pak komentářové literatury, včetně tuzemské judikatury, zahraniční literaturu nevyjímaje.

Zejména kapitoly č. 3 a 4 pak budou obsahovat mimo jiné mé osobní poznatky z praxe, právní názory na danou problematiku, úvahy de lege lata, de lege ferenda, včetně subjektivního zhodnocení dotčené právní úpravy.

Při zpracování předkládané práce jsem užíval několika metod, a to zejména přímé metody, v jejímž rámci jsem získával a vycházel z informací z dostupných pramenů a literatury, dále kvantitativní metody, neboť cílem je popis jednotlivých právních institutů nebo metody kvalifikace.

1. Historický vývoj exekučního práva

Následující dílčí kapitoly budou zaměřeny na popis vybraných historických reálií, které jsou relevantní k exekucím jako takovým. Pro čtenáře nemůže být překvapením, že původní podoba exekuce (resp. exekučního řízení) se od recentní právní úpravy výrazně odlišuje, což je nepochybně dáno mimo jiné celospolečenským vývojem, který jde vždy ruku v ruce z vývoje právní úpravy, nicméně primární důvod vedení exekucí zůstává odnepaměti stejný. Tímto titulem je vždy nesplnění všeobecně známé římské zásady *pacta sunt servanda*; jinými slovy, exekuce jsou odnepaměti vedeny kvůli tomu, že určitá osoba nesplnila povinnost, k jejímuž splnění se zavázala.

1.1 Doba římská

Vývoj exekučního práva je možné vysledovat již v dobách římských, kdy římský civilní proces postupně vytvářel⁷ elementy pro následný civilní proces, a tedy i pro řízení exekuční jako takové. Na tomto místě je třeba akcentovat, že kontinentální právní systémy vychází převážně z práva římského, ne jinak je tomu i v případě právního řádu České republiky; i z tohoto důvodu tak začínám pojednání o historickém vývoji exekučního práva v dobách rozkvětu starověkého antického impéria.

V nejstarší kodifikaci římského práva, pocházející z poloviny 5. století před naším letopočtem, konkrétně v Zákoně dvanácti desek (ve třetí desce) byla zakotvena následující právní norma: „1. Těm, kteří uznali dluh a byli řádně odsouzeni, budiž dáno zákonných 30 dnů. 2. Teprve poté budiž vložena ruka. Ať ho vede před soud. 3. Nesplní-li rozsudek a nezaručí-li se nikdo za něj na soudě, ať ho odvede sebou, spoutá ho buď provazem, nebo okovy o váze 15 liber, ne těžšími, nebo pokud bude chtít, lehčími. 4. Jestliže chce, ať žije ze svého. Pokud nežije ze svého, ať ten, kdo ho drží v poutech, mu dává den libru mouky. Pokud

⁷HEYROVSKÝ, Leopold. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 7. vyd. V Bratislavě: Právnická fakulta university Komenského, 1929. Knihovna právnické fakulty university Komenského v Bratislavě, s. 117.

*chce, ať dává více. 5. Třetího trhového dne ať rozsekají na části. Useknou-li si více či méně, ať jim to neškodí.*⁸

Z právě citovaného je patrné, že exekuce dle římského Zákona dvanácti desek byla vymáhána jako exekuce personální, neboť dlužník byl odpovědný vlastní osobou při nesplnění dluhu. Exekuce v této podobě byla krutá a ojedinělá. Samotné exekuční řízení probíhalo tak, že věřitelovým právem bylo po 30. dnech zcela ovládnout dlužníka. Římský právník Gaius k tomuto uvedl následující: „*Protože jsi z rozsudku povinen (či protože jsi odsouzen) zaplatit 10 tisíc sesterciů, proto já, jelikož jsi nezaplatil, vkládám na tebe ruku, a přitom se chopil nějaké části dlužníkovy těla.*“ A nebylo dovoleno, aby odsouzený ruku odstrčil a sám se pomocí legisakce bránil, ale dával zástupce, který potom vedl spor jeho jménem. Kdo zástupce nedal, býval žalobcem odváděn domů a svazován pouty.⁹ Věřitelovu ruku mohl sejmout z ramene dlužníka právě tento zástupce a dále mohl rozhodnout o tom, zda bude veden spor nový, nebo zda za dlužníka dlužnou částku uhradí. V okamžiku, kdy by zástupce nový spor prohrál, hrozilo, že bude nucen hradit věřiteli dvojnásobek původně dlužné částky. Pro případ, kdy by se nenašel žádný ručitel, byl dlužník uvržen do reálné vazby věřitele. Ve vazbě byl dlužník po dobu 60 dní, než se z něj stal otrok věřitele.

Během období trvání vazby bylo povinností věřitele dlužníka živit a v den trhu ho předvést před prétora, veřejně oznámit přesnou výši dluhu, čímž dal věřitel dlužníkovi poslední možnost, jak se vykoupit z předmětného dluhu. Pokud se tak nestalo, dlužník se stal otrokem věřitele.

Jak postupně docházelo k vývoji exekučního práva v Římské říši, byl vydán zákon Poeteliův, který stanovil, že není možné prodat dlužníka do otroctví, nebo mít jej v okovech nebo jej usmrtit, či dokonce rozsekat.¹⁰ Římské právo umožňovalo i exekuci zaměřenou na majetek, tedy exekuci bližší formy dnešnímu exekučnímu řízení. Avšak nebylo to charakteristické pro toto období.

⁸SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuce*. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing), s. 8. ISBN 978-80-87071-91-5.

⁹Tamtéž, s. 9.

¹⁰Tamtéž, s. 11.

Využívala se čistě jen pro případy práva veřejného. Majetková exekuce přinášela jistoty pro uspokojení pohledávky věřitele a současně vytvářela nátlak na plnění dlužníka, neboť věřitel měl právo odejmout majetek v hodnotě dluhu z vlastnictví dlužníka.

Z doby starověkého Říma rovněž pocházejí základní stavební kameny pro recentní právní úpravu odebrání věci, zřizování exekutorského zástavního práva, nebo také konkurzu.

Dlužníkům nabízí nové možnosti až zákon Juliův z roku 17 před naším letopočtem.¹¹ Dlužník mohl celý svůj majetek svévolně postoupit věřiteli, který jej následně prodal. Zákon rovněž upravuje i pozici dlužníka, ve které se nachází: dlužník si zachová svou čest, dlužník je odsouzen tak, aby netrpěl nouzí. Žaloba na prisouzené nahradila zákonnou žalobu vztažením ruky na dlužníka. Žaloba na prisouzené je také nazývána jako žaloba z rozsudku; účelem této žaloby bylo zabavení celého dlužníkovy majetku. Prétor stanovil zvláštní postup prodeje celého jmění dlužníka, pokud se uspokojení svých pohledávek domáhala skupina věřitelů dlužníka.

Na základě v předchozím odstavci popsaného postupu byly položeny základy konkurzního práva, které stojí na zásadách přednosti a proporcionality. Věřitelé s právem na přednostní uspokojení byli uspokojeni odděleně a všichni zbylí věřitelé byli poté uspokojeni poměrně. Jeden z věřitelů byl vybrán za správce konkurzní podstaty. Správci byl přidělen úkol, nalézt kupce dlužníkovy majetku, který by ve veřejné dražbě nabídnul nejvyšší částku, a kterému by se přirozeně dlužníkův majetek prodal. Na tohoto kupce byla převedena veškerá dlužníkovy aktiva a byl považován za dlužníkovy dědice, za dluhy, které však zůstaly neuhrazené, samozřejmě stále zodpovídal dlužník. Identické důsledky jako exekuční řízení a konkurz nastávaly, pokud se dlužník, v úmyslu vyhnout se žalobě, skrýval, dle Juliova zákona nevyčkal-li dlužník výsledku řízení, a naopak sám vykonal *cesto bonorum*, tedy veškerý svůj majetek sám a

¹¹KINCL, Jan., SKŘEJPEK, Michal, URFUS, Valentin. *Římské právo*. 2. dopl. vyd., Praha, C.H. Beck 1997, s. 59. ISBN: 978-80-7179-031-0.

dobrovolně vydal věřitelům, rovněž pak pro případ, kdy dlužník učinil kapitisdeminuci (kterou došlo k umenšení nebo úplnému vymizení právní osobnosti) a nový majitel moci nepřijal i solidum (jako celek) jeho dluhy. Tytéž důsledky nastaly i v okamžiku, když dlužník zemřel bez dědice, pokud se dlužník nehájil ve stadiu in iure, tedy před magistrátem, a zůstal tak indefendus (nebránící se), nebo pokud by ve stadiu in iure uznal tvrzení, nároky žaloby a ve všech bodech by se žalující stranou souhlasil (*confessio im iure*).¹²

Římské právo bylo také charakterizováno zásadou bezplatnosti výkonu funkce státního úředníka. Nadto poté funkce soudního exekutora tak, jak ji známe dnes, v období starověkého Říma zcela absentovala. Absenci této funkce poté římské právo nahrazovalo funkcí prétora, který jako ostatní úředníci, byl volen lidovým shromážděním na období jednoho roku. Výkon této funkce byl poté bezúplatný, neboť se pokládal za poctu (honor). Právě princip bezplatnosti stojí za zmínku, neboť právě ten umožňoval výkon funkce pouze velmi zámožným jedincům. Postavení prétora jako osoby zabývající se exekucemi byla tedy značně odlišná od té, jakou známe dnes. Nejenže za svoji funkci nepobíral plat, ale nedostával ani žádnou odměnu z vymoženého plnění. Navíc se také jednalo o výkon moci státní, jež nebyl delegován na soukromoprávní subjekt, jako tomu je v tuzemsku dnes.¹³

1.2 Středověké exekuční právo v českých zemích

Období středověkého exekučního práva v českých zemích je především charakteristické svým až přepjatým formalismem, v důsledku čehož účastníci řízení museli téměř vždy využít v rámci exekučního řízení právní pomoci ze strany erudovaných osob.

Postupem doby se také začal vyvíjet i široký okruh exekučních titulů, kdy exekutoři nevymáhali uložené povinnosti již jen na základě rozsudků městských

¹² KINCL, Jan., SKŘEJPEK, Michal, URFUS, Valentin. *Římské právo*. 2. dopl. vyd., Praha, C.H. Beck 1997, s. 76. ISBN: 978-80-7179-031-0.

¹³ SMOLÍK, Petr., *Vývoj exekučního řízení v českých zemích a Československu do roku 1963*, in: Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky, Praha, 2011, s. 35-36.

nebo zemských soudů, ale i na základě dohod a smírů, které byly uzavřeny mimosoudně. Typickým exekučním titulem však byly rozsudky soudů zemského, komorního, purkrabského, dvorního nebo městského. V této době se především využívalo exekuce nemovitých věcí, ale postupem času se v rámci mobiliárních exekucí přistoupilo také k majetkovým exekucím ve formě hotových peněz, obilí, nábytku a dalších relativně snadno prodejných věcí. V rámci práva městského došlo k většímu zefektivnění a zrychlení exekučního řízení. Za prvé proto, že již samotný rozsudek byl pokládán za výzvu dlužníkovi, tudíž odpadla fáze úmluvy. Dále se pak zrychlil také proces zvodu, jelikož soudce vyzval dlužníka, zda zvod přijímá, a ten mohl buď rozhodnutí přijmout odevzdáním klíčů od statku nebo proti tomuto rozhodnutí podat odpor.¹⁴

Exekuce v této době tak reprezentovala nucený výkon rozhodnutí soudu. Pokud povinná strana neplnila na základě nálezu zemského soudu většího, mohl se oprávněný obrátit na příslušný orgán, aby zajistil nucené splnění rozsudku. Exekuce se lišila podle toho, zda šlo o exekuci na movitosti nebo nemovitosti. Středověká exekuce měla následující stupně: - úmluva, zvod, obranný list, panování, odhádání, panování skutečné. Úmluvou (upomínkou) vyzýval oprávněný povinného k plnění. Musela být pod hrozbou promlčení provedena v zemských letech tzn. do 3 let a 18 neděl od vydání nálezu. Zvod znamenal získání zástavního práva a příslib držby statku odsouzeného, neplatí-li dluh či nevydá statek, o který se spor vedl. V tomto případě šlo ze strany oprávněného o plané panování. Obranný list byl úřední výzva od úřadu nejvyššího purkrabího směřující k vydání prosouzeného nemovitého statku. Při exekuci na peníze k vydání obranného listu nedošlo.

Panování nastoupilo po zvodu při exekuci na finanční plnění. Oprávněný třikrát přišel na statek svého odpůrce a oznámil tam před komorníky zemských desek, poddanými a rychtářem, že si bude brát obilí a dobytek na úhradu úroků z částky, kterou vysoudil. Odhádání znamenalo ocenění dlužníkovy nemovitosti, aby se mohla stanovit s úspěchem poměrná částka z této sumy odpovídající

¹⁴WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 36 -37. ISBN 978-80-7552-427-0.

hodnotě dluhu. Panování skutečné (vdědění) bylo posledním stupněm exekuce. Za přítomnosti komorníků a poddaných, kteří oprávněnému složili slib človecenství, spálil oprávněný symbolicky došek ze stavení dlužníka, aby tak doložil převzetí vlastnického práva.

Vedle věcné se uplatňovala i osobní exekuce, za stavovské monarchie však šlo o výjimečný donucovací prostředek, a to v případě, když věcná exekuce nebyla možná. Nejdříve se prováděla soukromou vazbou pro dluhy, v Čechách se v 15. století již objevuje dlužnické vězení. Na náklad věřitele byli dlužníci vězněni v Černé věži v Praze a v Daliborce. Předpokládalo se, že tímto způsobem efektivně donutí dlužníka a případně i jeho rodinu k úhradě dluhu, k jehož splnění se povinný před tím zavázal.

Formou mimosoudní tzv. konvenční exekuce, založené na dohodě obou zúčastněných stran, pak bylo tzv. lání, což představovalo tzv. spílání (nadávání) ze strany věřitele na adresu dlužníka, avšak v mezích obecně závazných právních předpisů. Věřitel mohl rozesílat a na veřejných místech vyvěšovat tzv. lací listy, kterými prohlašoval dlužníka za bezectného.

Jinou formou konvenční exekuce bylo tzv. ležení, které se vyznačovalo tím, že dlužník byl povinen se s celou svojí družinou odebrat na předem určené místo (obvykle to byl hostinec či jiné obdobné zařízení) a na tomto místě žít na vlastní náklady tak dlouho, dokud nedošlo ke splnění dluhu. Nebylo ani vyloučeno, aby za dlužníka „ležely“ osoby, které za tímto účelem dlužník zpravidla za úplatu najmul. Donucovací prostředek to byl jistě svérázný, ale tato dobrovolná soukromá vazba byla určitě pro povinné příjemnější než samotný pobyt ve vězení.¹⁵

Lze uzavřít, že další zásadní změny v exekučním řízení, tak jak bylo aplikováno v českých zemích ve středověku, byly příslušnými orgány přijaty až v novověku.

¹⁵SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuce*. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing), s. 11 – 13. ISBN 978-80-87071-91-5.

1.3 Doba osvícenská, rozvoj exekučního práva a exekuční řád z roku 1896

Po, pro naši vlast poměrně negativních událostech na Bílé hoře, konkrétně v roce 1627 bylo vydáno Obnovené zřízení zemské pro země české a byl zaveden písemný proces před zemským soudem. Velmi významná byla snaha o unifikaci českého práva, ke které dochází až za vlády Marie Terezie. Během své vlády uskutečňuje tato panovnice reorganizační změny, jasně odděluje správu od soudnictví, ustanovuje nejvyšší instanci moci soudní a obecně usiluje o ucelení soudní organizace.

Nová etapa vývoje procesního práva, a tím i exekučního práva, počala v osvícenské době za vlády Josefa II.¹⁶ Roku 1781 byl vydán Josefinský Obecný soudní řád, který kodifikoval občanský proces na příchů více než sto let. Soudnictví bylo kompletně sjednoceno, bylo již jen věcí státní. Soudnictví z pozice feudální tak bylo zcela odstraněno.

Obecný soudní řád byl platný až do roku 1895, a za doby své platnosti byl několikrát novelizován.¹⁷ Mezi změny, které je nutno zmínit, nepochybně patřilo zavedení upomínkového řízení z roku 1873. Upomínkové řízení umožňovalo při splnění daných podmínek a na základě podání neformální žádosti vydání platebního rozkazu. Dlužník byl povinen svůj dluh splatit ve lhůtě 14 dnů, rovněž mohl vydat movitou věc v hodnotě dluhu, anebo mohl proti předmětnému rozhodnutí podat odpor, který měl za následek zrušení platebního rozkazu.

Důležitým milníkem ve vývoji celého procesního práva a tím i práva exekučního byl rok 1895, kdy byla vydána řada předpisů upravujících jednotlivá stádia civilního řízení a organizaci a složení soudů. Byla vydána tzv. jurisdikční

¹⁶BULÍN, Hynek. *Exekuční tituly ve vyrovnávacím řízení*. Praha, Časopis pro právní a státní vědu, XXV, 1942, s. 3.

¹⁷Obecní řád soudní a řád konkursní Čech, Moravy, Slezska, Rakous nad Enží i pod Enží, Štýrsko, Korutan, Krajinska, Gorice, Gradišče, Terstu, Tyrol a Rakouských předzemí, z 01. 05. 1781, Praha 1848.

norma s uvozovacím zákonem (zákony č. 110/1895 ř. z. a č. 111/1895 ř. z.), nový civilní soudní řád s uvozovacím zákonem (zákony č. 112/1895 ř. z. a č. 113/1895 ř. z.) a nový exekuční řád s uvozovacím zákonem (zákony č. 78/1896 ř. z. a č. 76/1896 ř. z.). Všechny uvedené zákony nabyly účinnost 1. ledna 1898.¹⁸

1.4 Exekuční řízení v letech 1938 - 1948

Z důvodu zachování právní kontinuity byl téměř celý právní řád Rakouska – Uherska převzat dle tzv. recepční normy, zákona č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. Důsledkem přijetí předmětného právního předpisu bylo vytvoření právního dualismu. Pro české země platil právní řád rakouský a pro Slovensko a Podkarpatskou Rus právní řád uherský.

V předchozím odstavci popsany fenomén nebyl po první světové válce ojedinělý. Obdobná situace vznikla např. i v Polsku, Jugoslávii, Itálii, nebo ve Francii. Československá vláda od svého vytvoření pracovala na sjednocení právního řádu. Pro tento účel bylo ustanoveno zvláštní Ministerstvo pro sjednocení zákonodárství a organizace správní v Československé republice, a to na základě Zákona č. 431/1919 Sb., o zřízení ministerstva pro sjednocení zákonodárství a organizace správní v Československé republice. Toto tzv. unifikační ministerstvo své cíle z podstatné části nikdy nenaplnilo.¹⁹

Usilovná snaha o sjednocení procesního práva byla provázena podobným osudem, a to i přesto, že se s potřebnými přípravami započalo již v roce 1922 a první výsledky se dostavily již v roce 1928, ve kterém jednotlivé komise z Prahy a Bratislavy předložily osnovu procesního kodexu. Nedlouho na to, konkrétně v roce 1931, Ministerstvo pro sjednocení zákonodárství a organizace správní v Československé republice zveřejnilo definitivní text právního předpisu, který byl nazván jako „*Návrh zákona o soudní příslušnosti a civilního řádu soudního.*“ O další tři roky později byla připravena osnova pro nový exekuční zákon.

¹⁸HARTMANN, Antonín. *Exekuční řád ze dne 27. května 1896 č. 79 ř. z. s uvozovacím zákonem a zákony a nařízeními v platnosti zachovanými.* Tábor: V. Kraus, 1898, sv. 2.

¹⁹HARTMANN, Antonín. *Exekuční řád ze dne 27. května 1896 č. 79 ř. z. s uvozovacím zákonem a zákony a nařízeními v platnosti zachovanými.* Tábor: V. Kraus, 1898, sv. 2.

Podle plánů tehdejší vlády měla být unifikační procedura ukončena v roce 1937, ve kterém byly nové právní předpisy předloženy vládou Národnímu shromáždění.²⁰ K samotné unifikaci procesních předpisů před datem, kterým skončilo období tzv. „první republiky“ však nikdy nedošlo. Předmětný návrh ani osnovu se nepodařilo prosadit a další následující jednání byla přerušena v důsledku uzavření Mnichovské dohody a posléze okupací Čech a Moravy.

Je třeba konstatovat, že rakouské procesní předpisy z let 1895 až 1896 byly platné a účinné po celou dobu první i druhé republiky.

Za období nesvobody, za kterou se považuje podle ústavního dekretu prezidenta republiky č. 11 Úř. věstníku z 3. srpna 1944 o obnovení právního pořádku a podle vládního nařízení č. 31/1945 Sb., doba počínající dnem 30. září 1938 a končící dnem 4. května 1945, sice byly vydávány pod různými názvy normy, a to též civilně-procesního obsahu, ale těmi se v následujících řádcích nebudu zabývat, a to primárně z toho důvodu, neboť další vývoj procesního práva, a tedy i práva exekučního, na našem území neovlivnily.²¹ Z výše uvedeného je zřejmé, že obecně závazné právní předpisy, které byly přijaté na základě recepční normy, zůstaly v platnosti krátce po skončení druhé světové války, konkrétně tedy do roku 1950.²²

1.5 Exekuční právo v letech 1948 - 1989

Ukončení válečného konfliktu vytvořilo prostor pro zákonodárce, a započaly tak snahy o znovuoobnovení právního státu v Československu. Bohužel, tuzemské zákonodárství bylo zásadně ovlivněno politickými událostmi, ke kterým došlo v únoru roku 1948. Komunistický převrat zcela zásadním způsobem změnil charakter tuzemského procesního práva, exekuční právní normy nevyjímaje, a to v důsledku s přijetím zákona č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, který nabyl účinnosti dnem 01. 02. 1949. Na základě právě

²⁰HORA, Václav. *Přípravné práce ku sjednocení civilního řádu soudního*, 296/22.

²¹MENOUŠEK, Antonín. *Základové nauky o exekuci soudní*, Praha, 1903. s. 75-76.

²²Tamtéž, s. 77.

zmiňovaného právního předpisu došlo k mimo jiné k zavedení funkce tzv. soudce z lidu.

Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), který nabyl účinnost 01. ledna roku 1951, byl stejně jako v předchozím odstavci zmiňovaný zákon vytvořen podle sovětského vzoru a upravoval jak nalézací řízení, tak rovněž i řízení exekuční, stejně tak i konkurzní řízení. Právě zmiňovaný právní předpis byl co do počtu právní norem poměrně rozsáhlý, neboť ve svém prvotním znění obsahoval bezmála sedm set paragrafů. Dosavadní exekuční a konkurzní řízení bylo v nesouladu s ideami socialisticky smýšlejícího zákonodárce, jenž apeloval na vysokou uvědomělost společnosti, která plní své závazky dobrovolně.

Totožná myšlenka doprovázela vznik Občanského soudního řádu, který byl přijat roku 1963, a který je po nespočet novelizací účinný dodnes.

V tomto období se exekuční řízení stalo součástí řízení nalézacího, bylo do nalézacího řízení včleněno a bylo vykonáváno jako druhý následný stupeň. Neméně významná byla nová právní úprava pro způsoby provádění exekuce, přednost před ostatními způsoby exekuce byl přirčen výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy. Pojem výkon rozhodnutí nahradil dosavadní označení exekučního řízení. Tvůrce Občanského soudního řádu z roku 1963 předpokládal, že s postupujícím vývojem společnosti a s růstem uvědomění občanů se bude dobrovolné plnění uložených povinností stávat čím dál tím více samozřejmostí.²³

1.6 Exekuční řízení po roce 1989

Revoluční rok 1989 přinesl řadu změn do mnohých dimenzí české společnosti, přičemž tomu tak nebylo jinak ani v oblasti práva. Právní řád vytvořený pod vlivem socialistických myšlenek bylo třeba zcela změnit a přizpůsobit novým společenským poměrům právního státu, nově vystavěného na demokratických ideálech.

²³ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi: praktická příručka*. Praha, C. H. Beck, 2006, s. 5. ISBN: 80-7179-789-9.

V oblasti práva procesního byly učiněny mnohé významné změny. Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád, ve znění účinném od 01. 01. 1993 (který novelizoval Občanský soudní řád) zavedl demokratické principy občanského soudního řízení; dále také nový mimořádný opravný prostředek, a to dovolání, které nahradilo stížnost pro porušení zákona. Co se týče novelizace části Občanského soudního řádu věnovaného exekučnímu řízení, zákonodárce se zaměřil na výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, dále na příkázání pohledávky a konečně na prodej movitých a nemovitých věcí.

Občanský soudní řád byl dále mimo jiné novelizován na základě Zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, ve znění účinném od 01. 01. 2021; tato novela předmětného právního předpisu doplnila právní úpravu předpokladů pro výkon rozhodnutí, institut prohlášení o majetku a nové způsoby výkonu rozhodnutí, jako je prodej podniku a prodej zástavy.²⁴

Lze říci, že pro tuzemský právní řád byl rok 2001 nepochybně dalším významným milníkem, neboť dal za vznik zcela novému druhu řízení. Jedná se o řízení exekuční, prováděné soudním exekutorem na základě Exekučního řádu. Ministerstvo spravedlnosti České republiky ve zmiňovaném roce začalo taktéž organizovat výběrová řízení, která měla za úkol jmenovat první soudní exekutory, na jejichž základě vznikla také Komora jako samosprávný orgán.

Exekuční řád znamenal pro tuzemský právní systém zásadní průlom. Přijetí tohoto právního předpisu bylo více než nutné, neboť tehdy v České republice nepanoval nikterak příznivý stav pro vymáhání práva, zejména co do právní pozice věřitelů, resp. oprávněných. To vedlo nejen k oslabení důvěry

²⁴Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související: komentář. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem, s. 205. ISBN 80-7179-901-7.

občanů v soudní aparát, ale obecně tento stav samotnou důvěru adresátů právních norem v justici jako celek.²⁵

Co se týče dalšího vývoje exekučního práva, resp. exekučního řízení jako takového, pak na tomto místě je třeba zmínit dle mého názoru zásadní novelizace Exekučního řádu. Jedná se například o zákon č. 296/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím); dále pak zákon č. 347/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů; oba dva tyto obecně závazné právní předpisy byly účinné od 01. ledna roku 2008; při jejich tvorbě zákonodárce vycházel z poznatků z výkonu státního dohledu Ministerstvem spravedlnosti.

Posledně zmiňovaná novela Exekučního řádu zakotvila povinnosti soudního exekutora vůči Ministerstvu spravedlnosti České republiky a určila dohledová oprávnění tohoto ústředního správního úřadu. Zásadními změnami ovšem prošel i institut vykonavatele exekutora. Tento zaměstnanec soudního exekutora je nositelem oprávnění vykonávat úkoly, jež při výkonu rozhodnutí provádí podle Občanského soudního řádu soudní vykonavatel.

Co se týče nákladů exekuce, nově bylo zakotveno, že při výkonu exekuce prodejem nemovité věci (tehdy nemovitosti) nebo prodejem podniku (nyní obchodního závodu) jsou při rozvrhu rozdělované podstaty tyto zařazeny do první skupiny pro uspokojení.

K vývoji exekučního práva, respektive exekučního řízení po roce 1989 dlužno dodat, že exekuční řízení v tuzemsku má i přeshraniční dosah. Je tomu tak mimo jiné z toho důvodu, neboť Česká republika se vstupem do Evropské unie mimo jiné zavázala k aplikaci Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu

²⁵ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, § 251. ISBN 978-80-7400-828-3.

soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech; tento právní předpis je v exekučním řízení přímo aplikovatelný při výkonu rozhodnutí v civilních a obchodních věcech vydaných členským státem Evropské unie. Při jeho užití je nutno vycházet z principu přednosti komunitárního práva před právem národním a jen v otázkách tímto právním předpisem neupravených je možné postupovat podle příslušných ustanovení zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, případně podle příléhavých ustanovení Exekučního řádu, Občanského soudního řádu, jakožto i dalších obecně závazných právních předpisů.²⁶

²⁶SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018, s. 445. ISBN 978-80-7552-959-6.

2. Exekuce a exekuční řízení

Je nepochybné, že s termíny „exekuce“ či „exekuční řízení“ si značná část laické veřejnosti (zejména pak ti, kteří již někdy byli účastníky exekučního řízení na straně povinných) spojuje negativní konotace. Stejně tak je mi známo, že v předchozí větě užitá pojmy bývají v praxi mnohdy zaměňovány a užívány jako synonyma; bylo by však chybou tyto pojmy nerozlišovat, neboť každý z nich představuje v procesu vymáhání pravomocně přiznané pohledávky něco trochu jiného.

Druhým dechem je však třeba dodat, že vzájemnou provázanost a blízkost těmto pojmům upřít nelze, neboť na počátku jakéhokoliv exekučního řízení, jakožto i exekuce je dluh (ať již peněžitý nebo nepeněžitý), který nebyl v příslušné lhůtě, kterou stanovil konkrétní orgán veřejné moci, splněn k rukám věřitele (resp. oprávněného) dobrovolně.

V následujících řádcích tedy budou předmětné pojmy interpretovány a následně komparovány, a to s odkazem na relevantní odbornou literaturu; v neposlední řadě nebude opomenuto ani terminologické srovnání exekuce a výkonu rozhodnutí dle Občanského soudního řádu.

Byť tato kapitola předkládané disertační práce nemá takový přesah do právní praxe, a to ve srovnání s jejími dalšími oddíly, jsem přesvědčen, že z důvodu správného uchopení předmětné problematiky je žádoucí předně definovat klíčové pojmy, které se, jak červená nit dále prolínají všemi částmi této práce.

2.1 Exekuce a výkon rozhodnutí

Stejně jako předchozí kapitola č. 1, která byla věnována historickému exkurzu do vývoje exekučního práva, i další část předkládané disertační práce nelze uvést jinak než s odkazem na právo starověkého římského impéria. Podle

Encyklopedie římského práva²⁷ lze termín *exsequi* (respektive *executio*), ze kterého nepochybně vzešel termín exekuce, tak, jak jej chápeme nyní, přeložit do českého jazyka jako vykonat či provést. Tento jazykový překlad předmětného termínu má i nyní přesah do recentní tuzemské právní úpravy, jako bude uvedeno v této kapitole dále.

Jan Otto ve svém slovníku z roku 1894 uváděl k heslu „exekuce“ následující pojednání: „*Zdráhá-li se kdo vyhověti příkazu soudnímu nebo splniti zjištěný již nárok soukromoprávní, může k tomu býti přidržen donucovací (exekutivní) mocí státní. Toto donucení nazývá se exekucí, a prostředky k tomu sloužící zovou se exekučními.*“²⁸ Právě uvedená definice exekuce, byť s jistými modifikacemi, je aplikovatelná i na recentní právní úpravu, o které bude blíže pojednáno v této disertační práci, zejména pak v kapitole č. 3 a kapitole č. 4.

Jak již bylo uvedeno výše, od samotné exekuce je třeba odlišovat exekuční řízení; exekuce je pojem užší. V obecně závazných předpisech bychom však legální definici exekuce hledali marně, proto je definice předmětného pojmu ponechána na doktríně.

V obecné rovině platí, že pokud není určité právo, které bylo věřiteli přiznáno rozhodnutím orgánu veřejné moci (typicky ze strany soudu) splněno dobrovolně, může oprávněný iniciovat nařízení exekuce.

Dříve, respektive do doby, než zákonodárce přijal Exekuční řád, byla exekucí „*tradičně označována zákonem podložená donucovací činnost postihující osobní i majetkovou sféru jedince a jako takové spojována výlučně s pravomocí soudů.*“²⁹ Tuto definici však za současně platného a účinného právního stavu nelze použít, neboť jak již bylo uvedeno v kapitole 1.6 výše,

²⁷ BARTOŠEK, Milan. *Encyklopedie římského práva*. 2. přeprac. vyd., (V nakl. Academia vyd. 1.). Praha: Academia, 1994, s. 151. ISBN 80-200-0243-X.

²⁸ *Ottův slovník naučný*. Osmý díl. Praha : J. Otto, 1894. S. 945. Dostupné online., *Ottův slovník naučný*. Dvacátýosmý díl. Praha : J. Otto, 1909. s. 396–397.

²⁹ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. Vysokoškolské právnícké učebnice, s. 517. ISBN 978-80-7201-726-3.

v důsledku zavedení v tomto odstavci zmiňovaného právního předpisu již mohou předmětnou donucovací činnost vykonávat i soudní exekutoři.

Exekucí jako takovou tak v současné době rozumíme právními normami upravený procesní postup, který přímo vede k uspokojení pohledávky věřitele, jenž vyplývá z exekučního titulu, včetně uspokojení nákladů exekučního řízení a nákladů oprávněného nevyjímaje.³⁰ Podle další z definic, jejímž autorem je Josef Fiala, lze pod pojmem exekuce chápat nucenou realizaci plnění prováděnou oprávněnými orgány, a to v rámci exekučního řízení.³¹ Ve starší odborné literatuře lze najít i právní názor, že v nejširším možném pojetí je možné za exekuci považovat obecně činnost prováděnou exekutory;³² osobně se tímto neztotožňuji, neboť jak bude ještě uvedeno níže, exekuce není upravena pouze v Exekučním řádu, ale i v dalších zvláštních předpisech a mohou ji vedle exekutorů realizovat například i další orgány veřejné moci, kterými jsou zákonodárcem k tomu povolané správní orgány.

K zahájení exekuce dochází v okamžiku, kdy soudní exekutor vydá první exekuční příkaz, který postihne majetek ve vlastnictví povinného, případně manžela této povinné osoby.³³ Co se týče způsobu exekuce, soudní exekutor ve smyslu ustanovení § 47 odst. 1 Exekučního řádu posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena, a současně je v rámci tohoto posouzení ze zákona povinen zvolit vhodný způsob exekuce, a to s ohledem na výše dluhů povinného a ceny případného předmětu, z jehož zpeněžení má být splnění dluhu dosaženo.

Od samotného pojmu exekuce je třeba rozlišovat sousloví výkon rozhodnutí, které je v současnosti zakotveno v Občanském soudním řádu, a to již bezmála šedesát let. Od roku 1964 byla exekuce, jejíž doktrinální (nyní již nepoužitelná) definice je uvedena výše, upravena v právě zmiňovaném právním

³⁰ SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Praktická knihovna (C.H. Beck), s. 1. ISBN 978-80-7400-802-3.

³¹ FIALA, Josef. Exekuce. In: HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky, ISBN 978-80-7400-059-1.

³² WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. Vysokoškolské právní učebnice, s. 517. ISBN 978-80-7201-726-3.

³³ SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Praktická knihovna (C.H. Beck), s. 1 - 2. ISBN 978-80-7400-802-3.

předpise, nicméně v relaci se změnou pojmosloví (která přímo navazovala na změny termínů i v občanském právu hmotném v rámci tehdy přijatého zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném od 01. 04. 1964) označována za výkon rozhodnutí, respektive za řízení vykonávací.³⁴

Tehdejší zákonodárce volbu dotčené terminologie odůvodňoval tak, že v českém jazyce vyjádřené sousloví výkon rozhodnutí je přiléhavější k tehdejšímu uspořádání státu, jakožto i společnosti: „*Na rozdíl od dosavadní úpravy upouští osnova od názvu „exekuce“, kterého se užívá v buržoazních procesních předpisech. Termín „exekuce“ je z minulé doby u našich pracujících příliš spjat s představou tvrdého postupu buržoazního státního aparátu proti dlužníkům, kterými byli ve většině případů dělníci, drobní rolníci a nevýznamní příslušníci inteligence, zatímco jako věřitelé vystupovali především příslušníci vládnoucí třídy kapitalistické. Osnova nahrazuje proto termín „exekuce“ vhodnějším českým názvem „výkon rozhodnutí“, který plně vystihuje smysl ustanovení páté části.*“³⁵

Nutno říci, že zákonodárcem výše popsany terminologický obrat představoval změnu toliko formální, která zůstala toliko v rovině obecně závazných právních předpisů: „*Tato terminologická změna se nevžila a výrazy jako „exekuce“, „exekuční soud“, „exekutor“ a jim podobné a od slova exekuce odvozené zůstaly trvale v myslích lidí.*“³⁶ Ostatně jak k tomuto dále uvádí i níže citovaná Alena Winterová, pojem exekuce se vyskytuje v obecné mluvě odnepaměti, a nemohl tak být ze slovní zásoby občanů vymýcen pouhým přijetím zákona: „*Byl nadále používán dokonce i v odborném vyjadřování jako synonymum nově, autoritářsky zaváděného označení „výkon rozhodnutí“.*“³⁷

³⁴ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, k § 251. ISBN 978-80-7400-828-3.

³⁵ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, č. 99/1963 Dz, Část pátá.

³⁶ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi: praktická příručka*. Praha, C. H. Beck, 2006, s. 1 - 6. ISBN: 80-7179-789-9.

³⁷ WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. Vysokoškolské právní učebnice, s. 517. ISBN 978-80-7201-726-3.

Současný zákonodárce se však i nadále v případě úpravy Občanského soudního řádu drží sousloví výkon rozhodnutí, jak již bylo uvedeno shora, byť jej stejně jako exekuci nikterak nedefinuje a v úvodním ustanovení části šesté týkající se výkonu rozhodnutí uvádí následující: „*Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí.*“³⁸ Ze termínu výkon rozhodnutí je tak odvozeno i označení vykonávacího řízení, které je upraveno v § 251 až 351a Občanského soudního řádu; a v rámci kterého je výkon rozhodnutí v zásadě realizován.

Podle právního slovníku jsou exekuce a výkon rozhodnutí obsahově totožné pojmy, neboť heslo „výkon rozhodnutí“ odkazuje v celém rozsahu na „exekuci“;³⁹ tomuto pojetí ostatně odpovídá i v předchozí odstavci uvedené pojednání o tom, že se jednalo primárně o změnu terminologickou. K tomuto je nutné druhým dechem dodat, že tvrzení ohledně totožnosti předmětných pojmů není zcela pravdivé minimálně co do subjektů tyto činnosti vykonávající, neboť ve věcech výkonu rozhodnutí (tedy jak k jeho nařízení, tak i k jeho provedení) je dle ustanovení § 252 odst. 1 Občanskému soudnímu řádu příslušný toliko soud; zpravidla obecný soud povinného. Oproti tomu exekuce dle Exekučního řádu je doménou soudních exekutorů; dle zvláštních právních předpisů pak i správních orgánů, jak bylo uvedeno výše.

Lze tak uvést, že nyní je právní materie dotýkající se výkonu rozhodnutí obsažena v Občanském soudním řádu, kdežto exekuce jako taková je dominantně zakotvena v Exekučním řádu; není však obsažena výlučně v tomto právním předpise. Příslušná ustanovení o exekuci osahují například zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů⁴⁰, neboť *lex specialis*, ve kterém by byly zakotveny příslušné právní normy týkající se exekuce v oblasti veřejné správy, nebyl tuzemským zákonodárcem (na rozdíl od

³⁸Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 251.

³⁹ HENDRYCH, Dušan a kol. Výkon rozhodnutí. In: HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky, ISBN 978-80-7400-059-1.

⁴⁰Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 103 a násl.

zákonodárce rakouského) dosud přijat.⁴¹ Další, nikoliv co do počtu ustanovení zanedbatelná, právní úprava exekuce je obsažena v daňovém řádu,⁴² jenž je ve vztahu k Občanskému soudnímu řádu *lex specialis*, neboť při daňové exekuci se postupuje podle Občanského soudního řádu, pokud výše zmiňovaný zvláštní obecně závazný právní předpis nestanoví něco jiného; působnost Občanského soudního řádu k exekuci daňové je koncipována jako subsidiární.⁴³

Závěrem této dílčí kapitoly nelze než konstatovat, že mezi výkonem rozhodnutí a exekucí existují jisté rozdíly, nicméně nejedná se o odlišnosti zásadní. Výkon rozhodnutí je výhradně v gesci soudu, kdežto exekuce jako taková je prováděna soudními exekutory, popřípadě správními orgány. Výkon rozhodnutí je realizován v intencích vykonávacího řízení, kdežto exekuce je prováděna po zahájení řízení exekučního, o kterém bude pojednáno v následující kapitole této disertační práce. Pokud se jedná o terminologii pojmů výkon rozhodnutí a exekuce, pak ze své praxe je mi známo, že toto v současnosti důsledně nečiní ani některé soudy. Osobně mám tak z přesvědčivých důvodů za to, že pokud by tvorba tehdejších obecně závazných právních předpisů nepodléhala ideologickým vlivům, komparace exekuce a výkonu rozhodnutí by v této práci nebyla zapotřebí, neboť z pohledu aplikace a obecné použitelnosti příslušných obecně závazných právních předpisů nebyla změna z exekuce na výkon rozhodnutí potřebná, *nota bene* ani jakkoliv právně odůvodnitelná; a proto by tato toliko gramatická změna nebyla kdy bývala ani učiněna.

2.2 Exekuční řízení

Jak lze dovodit z předchozího výkladu, exekuční řízení je oproti exekuci pojem širší; je možné říci, že exekuce je podmnožinou exekučního řízení.⁴⁴

⁴¹ RIGEL, Filip. § 103 [Exekuce, exekuční správní orgán]. In: POTĚŠIL, Lukáš. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-804-7.

⁴² Zákon č. 280/2009 Sb., Daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, § 177 a násl.

⁴³ ROZEHNAL, Tomáš, KOSTOLANSKÁ, Eva. § 177 [Vztah k občanskému soudnímu řádu]. In: LICHNOVSKÝ, Ondřej. *Daňový řád: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-838-2.

⁴⁴ SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Praktická knihovna (C.H. Beck), s. 1. ISBN 978-80-7400-802-3.

V rámci exekučního řízení je zákonem předvídaným způsobem realizována exekuce, která může být provedena mnoha způsoby, o čemž bude v této práci ještě blíže pojednáno. Jedním z těchto způsobů je exekuce prodejem movitých věcí ve vlastnictví povinného, tedy exekuce mobiliární, která tvoří ústřední téma této disertační práce.

Pokud se jedná o samotné vymezení předmětného pojmu, pak lze exekučním řízením rozumět určitý postup, kterým je autoritativně prováděna realizace plnění k tomu oprávněnými subjekty.⁴⁵

Smyslem existence a účelem tohoto zvláštního druhu řízení je uspokojení práv, která byla přiznána oprávněným na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí orgánu veřejné moci vůči povinným, a to nuceným zásahem státní moci. Jak k tomuto uvádí Antonín Tripes, „v *exekučním řízení se nejpronikavěji projevuje vynutitelnost práva a jeho prostřednictvím právo plní svou úlohu a funkci ve společnosti. Stát je v tomto smyslu garantem toho, že svou donucovací silou zajistí oprávněnému splnění jeho práva proti povinnému, který se odmítá dobrovolně podrobit. Jde tu tedy vlastně o určitý veřejnoprávní zásah do jinak chráněné integrity povinného.*“⁴⁶

Exekuční řízení, ať již prováděné soudem či soudním exekutorem, je po tzv. nalézacím řízení druhou fází civilního procesu. Nalézací řízení, které předchází řízení exekučnímu, je tou částí civilního procesu, ve které ať již soud, či jiný orgán veřejné moci autoritativně rozhoduje o subjektivních právech a povinnostech a/nebo oprávněných zájmech účastníků předmětného řízení. Právě fáze nalézací je tou částí civilního procesu, ve kterém mají účastníci řízení možnost bránit svá subjektivní práva a vyjadřovat se k povinnostem vymezeným v žalobě jako rámci vymezujícím předmět řízení, který se v nalézacím řízení projednává. Výsledkem nalézacího řízení je vydání rozhodnutí, kterým soud,

⁴⁵ MACHÁČKOVÁ, Marta. Exekuční řízení. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 9788074000591.

⁴⁶ TRIPES, Antonín. ČÁST PRVNÍ [Obecně o exekucích]. In: TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi: praktická příručka*. Praha, C. H. Beck, 2006, s. 6. ISBN: 80-7179-789-9.

velmi zjednodušeně řečeno, autoritativně konstatuje, že zde právo je, či není, a procesně neúspěšnému účastníkovi řízení ukládá povinnosti.

Podstata exekučního řízení je odlišná; toto navazuje na nalézací řízení, a to ve chvíli, kdy povinnosti, autoritativně stanovené rozhodnutím vydaným v nalézacím řízení, nejsou splněny dobrovolně. Exekuční řízení tedy není obligatorní fází civilního procesu v tom smyslu, že musí nastat vždy po skončení nalézacího řízení, ale pouze tehdy, pokud rozhodnutím vydaným v nalézacím řízení uložená povinnost není splněna dobrovolně, a pokud účastník řízení, kterému právo svědčí, podá návrh na zahájení tohoto řízení. Exekuce (prováděná v intencích exekučního řízení) tedy přichází na řadu až v momentě, kdy povinný dobrovolně nesplní, co mu bylo rozhodnutím nalézacího soudu uloženo.⁴⁷

Exekuční řízení je tedy určitým právním nástrojem, kterým lze vynucovat právo, a to i proti vůli subjektů (povinných), vůči kterým toto řízení směřuje, a to prostřednictvím státní moci, jak bylo uvedeno v předchozím odstavci. Samo o sobě exekuční řízení i ústavněprávní konotace, neboť toto státní donucení povinného subjektu k určitému plnění zasahuje v každém případě do základních lidských práv a svobod, které jsou chráněny ústavním pořádkem, zejména pak Listinou základních práv a svobod.

2.2.1 Základní zásady exekučního řízení

Stejně jako jiný typ řízení, i exekuční řízení má své základní zásady a principy, na kterých bylo vystavěno; na jejich dodržování je nutné striktně dbát v jakékoliv exekuci, lhostejno, zda je vymáhána bagatelní pohledávka, či stamilionový dluh. Ze samotné povahy a podstaty tohoto typu řízení lze dovodit, že tyto zásady budou primárně aplikovatelné pouze v průběhu řízení exekučního, případně při realizaci samotné exekuce. Tento první okruh základních zásad exekučního řízení lze označit jako tzv. zásady speciální, které jsou pro exekuční řízení typické a charakterizují jej. Sekundárně se lze v exekučním řízení setkat s obecnými zásadami civilního řízení, přizpůsobenými povaze exekučního

⁴⁷Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 469/5, ze dne 18. 01. 2006.

řízení; v neposlední řadě nelze opomenout ani základní zásady, které jsou obecně aplikovatelné na celý právní řád.⁴⁸ V následujících řádcích bude pojednáno pouze o vybraných právních principech aplikovaných v exekučním řízení, které jsou dle mého názoru klíčové, a to zejména ve vztahu k dlužníkům (povinným), v souladu s vybraným tématem předkládané disertační práce.

I přesto, že je exekuční řízení iniciováno vždy věřitelem (tedy oprávněným), a to za účelem vymožení jeho dospělého nároku, neznamená to, že by povinný v tomto řízení byl co do možnosti procesní aktivity „slabší stranou.“ Zákonodárce proto při tvorbě právních norem týkajících se exekučního řízení dbal na procesní obranu a ochranu povinného.

2.2.1.1 Zásada formalizace předpokladů exekuce

Ve vybrané odborné literatuře se za primární princip exekučního řízení označuje tzv. zásada formalizace předpokladů exekuce. Tato základní zásada exekučního řízení je projevem skutečnosti, že v rámci tohoto procesu se aplikují prostředky donucení ze strany státní moci; z tohoto důvodu je pak žádoucí, aby bylo co nejvíce dbáno na právní jistotu povinných – tedy těch subjektů exekučního řízení, do jejichž práv je v exekučním řízení zasahováno.

Zásada formalizace předpokladů exekuce znamená, že exekuční řízení musí být založeno na přesně určených a doložených skutečnostech a že tyto skutečnosti musí být důkladně prokázány. Tato zásada je klíčová pro zajištění ochrany práv dlužníka a zabraňuje případným nespravedlivým rozhodnutím. Podle této zásady musí být exekuce (resp. exekuční řízení) založeno na exekučním titulu (jakožto veřejné listině), který musí obsahovat přesný popis pohledávky (včetně uvedení výše a data její splatnosti). Věcná správnost exekučního titulu je presumována a je projevem tzv. „dělby“ práce mezi nalézacím řízením a řízením exekučním. K dosažení cílů a účelu exekučního řízení se vyžaduje, aby se exekuční soud již nezabýval řešením věcných (hmotněprávních) otázek, které byly předmětem nalézacího řízení, ale aby se v

⁴⁸ MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního: exekuční právo*. Praha: C.H. Beck, 1998. Beckovy právnické učebnice, s. 57-59. ISBN 80-7179-190-3.

případě splnění všech zákonem stanovených požadavků autoritativně zabýval již jen nuceným výkonem rozhodnutí (resp. exekucí).⁴⁹ Exekučním titulům se blíže věnuji v kapitole č. 2.2.3, na kterou si dovoluji na tomto místě odkázat.

Dodržování výše popsané zásady je tak dle mého názoru projevem ochrany práv dlužníka (povinného) a do jisté míry je pak spjatá s obecným principem ochrany povinného, který bývá považován za samostatnou zásadu exekučního řízení.

2.2.1.2 Zásada ochrany povinného

Ochrana povinného je princip, který *„sleduje to, aby soudní výkon rozhodnutí a exekuce vedly ke svému cíli, tj. k uspokojení práv oprávněného, ale aby při tom nebylo do práv povinného (event. též příslušníků jeho rodiny, na které má probíhající výkon rozhodnutí zpravidla rovněž dopad) zasahováno nadměrným a nepřiměřeným způsobem.“*⁵⁰

Byť právě uvedené nepochybně vyplývá z obecné zásady enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí, za „učebnicový“ příklad je v právní teorii uváděno, že projevem zásady ochrany povinného je pravidlo, že orgánem veřejné moci přiznané plnění nelze vymáhat jinými způsoby, než těmi, které jsou zákonem taxativně vyjmenovány.⁵¹ Jinými slovy, soudní exekutor si nesmí zvolit či „vymyslet“ jiný způsob exekuce, než ten, který zákonodárce výslovně zakotvil do příslušných právních předpisů spadajících do oblasti veřejného práva.

Ve vztahu k této zásadě nelze nezmínit Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05, podle kterého je zákonná ochrana povinného – resp. jeho majetku jeden z elementárních principů exekučního řízení, a to

⁴⁹MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního: exekuční právo*. Praha: C.H. Beck, 1998. Beckovy právnické učebnice, s. 59. ISBN 80-7179-190-3.

⁵⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 31. ISBN 978-80-7502-602-6.

⁵¹Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů § 47 odst. 1.

s odkazem na článek 11 odst. 1 Listiny: „Z této ochrany vyplývá, že také v exekuci prováděné soudním exekutorem podle exekučního řádu je kategoricky nezbytné, aby exekuční příkazy směřovaly toliko ke spolehlivému uspokojení pohledávky oprávněného a s tím spojených nákladů exekuce a neznamenal pro povinného likvidační opatření tím, že paralyzují jeho životní či hospodářské funkce. Také pro exekutora jako orgán veřejné moci platí princip vycházející z článku 2 odst. 2 Listiny.“

Projevem zásady ochrany povinného je dále například právní norma zakotvená v ustanovení § 265a Občanského soudního řádu, podle kterého se výtěžek dosažený výkonem rozhodnutí k uspokojení pohledávky, pro kterou byl výkon rozhodnutí nařízen, započte nejprve na náklady soudu na výkon rozhodnutí, posléze na jistinu, pak na úroky, pak na úroky z prodlení, a nakonec na náklady oprávněného. Předmětné ustanovení bylo do Občanského soudního řádu vloženo poměrně nedávno, a to na základě novely dotčeného právního předpisu účinné od 01. ledna roku 2022.

2.2.1.3 Zásada obrany povinného

Od zásady ochrany povinného je třeba odlišovat princip obrany povinného.

Byť obě zmiňované zásady spolu nepochybně souvisí, projevem každé z nich je něco trochu jiného.

Zásada obrany povinného je další z elementárních principů exekučního řízení a má zaručovat, že osoba, která jejíž majetek je předmětem exekuce (tedy povinný), bude mít možnost bránit se proti nárokům věřitele a chránit svá práva zákonem předvídaným způsobem.

Tato zásada se zrcadlí v určitých procesních institutech, jejichž užití je ponecháno na úvaze tohoto účastníka řízení⁵²; jedná se například o právo podat odvolání proti rozhodnutím, u kterých to zákon umožňuje či právo podat

⁵² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 31. ISBN 978-80-7502-602-6.

odporovou žalobu ve smyslu ustanovení § 267a Občanského soudního řádu. Ve znění stávajícího Exekučního řádu je odvolání přípustné proti každému rozhodnutí exekutora, vyjma rozhodnutí soudního exekutora, která jsou taxativně vyjmenována v ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) – d) Exekučního řádu. V současnosti však není možné podat odvolání proti usnesení o nařízení exekuce. Jde o řádný opravný prostředek, jenž nyní nemůže povinný využít, neboť exekuční soudy již nevydávají usnesení o nařízení exekuce, ale vydávají pověření k vedení exekuce. Dlužno dodat, že do dne 31. 12. 2012 takovou možnost povinný měl a byl oprávněn v momentě, kdy se o nařízení exekuce dozvěděl, podat proti usnesení o nařízení exekuce odvolání.

Zvláště lze zmínit právo povinného podat návrh na odklad nebo na zastavení exekuce, což jsou procesní nástroje, které jsou v právní praxi často povinnými využívány, byť mnohdy s účelem oddálit samotné provedení exekuce, neboť samotné podání návrhu na zastavení exekuce (fakticky s jakýmkoliv odůvodněním) ve lhůtě stanovené pro splnění vymáhané povinnosti má obligatorně suspenzivní účinek: *„je-li takový návrh podán ve lhůtě podle § 46 odst. 6 exekučního řádu, má odkladný účinek. Lze tedy konstatovat, že úroveň ochrany povinného zůstane zachována.“*⁵³ Byť autor důvodové zprávy k předmětné novele Exekučního řádu hovoří o „ochraně povinného“, je nepochybné, že právo podat návrh na zastavení exekuce je ryzím projevem principu obrany povinného, neboť i v tomto případě je rozhodnutí o využití dotčeného procesního nástroje zcela odvislé od vůle a konání povinného.

Mezi další možnosti obrany povinného v exekučním řízení patří:

- a) uplatnění námitky podjatosti soudního exekutora,
- b) návrh na spojení zahájených exekučních řízení do společného řízení⁵⁴ či

⁵³Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 396/2012 Dz, k bodům 47 a 48 (§ 47).

⁵⁴Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 37 odst. 5.

- c) námitky proti příkazu k úhradě nákladů exekuce.⁵⁵

Uplatnění námitky podjatosti soudního exekutora je ve stávajícím znění Exekučního řádu zakotveno v § 29 odst. 5. Pokud má povinný za to, že je soudní exekutor vůči němu podjatý, pak může námitku podjatosti uplatnit ve lhůtě do 8 dnů ode dne⁵⁶, kdy mu bylo doručeno vyrozumění o zahájení exekuce; nevěděli-li v této době o důvodu vyloučení nebo vznikl-li tento důvod později, může námitku uplatnit do 8 dnů poté, co se o tomto důvodu dozvěděl. Jak uvádí k tomuto komentářová literatura, takto relativně krátce stanovená lhůta byla zákonodárcem zvolena z toho důvodu, aby bylo zamezeno zneužívání podávání těchto námitek za účelem oddálení realizace exekuce.⁵⁷

2.2.1.4 Dispoziční zásada

Dispoziční zásada v exekučním řízení se projevuje na jeho samotném začátku – tedy v případě jeho zahájení. Jejím projevem je skutečnost, že exekuční řízení je založeno na iniciativě věřitele, který se může kdykoliv svobodně rozhodnout, zda exekuční řízení proti svému dlužníku zahájí či nikoliv. Jak se mnohdy dlužníci z mé zkušenosti domnívají, automaticky neplatí, že v případě neúspěchu v soudním řízení v nalézací fázi se po právní moci dotčeného rozhodnutí zahajuje exekuce. Jinými slovy, soudní exekutor není nadán pravomocí k tomu, aby mohl samovolně rozhodovat o zahájení exekučního řízení bez jakékoliv ingerence věřitele. Osobně se tak domnívám, a to právě s ohledem na výše uvedené, že do jisté míry i tento princip slouží pro ochranu samotných dlužníků.

Díky této zásadě tak nebývá výjimkou, že se věřitel následně rozhodne svoji pohledávku za dlužníkem v exekučním řízení nevymáhat a se svým dalším procesním postupem vyčká. Byť se tato volba na první pohled nemusí zdát jako

⁵⁵Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 88 odst. 3.

⁵⁶Ve znění Exekučního řádu účinném do 31.12.2012 činila lhůta 5 dnů pro oba časové okamžiky uplatnění námitky podjatosti soudního exekutora.

⁵⁷TOMAN, Antonín. § 29 [Podjatost soudního exekutora a jeho zaměstnanců]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 151, marg. č. 11. ISBN 978-80-7400-863-4.

racionální, za určitých okolností, pokud například z lustrace v centrální evidenci exekucí vyplyne, že za povinným vymáhá různé povinnosti dvacet jiných soudních exekutorů, je hospodárnější exekuční řízení ani nezahajovat, neboť potencionální výtěžek z takového budoucího exekučního řízení by nemusel pokrýt ani administrativní náklady oprávněného na jeho zahájení; případně ani náklady soudního exekutora.

Dlužno dodat, že další postup v exekučním řízení (vyjma předmětného zahájení tohoto řízení a stanovení případného rozsahu vymáhaného plnění, které bylo oprávněnému přiznáno na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí oprávněného orgánu) je již přísně ovládán tzv. zásadou oficiality.⁵⁸

2.2.2 Dualismus exekučního práva a zásada subsidiarity

V České republice existuje tzv. dualismus, respektive dvojkolejnost civilního exekučního práva, a to ode dne 01. května roku 2001, tedy od okamžiku, kdy nabyl účinnosti Exekuční řád.

Jak již bylo naznačeno v kapitole 2.1 výše, v jejímž rámci byla provedena mimo jiné komparace pojmů exekuce a výkonu rozhodnutí, dualismus civilního exekučního práva spočívá v přítomnosti dvou souběžných právních režimů. První z nich, režim výkonu rozhodnutí, se řídí podle právní úpravy obsažené v části šesté Občanského soudního řádu. Druhý režim je zakotven přímo v Exekučním řádu a upravuje problematiku exekučního řízení, respektive exekucí samotných prováděných prostřednictvím soudních exekutorů.

V České republice jsou tedy k vedení exekučního řízení nadány pravomocí dva na roveň postavené orgány – soud, který výkon rozhodnutí provádí prostřednictvím svých vykonavatelů, a soudní exekutor.⁵⁹ Exekuční řízení vedené podle Občanského soudního řádu lze označovat jako „soudní

⁵⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 31. ISBN 978-80-7502-602-6.

⁵⁹ ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck), s. 5. ISBN 978-80-7400-600-5.

výkon rozhodnutí,“ exekuční řízení vedené podle Exekutorského řádu je možné označit pojmem „exekutorská exekuce“.

Co se týče primárního účelu právních úprav Exekučního řádu a části šesté Občanského soudního řádu, tento je obdobný. Hlavním cílem je vynucení povinnosti, resp. splnění povinnosti, která byla povinnému uložena rozhodnutím soudu, jiného orgánu veřejné moci či jiným exekučním titulem za předpokladu, že taková povinnost nebyla splněna dobrovolně. Judikatura Ústavního soudu již konstantně uvádí, že *„Smyslem exekučního řízení je vymoci ve prospěch stěžovatele (oprávněného) dlužné plnění, a to včetně vynaložených nákladů stěžovatele, které mu vznikly v důsledku nezbytnosti vést exekuční řízení.“*⁶⁰

Obecně platí, že oprávněný má ze zákona „výsostně“ právo si vybrat, jaký z právních režimů pro vynucení předmětných povinností zvolí; ostatně oprávněný se může rozhodnout, že splnění stanovených povinností nebude vynucovat vůbec, jak bylo ostatně uvedeno v předchozí kapitole týkající se dispoziční zásady. Zahájení jak exekučního řízení, tak i vykonávacího řízení, musí oprávněný výslovně navrhnout – soud ani soudní exekutor nezahájí vynucování povinností z moci úřední. Dlužno dodat, že určité omezení ve výběru subjektu, který bude splnění stanovené povinnosti vynucovat, je zakotveno v příslušných ustanoveních zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, který výkon některých rozhodnutí svěřuje výlučně soudu (například výkon rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí podle ustanovení § 492 a násl.; výkon rozhodnutí ve věcech péče soudu o nezletilé podle § 497 a násl. předmětného právního předpisu, apod.).

Co se týče právní praxe, soudní výkon rozhodnutí bývá v praxi málo využívaný, a to i z důvodu, že soud aktivně majetek povinného (dlužníka) sám nevyhledává, ale návrhové je nucen sám označit způsob, jakým má být výkon rozhodnutí proveden. Navrhuje-li se tedy například výkon rozhodnutí srážkami ze mzdy, pak je třeba v případě soudního výkonu rozhodnutí označit toho, vůči

⁶⁰Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. 1826/15, ze dne 9.9.2015.

komu má povinný nárok na mzdu; je tedy nutno označit zaměstnavatele dlužníka - tedy plátce jeho mzdy; navrhuje-li se výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, je třeba označit v návrhu peněžní ústav, číslo účtu nebo jiný jedinečný identifikátor, z něhož má být pohledávka odepsána; navrhuje-li se výkon rozhodnutí příkázáním jiné peněžité pohledávky, musí se označit osoba, vůči které má povinný pohledávku a je třeba uvést i důvod pohledávky; apod.⁶¹ Je zřejmé, že ne vždy je ze strany věřitelů (oprávněných) možno tyto informace soudu sdělit, neboť jimi jakožto osoby soukromého práva nedisponují. To je ostatně i důvod, proč se věřitelé spíše v praxi obrací s požadavkem na vymožení svých pohledávek na soudní exekutory, kde v předchozím souvětí popsaná „označovací“ povinnost odpadá, neboť soudní exekutor je oprávněn postihnout veškerý majetek dlužníka a způsob provedení exekuce zvolí v souladu z ustanovení §47 odst. 1 Exekučního řádu sám.

Pokud se jedná o právní úpravu exekučního řízení a výkonu rozhodnutí, pak je třeba na tomto místě zdůraznit, že Exekuční řád není právním předpisem, který by obsahoval veškeré právní normy týkající se exekučního řízení. Z tohoto důvodu je logické, že se zákonodárce snažil tyto „mezery“ v právu určitým způsobem odstranit; a to za pomoci Občanského soudního řádu. Vzájemná kooperace Exekučního řádu a Občanského soudního řádu je založena na tzv. zásadě subsidiarity právních norem, která je explicitně vyjádřena v ustanovení § 52 odst. 1 předmětného právního předpisu následovně: *„nestanoví-li tento zákon jinak, použijí se pro exekuční řízení přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu.“* Jinými slovy, v případě, kdy Exekuční řád neobsahuje příslušnou právní normu pro exekuční řízení, podpůrně se aplikují odpovídající právní normy obsažené v Občanském soudním řádu. K tomuto je třeba dodat, že právě uvedená zásada je aplikovatelná toliko pro účely exekučního řízení, není možné ji použít u další činnosti exekutora ve smyslu ustanovení §74 a násl. Exekučního

⁶¹LEVÝ, Jiří. § 261 [Náležitosti návrhu]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-828-3.

řádu. Komentářová literatura toto odůvodňuje následovně: „Činnost exekutora podle § 74 a násl. totiž stojí na pomezí veřejného a soukromého práva.“⁶²

Co se týče rozsahu v předchozím odstavci zmiňované zásady subsidiarity, pak se na jejím základě v exekučním řízení podpůrně aplikují ustanovení § 251 a následující Občanského soudního řádu, neboť právě citovaným paragrafem je uvedena část šestá předmětného právního předpisu, která je uvozena jako „výkon rozhodnutí.“ Pokud není v části šesté Občanského soudního řádu uvedeno jinak, pak se na výkon rozhodnutí (a na základě zásady subsidiarity zakotvené v exekučním řádu i na exekuční řízení) užije ustanovení předcházejících částí tohoto právního předpisu.

Pokud se jedná o přiměřené použití Občanského soudního řádu v případě záměrných (popř. i nezáměrných) mezer v Exekučním řádu, jak o tomto právním postupu pojednává shora citovaného ustanovení §52 odst. 1 Exekučního řádu, pak lze toto chápat jako „*interpretační pravidlo, jehož obsahem je takový postup při použití právního předpisu, při kterém se na právní vztahy aplikují jen některé odpovídající části jiné právní úpravy, jež má být použita.*“⁶³ Jinými slovy, nejedná se o bezbřehou aplikaci právních norem jednoho obecně závazného právního předpisu v mezerách jiného obecně závazného právního předpisu, přičemž jak k tomuto aplikačnímu pravidlu uvádí i judikatura Nejvyššího soudu České republiky, v případě uvažování o míře použitelnosti jiného ustanovení (ať již stejného či jiného právního předpisu) se musí vycházet:

- a) z cíle, který sleduje právní úprava, která dopadá na konkrétní právní vztahy; dále
- b) ze způsobu upravení těchto právních vztahů; a dále
- c) ze vzájemné komparace jednotlivých právních norem zakotvených v obecně závazném právním předpisu, který má být v daném případě přiměřeně použit.⁶⁴

⁶² SVOBODA, Karel. § 52 [Subsidiarita OSŘ]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-863-4.

⁶³ SVOBODA, Karel. § 52 [Subsidiarita OSŘ]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-863-4.

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006.

Jak je uvedeno dále v rozsudku Nejvyššího soudu České republiky, na který odkazují níže, až při uvážení shora uvedených bodů je možné učinit spolehlivý závěr o tom, která ustanovení lze přiměřeně použít; a u kterých právních norem dotčeného právního předpisu je použitelnost z jejich povahy zcela vyloučena. Byť bylo předmětné rozhodnutí vydáno v souvislosti s problematikou aplikace pracovněprávních norem, jsem osobě přesvědčen, že výše uvedený „test“ je bezesbýtka použitelný i v případě subsidiární aplikace právních norem Občanského soudního řádu, neboť odůvodnění předmětného rozhodnutí, ze kterého na tomto místě čerpám, výše uvedené nevztahuje k jedinému konkrétnímu právnímu odvětví či k jedné oblasti právních norem.

Exekuční řád vedle tohoto využívá i na určitých místech tzv. odkazovacích právních norem, jimiž je přímo odkazováno na příslušná ustanovení Občanského soudního řádu. Pro úplnost je třeba dodat, že na exekuční řízení obecně dopadají i další právní normy, a to jak v rovině ústavněprávní,⁶⁵ tak i zákonné⁶⁶ a podzákoné úrovni.⁶⁷

Případné kolize mezi různými typy exekučních řízení, ale i kolize několika řízení o výkonu soudního rozhodnutí nebo několika exekutorských exekucí upravuje zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů. V tomto obecně závazném právním předpise zákonodárce stanovil závazná pravidla pro případ souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Tento zákon blíže upravuje postup soudů, soudních exekutorů, správců daně a orgánů veřejné správy při provádění exekucí v případě, jsou-li exekucemi nařízenými soudem, správcem daně nebo orgánem veřejné správy souběžně postiženy tytéž věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty povinného.

⁶⁵ Usnesení č. 2/1993 Sb., předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

⁶⁶ Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁷ Vyhláška č. 418/2001 Sb., Ministerstva spravedlnosti o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Exekuční řízení je svébytným a samostatným druhem civilního procesu. Z toho důvodu je i postup soudů nebo soudních exekutorů upraven částečně odlišně, s čímž souvisí i uplatnění jiných zásad, resp. dalších zásad odlišných od základních principů v řízení nalézacím. Oba typy exekučního řízení, tedy soudní výkon rozhodnutí i exekutorská exekuce, mají ve své podstatě stejný průběh. Základem je návrh oprávněné strany, v jehož důsledku je exekuční řízení zahájeno a nařízeno.⁶⁸ Jedno mají však oba právní režimy společné, a to je cíl, kterým je vynucení povinnosti, která nebyla splněna dobrovolně.

Co do povinností oprávněných je dle mého názoru zcela jednoznačně praktičtější exekutorská exekuce, která je ze strany oprávněných využívána více, než postup dle části šesté Občanského soudního řádu; ostatně Komora uvádí k soudnímu výkonu rozhodnutí následující: *„Je evidentní, že tento způsob provádění výkonu rozhodnutí implikuje menší naději na vymožení pohledávky. Koneckonců od roku 2001, kdy v Česku začali fungovat soudní exekutoři, radikálně vzrostla vymahatelnost práva. Uvádí se, že v éře samostatného fungování soudních výkonů rozhodnutí činila vymahatelnost asi tři až pět procent. Díky činnosti exekutorských úřadů se zvýšila průměrná vymahatelnost pohledávek na 40 procent.“*⁶⁹

Z důvodu, že v praxi převažuje způsob výkonu rozhodnutí prováděný soudními exekutory, tedy exekutorská exekuce, je pro tuto práci stěžejní exekuce prováděná soudními exekutory.

2.2.3 Exekuční titul

Existence exekučního titulu je jedna z elementárních podmínek pro to, aby mohlo být zahájeno exekuční řízení (jakožto i řízení vykonávací) a tento je

⁶⁸Existují i výjimky, u kterých se takový průběh neuplatní, takovou výjimkou je například výkon rozhodnutí ve věci ochrany proti domácímu násilí podle ustanovení § 492 a násl. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ Exekutorská komora České republiky. Exekutorská komora České republiky [online]. Copyright © 2009 [cit. 13.03.2023]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/838-28-rozdil-mezi-exekuci-a-soudnim-vykonem-rozhodnuti?w=>

současně podkladem pro exekuci (resp. pro výkon rozhodnutí). Pokud se jedná o civilní řízení, je exekuční titul jeho ústředním pojmem.⁷⁰

S exekučním titulem se však setkáme i v jiných právních odvětvích (například exekuční titul dle ustanovení § 104 písm. a) a b) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, exekuční titul dle ustanovení § 176 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů apod.); s ohledem na zvolené téma disertační práce bude v následující subkapitole pojednáno o exekučním titulu pouze z hlediska procesně civilistického.

Pokud se jedná o teoretické vymezení tohoto pojmu, pak se exekučním titulem rozumí vykonatelné rozhodnutí, které vydal orgán veřejné moci v rámci své pravomoci a působnosti, jenž splňuje zákonem stanovené náležitosti a současně zakládá určitému subjektu práva (či množině subjektů) splnit určitou povinnost v konkrétně stanoveném termínu. Exekučním titulem může být např. rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu, splňuje-li několik podmínek, ale i notářský zápis se svolením k vykonatelnosti.⁷¹

Exekuční titul je možné z hlediska civilistického vnímat jako spojovací prvek mezi řízením nalézacím a řízením exekučním. Zatímco nalézací řízení se končí vydáním exekučního titulu, jeho existence je klíčovým předpokladem pro zahájení řízení exekučního, jak bylo již ostatně uvedeno výše.

Výčet exekuční titulů pro výkon rozhodnutí je uveden v ustanovení § 274 odst. 1 Občanského soudního řádu a jsou jimi:

- a) vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek;
- b) vykonatelná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví;
- c) vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi

⁷⁰MACHÁČKOVÁ, Marta. Exekuční titul v civilním řízení. In: HENDRYCH, Dušan a kol. *Právní slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 9788074000591.

⁷¹WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 33. ISBN 978-80-7502-602-6.

schválených;

- d) vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených;
- e) notářské zápisy se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona;
- f) vykonatelná rozhodnutí a jiné exekuční tituly orgánů veřejné moci;
- g) rozhodnutí orgánů Evropských společenství;
- h) jiná vykonatelná rozhodnutí, schválené smíry a listiny, jejichž soudní výkon připouští zákon; s výjimkou titulu, který se vykonává ve správním nebo daňovém řízení.

Pro komparaci nelze neuvést taxativní výčet exekučních titulů, které zákonodárce zakotvil do ustanovení § 40 odst. 1 Exekučního řádu, podle nějž je exekučním titulem pro exekuci:

- a) vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek;
- b) vykonatelné rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek;
- c) vykonatelný rozhodčí nález;
- d) notářský zápis se svolením k vykonatelnosti sepsaný podle zvláštního právního předpisu;
- e) vykonatelné rozhodnutí a jiný exekuční titul orgánu veřejné moci;
- f) jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon.

Na první pohled je zřejmé, že počet exekučních titulů zakotvených v Exekučním řádu je oproti exekučním titulům dle Občanského soudního řádu nižší⁷²; na druhou stranu je třeba říci, že se komparované exekuční tituly v mnohém překrývají. V tomto směru tedy vyvstává otázka, proč zákonodárce v případě exekučních titulů zvolil výše popsany výčtový systém, když bylo možné i v tomto případě užít zásadu subsidiarity, o které bylo blíže pojednáno výše v kapitole 2.2.2. této disertační práce.

⁷² Prostřednictvím exekuce dle Exekučního řádu nelze vymáhat kupříkladu rozhodnutí státních notářství a dohody jimi schválené, vymáhat nelze ani rozhodnutí, jejichž výkon je zakotven v § 492-510 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

Každý exekuční titul musí splňovat určité formální a materiální náležitosti, aby byl vykonatelný. Vykonatelnost je základní vlastnost, kterou rozhodnutí musí mít, aby mohla být na jeho základě nařízena exekuce (resp. výkon rozhodnutí); vykonatelností je tedy možné v obecné rovině rozumět vynutitelnost veřejnou mocí.⁷³ V případě právě zmiňované vlastnosti rozhodnutí je možné rozeznávat mezi vykonatelností v materiálním slova smyslu a vykonatelností toliko formální.

Materiální vykonatelností rozhodnutí lze rozumět určitost exekučního titulu v tom smyslu, že tento přesně vymezí povinnosti, které mohou být v rámci exekučního řízení (resp. vykonávajícího řízení) vymoženy. Exekuční titul obligatorně obsahuje přesné označení osoby oprávněné a osoby povinné, stejně tak v něm musí být stanovena konkrétní lhůta k plnění.⁷⁴

Vykonatelností rozhodnutí ve formálním slova smyslu znamená potvrzení o vykonatelnosti obsažené na exekučním titulu. Toto potvrzení na příslušné listině vyznačí ten konkrétní orgán veřejné moci, který jej vydal nebo který ho schválil (v případě dohod a smírů). Exekuční soud přezkouvává, resp. je oprávněn přezkoumat, správnost údaje obsaženého v potvrzení o jeho vykonatelnosti.⁷⁵ S ohledem na tuto „přezkumnou“ pravomoc exekučního soudu danou zákonem ve vztahu k exekučnímu titulu nemůže být překvapením, že tímto potvrzením dotčeného orgánu o vykonatelnosti exekučního titulu soud není vázán, proto je oprávněn vykonatelnost jakéhokoliv exekučního titulu přezkoumat: „*Přezkoumáním vykonatelnosti exekučního titulu je míněna vykonatelnost nejen po stránce formální, ale i materiální.*“⁷⁶

⁷³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 33. ISBN 978-80-7502-602-6

⁷⁴ Případný nedostatek v určení lhůty nemusí nutně znamenat důvod pro zastavení exekuce nebo odmítnutí návrhu na nařízení exekuce, protože případně absentující lhůtu lze nahradit fikcí uvedenou v zákoně, podle které je třeba exekučním titulem uloženou povinnost splnit do 3 dnů, a jde-li o vyklizení bytu, tak do 15 dnů od právní moci rozhodnutí.

⁷⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 275 odst. 2.

⁷⁶ LEVÝ, Jiří. § 275 [Potvrzení o vykonatelnosti]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání (1. aktualizace). V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-400-828-3.

Pro posouzení formální vykonatelnosti je základním předpokladem správné doručení exekučního titulu, které bylo učiněno dle procesních předpisů, upravujících předchozí nalézací řízení, a absence možnosti podat řádný opravný prostředek proti předmětnému rozhodnutí. Exekuční soud nemá pravomoc zkoumat případně tvrzené procesní chyby, které se vyskytly v řízení, v jehož rámci byl exekuční titul vydán. Jeho pravomoc se omezuje pouze na posouzení řádnosti doručení dotčeného exekučního titulu.⁷⁷

I když není tato subkapitola primárně zaměřena na problematiku přezkumu exekučního titulu ze strany exekučního soudu, je třeba závěrem akcentovat, že obecným pravidlem jakéhokoliv exekučního řízení (jakožto i řízení vykonávajícího) je nemožnost přezkoumávání exekučního titulu věcné stránce. Procesní subjekty exekučního řízení (zejména exekuční soud a soudní exekutor) by se měly držet obsahu exekučního titulu a vycházet z něj. Je třeba zdůraznit, že procesní chyby vzniklé během nalézacího řízení nemohou předmětem přezkumu ze strany exekučního soudu.

Po zahájení exekučního řízení se však může ukázat, že orgán, který vydal exekuční titul, nedisponoval příslušnou pravomocí k jeho vydání. Za těchto okolností bývá exekuční řízení často zastavováno, a to častěji v těch případech, kdy exekučním titulem je rozhodčí nález.

2.2.4 Vybrané subjekty exekučního řízení

Jak již bylo uvedeno výše, exekuční řízení je jednou z fakultativních fází civilního procesu. Pokud se jedná o subjekty exekučního řízení, pak lze vyjít z definice subjektů civilního řízení dle J. Stavinohové, podle které se jedná o „označení pro osoby, které jsou nositeli práv a povinností ve vztazích vznikajících v civilním soudním procesu (v civilně procesních vztazích). Jsou to především rozhodovací orgány, soudy, které vykonávají svoji činnost v mezích

⁷⁷ Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 134. ISBN 978-80-7400-179-6.

*pravomoci stanovené občanským soudním řádem.*⁷⁸ Jinými slovy, jedná se primárně o procesní subjekty, které lze v rovině exekučního řízení rozdělit do dvou skupin. První skupina je reprezentována subjekty participující na rozhodovací činnosti soudu (tedy z logiky věci soudní exekutoři, exekuční soudy, dále pak soudní znalci, tlumočníci, aj.); do druhé skupiny subjektů se tradičně zařazují účastníci exekučního řízení.⁷⁹ S ohledem na vybrané téma disertační práce se v této kapitole blíže zaměřím na subjekty z obou skupin, a to primárně na soudního exekutora a dále pak na samotné účastníky řízení.

2.1.1.1 Soudní exekutor

Institut soudního exekutora byl zřízen z toho důvodu, že soudní výkon rozhodnutí se ukázal být v praxi řízením zdlouhavým, nepružným a též neefektivním. Je třeba pro doplnění dodat, že se Česká republika mohla inspirovat u svých slovenských sousedů, kteří již měli se zavedením institutu exekutora pozitivní zkušenosti. Exekuční řád tedy delegoval část pravomocí soudu na soudního exekutora, který je nezávislý a nestranný, přičemž pravomoci soudu či jiných státních orgánů vztahujících se k oblasti exekuce, jež jsou upraveny v Občanském soudním řádu, zůstaly zachovány.⁸⁰ Exekuce prováděná soudním exekutorem přináší věřitelům větší výhody, a tak je tento režim výkonu rozhodnutí v praxi využíván mnohem častěji nežli soudní výkon rozhodnutí.

exekutor se při provádění exekuce musí řídit Exekučním řádem, podpůrně Občanským soudním řádem; z podzákoných právních předpisů pak na činnost soudního exekutora dopadá Vyhláška č. 418/2001 Sb., Ministerstva spravedlnosti o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů a dále pak vyhláška č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve

⁷⁸ STAVINHOVÁ, Jaruška. Subjekty civilního soudního řízení. In: HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

⁷⁹ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 66. ISBN 978-80-7552-427-0.

⁸⁰ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, č. 120/2001 Dz, obecná část.

znění pozdějších předpisů, která je podpůrně závazná i pro tento subjekt exekučního řízení

Stran právních norem na úrovni zákona by soudní exekutor měl provádět svou činnost také v souladu s Pravidly profesní etiky a pravidly soutěže soudních exekutorů, přijatými usnesením Sněmu Komory ze dne 28. 02. 2006; v neposlední řadě taktéž Etickým kodexem soudních exekutorů. Těmito pravidly se má exekutor nejen řídit, ale především se musí za všech okolností zdržet jednání, které by mohlo vnést pochybnosti o jejich dodržování. Pouze tímto způsobem může každý exekutor pomoci svému stavu v očích veřejnosti zvýšit morální prestiž jak svoji, tak ostatních kolegů a s čistým štítem vykonávat zvolenou profesi. Vázanost právě uvedenými právními předpisy je odůvodněna zejména specifícností výkonu funkce soudního exekutora, která vyžaduje, aby na jednání, chování a samotné vystupování v právních vztazích tohoto subjektu exekučního řízení byly kladeny značné požadavky, a to jak v rovině profesní, tak i v osobní sféře.⁸¹

Co se týče samotné exekuční činnosti soudního exekutora, pak tento rozhoduje o průběhu exekuce, nese odpovědnost za průběh exekuce a zákon mu svěřuje široké pravomoci k zajištění úspěšné exekuce a výkonu další činnosti svěřené exekutorovi příslušnými právními normami obsaženými v Exekučním řádu.

Podle ustanovení § 2 odst. 1 Exekučního řádu exekutor vykonává exekuční činnost nezávisle. Při výkonu exekuční činnosti je vázaný jen Ústavou České republiky, zákony, jinými právními předpisy a rozhodnutími soudu vydanými v řízení o výkonu rozhodnutí a exekučním řízení. Citované ustanovení Exekučního řádu tak garantuje soudnímu exekutorovi jeho nezávislost na státní moci, a to z titulu jeho faktické a právní odluky od státu. Druhým dechem je třeba říci, že nezávislost soudního exekutora je dána v takovém rozsahu, že realizace jeho činnosti není hrazena z finančních prostředků státního rozpočtu:

⁸¹ KASÍKOVÁ, Martina. § 2 [Nezávislost exekutora]. In: KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony, s. 9. ISBN 978-80-7400-855-9.

„Je tak na státu ekonomicky nezávislý, na druhou stranu je vzhledem k zákazu jiné výdělečné činnosti ekonomicky závislý na výsledku exekuce a podmínkách odměňování exekutorů“⁸²

Vedle exekuční činnosti, která je nepochybně u soudního exekutora činností primární, může soudní exekutor vykonávat i další činnost, která je upravena v ustanoveních § 74 a násl. Exekučního řádu. Takovou činností je zejména poskytování právní pomoci oprávněnému nebo povinnému po vydání exekučního titulu, jakož i v souvislosti s exekuční činností a další činností, provádění autorizované konverze dokumentů podle zvláštního právního předpisu, sepisování listin a vykonávání jiné činnosti, stanoví-li tak Exekuční řád, přijímání peněz, listin a jiných movitých věcí, jejichž povaha to umožňuje do úschovy, doručování písemností soudu a vykonávání činnosti soudního vykonavatele podle zvláštního právního předpisu.

Na základě pověření soudu nebo státního zástupce soudní exekutor zjišťuje majetek podléhající podle rozhodnutí vydaného v trestním řízení zajištění a osobně nebo prostřednictvím jiné osoby vykonává správu takového majetku, nebo například sepisuje exekutorské zápisy o osvědčení stavu věci nebo skutkového děje, kdy tyto zápisy jsou sepisovány primárně z důvodu možného použití exekutorského zápisu v souladu s ustanovením § 125 Občanského soudního řádu jako důkaz v nalézací fázi občanského soudního řízení s důkazní silou veřejné listiny ve smyslu ustanovení § 134 předmětného právního předpisu.

V neposlední řadě je soudní exekutor oprávněn za úplatu vykonávat vědeckou, publikační pedagogickou, tlumočnickou, znaleckou nebo uměleckou činnost. Ze zákona je však činnost soudního exekutora neslučitelná s jinou výdělečnou činností, vyjma správy vlastního majetku. Pod posledně zmiňovanou činností je možné například subsumovat pronájem nemovitých věcí či vlastnictví obchodních podílů v obchodních společnostech; soudnímu exekutorovi je však

⁸² JÍCHA, Lukáš. § 2 [Nezávislost]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 5. ISBN 978-80-7400-863-4.

zapovězeno být statutárním orgánem, neboť na něj nesmí být přenesena „řídící a rozhodovací činnost mající zásadní vliv na podnikání společnosti.“⁸³

Dohled nad činností soudních exekutorů je upraven primárně v ustanovení § 7 Exekučního řádu. Toto ustanovení předmětného právního předpisu zakotvuje dohledové orgány nad činností exekutora, kterými jsou Ministerstvo spravedlnosti České republiky, Komora a rovněž předseda okresního soudu, do jehož obvodu je exekutor jmenován; jde-li o státní dohled v jednotlivé věci, též předseda exekučního soudu. Podle ustanovení § 7a Exekučního řádu drobné nedostatky v exekuční a další činnosti exekutora, drobné nedostatky v činnosti kandidáta nebo koncipienta nebo drobné poklesky v chování Ministerstvo spravedlnosti České republiky, Komora nebo předseda okresního soudu exekutorovi, kandidátovi nebo koncipientovi písemně vytkne. Kárná odpovědnost exekutora, kandidáta a koncipienta je pak upravena v ustanoveních § 116 a násl. Exekučního řádu. Kárný delikt a závažný kárný delikt je definován v ustanovení § 116 předmětného právního předpisu, ve stejném ustanovení jsou stanovena i kárná opatření. Následující ustanovení § 117 pak stanovuje výčet kárných žalobců.

Soudním exekutorem může být dle ustanovení § 9 odst. 1 Exekučního řádu pouze fyzická osoba, která je občanem České republiky, je plně svéprávná, získala vysokoškolské vzdělání v oboru právo, je bezúhonná, vykonala alespoň tříletou exekutorskou praxi, složila exekutorskou zkoušku. Dalšími obligatorními povinnostmi pro výkon funkce soudního exekutora je složení slibu, jmenování ministrem spravedlnosti do funkce soudního exekutora a uzavření pojištění o odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout v souvislosti s výkonem exekuční činnosti.⁸⁴

⁸³ JÍCHA, Lukáš. § 3 [Neslučitelnost výkonu profese s jinými povoláními]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 12. ISBN 978-80-7400-863-4.

⁸⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 47. ISBN 978-80-7552-427-0.

Pokud se jedná o obligatorní sdružování soudních exekutorů, pak každý jednotlivý exekutor vykonávající činnost dle Exekučního řádu musí být povinně organizován v exekutorské samosprávě, jejímž stavovským orgánem je Komora. Soudní exekutor musí mít sídlo v obci, ve které je sídlo okresního soudu, do jehož obvodu byl soudní exekutor zákonným postupem jmenován. Jak uvádí dále ustanovení § 14 Exekučního řádu, jiné sídlo v obvodu tohoto soudu si exekutor může zvolit jen s předchozím souhlasem Komory. Uvedené pravidlo osobně shledávám jako racionálním, neboť se zákonodárce tímto snaží dosáhnout soustředěnosti exekutorských úřadů do větších měst, což je nepochybně žádoucí jak z pohledu dlužníků, tak i z pozice věřitelů.

Soudní exekutor je v souladu s ustanovením § 31 Exekučního řádu povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl při výkonu exekuční činnosti, pokud není mlčenlivosti zproštěn Komorou nebo nejde o případy taxativně stanovené (např. ustanovení § 96 Exekučního řádu).

Pokud se jedná o právní pozici soudního exekutora, pak tento má při výkonu exekuční činnosti postavení úřední osoby ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 písm. f) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Postavení úřední osoby dle právě citovaného ustanovení předmětného právního předpisu má při výkonu exekuční činnosti rovněž vykonavatel soudního exekutora, popřípadě jiný zaměstnanec soudního exekutora (koncipient, kandidát), což bylo dovozeno na základě sjednocujícího stanoviska trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. Tpjn 304/2014.

Každý soudní exekutor musí mít pro případ nemoci, dovolené, pozastavení nebo zániku výkonu exekutorského úřadu anebo z jiných vážných důvodů, pro které nemůže vykonávat svůj úřad, ustanoveného zástupce ve smyslu ustanovení § 16 odst. 1 Exekučního řádu. Zástupce je jmenován Komorou na návrh soudního exekutora. Je ustanoven z řad kandidátů exekutora, nejsou-li, z řad exekutorů jmenovaných v obvodu příslušného okresního soudu nebo jejich kandidátů, a nejsou-li, z řad exekutorů jmenovaných v obvodu příslušného krajského soudu nebo jejich kandidátů. Soudní exekutor může dle

ustanovení § 5 odst. 1 Exekučního řádu zaměstnávat zaměstnance, přičemž ustanovení § 5 odst. 2 Exekučního řádu stanovuje, že zaměstnanci mohou pro exekutora vykonávat úkony exekuční činnosti pouze na základě písemného pověření. U zaměstnanců soudního exekutora můžeme rozlišovat čtyři základní druhy zaměstnaneckých pozic – exekutorský koncipient, exekutorský kandidát, vykonavatel exekutora a ostatní zaměstnanci exekutora.

Exekutorský koncipient je dle ustanovení §19 odst. 1 Exekučního řádu zaměstnanec soudního exekutora, který je zapsán do seznamu koncipientů, který vede Komora. Do seznamu koncipientů může být zapsána fyzická osoba, která splňuje následující požadavky: je plně svéprávná, získala vysokoškolské vzdělání v oboru právo, je bezúhonná. Exekutorský koncipient nemůže vykonat dražbu nemovitých věcí nebo obchodního závodu, vydávat rozhodnutí v exekuci prodejem nemovitých věcí nebo závodu ani zřizovat exekutorské zástavní právo.

Exekutorský kandidát je zaměstnanec soudního exekutora, který je zapsán do seznamu kandidátů. Komora do seznamu kandidátů zapíše osobu, která je ke dni zápisu zapsána v seznamu koncipientů, vykonala alespoň tříletou exekutorskou praxi a současně složila exekutorskou zkoušku. Kandidát není v rámci exekuční činnosti nijak omezen, na rozdíl od exekutorského koncipienta, neboť má shodnou odbornou úroveň jako exekutor a může být tedy ze strany soudního exekutora písemně pověřen k vykonání všech úkonů při exekuční a ostatní činnosti.⁸⁵ Důvodová zpráva ke kompetencím exekutorského kandidáta uvádí následující: „*Možnost rozsáhlých oprávnění exekutorského kandidáta pramení z toho důvodu, že s ohledem na omezený počet exekutorských úřadů bude doba, než bude kandidát jmenován exekutorem často velmi dlouhá. Je proto vhodné, aby takto kvalifikovaná osoba mohla vykonávat odborně náročnější činnost, dokonce zastupovat exekutora.*“⁸⁶

⁸⁵ HOZMAN, David. § 23 [Exekutorský kandidát]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 128. ISBN 978-80-7400-863-4.

⁸⁶ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, č. 120/2001 Dz, k § 23 - 26.

Vykonavatel soudního exekutora je zaměstnanec soudního exekutora, kterého exekutor může písemně pověřit prováděním úkonů, které ve výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu provádí vykonavatel.⁸⁷ Vykonavatelem může být fyzická osoba, která je plně svéprávná, bezúhonná, má úplně středoškolské vzdělání, je v pracovním poměru exekutora po dobu nejméně šesti měsíců a složila kvalifikační zkoušku vykonavatele soudního exekutora. Vykonavatel je osoba, která primárně provádí úkony při mobiliární exekuci; ostatně proto osobně shledávám výkon této profese k nejvíce psychicky náročným povoláním v oblasti exekučního práva, a to zejména z důvodu častého kontaktu vykonavatele soudního exekutora se samotnými dlužníky (tedy povinnými). „*Byť se jedná o tzv. neprávnickou profesi, představují vykonavatele pro svého exekutora často klíčovou složku zaměstnanců jeho úřadu. V dnešní době má stále více dlužníků několik exekucí a prakticky neexistuje jiný efektivní způsob provedení než exekuce prodejem movitých věcí, která je ve své úvodní fázi realizována prostřednictvím mobiliární exekuce.*“⁸⁸

Další své zaměstnance může soudní exekutor pověřit prováděním jednoduchých úkonů (zejména, nikoliv však výlučně úkonů administrativní povahy), které jsou předmětem exekuční nebo další činnosti.

2.2.4.1 Účastníci exekučního řízení

Účastníky exekučního řízení vymezuje Exekuční řád v ustanovení § 36 odst. 1 a jsou jimi oprávněný a povinný. Oprávněným je subjekt, který podal exekuční návrh a komu svědčí právo z exekučního titulu. Povinným je pak ten, proti komu exekuční návrh směřuje a komu svědčí povinnost z exekučního titulu.⁸⁹

⁸⁷Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 27 odst. 2.

⁸⁸ ŠTIKA, Martin. Postavení profese vykonavatele exekutora. Komorní listy, 2015, č. 1, s. 40-44.

⁸⁹ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 377. ISBN 978-80-7478-988-5.

V obou případech se jedná o procesní pojmy, přičemž oprávněný bývá mnohdy označován jako věřitel, stejně tak i osoba povinného je dlužníkem, nicméně toto „názvosloví“ není zcela správné, neboť označení „věřitel“ a „dlužník“ reprezentuje stav, který má původ v hmotném právu. A právě hmotněprávní stav nemusí zcela vždy odrážet realitu procesního stavu exekučního řízení, zejména v případě, pokud v průběhu exekučního řízení dojde k postoupení vymáhané pohledávky.

Podle judikatury Nejvyššího soudu je vymezení účastníku exekučního řízení „založeno na procesní bázi, tj. oprávněným je ten, kdo podal návrh na nařízení exekuce, resp. kdo se v něm jako takový označil, povinným je ten, proti komu oprávněný návrh na nařízení exekuce směřuje, tj. ten, koho oprávněný uvedl jako osobu, proti níž má být exekučním titulem uložená povinnost vymožena.“⁹⁰

Výše uvedení účastníci jsou v odborné literatuře označováni jako tzv. „primární účastníci exekučního řízení.“ Za sekundární účastníky exekučního řízení je možné označit i manžela povinného, který bude v zásadě účastníkem pouze tehdy, pokud jsou exekuci postihována aktiva náležející do společného jmění manželů.⁹¹

Elementární podmínkou pro to, aby určitý subjekt mohl být účastníkem řízení ve smyslu příslušných ustanovení Exekučního řádu, je jeho procesní subjektivita - tedy způsobilost být nositelem procesních práv a povinností. V tomto případě se subsidiárně použije Občanský soudní řád, podle jehož ustanovení § 19 je způsobilým k účastenství v řízení každý, kdo má právní osobnost. Právní předpis procesního práva tak na tomto místě odkazuje na hmotněprávní úpravu obsaženou v Občanském zákoníku.

Vedle procesní subjektivity zkoumáme u účastníka exekučního řízení i procesní způsobilost, která představuje způsobilost samostatně (případně prostřednictvím zástupce) vykonávat všechny procesní úkony, s procesními

⁹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 366/2014.

⁹¹ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 377. ISBN 978-80-7478-988-5.

následky s tím spojenými.⁹² Účastník exekučního řízení má procesní způsobilost v takovém rozsahu, v jakém je svéprávný, jak je uvedeno v ustanovení § 20 Občanského soudního řádu.

⁹²JÍCHA, Lukáš. § 36 [Okruh účastníků]. In: SVOBODA, Karel. Exekuční řád: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 219, marg. č. 4. ISBN 978-80-7400-863-4.

3. Exekuční řízení dle Exekučního řádu

Jak bylo již výše uvedeno, v tuzemském právním řádu existují vedle sebe paralelně dvě právní úpravy exekučního řízení, a sice soudní výkon rozhodnutí prováděný soudy prostřednictvím soudních vykonavatelů dle části šesté Občanského soudního řádu a tzv. exekutorská exekuce prováděná soukromými soudními exekutory podle Exekučního řádu, subsidiárně dle právních norem zakotvených v Občanském soudním řádu.

Jak již je z názvu této kapitoly poznatelné, v následujících řádcích bude blíže pojednáno o exekučním řízení, které je upraveno v Exekučním řádu, a to chronologicky od jeho zahájení, přes vydání exekučního příkazu až po právní rozbor jednotlivých způsobů exekuce.

3.1 Zahájení exekučního řízení

Návrh na zahájení exekuce (literou zákona návrh o pověření a nařízení exekuce) se podává soudnímu exekutorovi, kterého si oprávněný zvolil ze seznamu soudních exekutorů vedeného Komorou. Současná právní úprava nestanoví žádné určovatele místní příslušnosti ani jiná kritéria, která by vymezovala či určovala, který soudní exekutor by měl exekuci vykonat, byť se diskuze o zavedení teritoriality soudních exekutorů tu a tam objeví ve veřejném prostoru.⁹³

Věřitelem zvolený soudní exekutor návrh následně předloží exekučnímu soudu. Exekuční řízení začíná okamžikem doručení návrhu na nařízení exekuce soudnímu exekutorovi. Soudní exekutor může začít provádět procesní úkony až v okamžiku udělení pověření k provedení exekuce. Soudní exekutor, kterému došel exekuční návrh, požádá exekuční soud v souladu s ustanovením § 43a odst. 1 Exekučního řádu nejpozději do 15 dnů ode dne doručení návrhu o

⁹³ Teritorialita exekutorů – hloupost, kterou se sníží vymahatelnost práva - Legislativa - Advokátní deník. Advokátní deník - Novinky ze světa advokacie [online]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/04/12/teritorialita-exekutoru-hloupost-kterou-se-snizi-vymahatelnost-prava/>.

pověření a nařízení exekuce; i přes existenci zákonné lhůty v praxi soudní exekutoři zasílají žádost exekučnímu soudu většinou bez zbytečného odkladu po doručení návrhu, neboť jsou si dobře vědomí skutečnosti, že v rámci exekučního řízení nejsou žádoucí jakékoliv prodlevy na straně soudního exekutora, které by mohly mít za následek snížení vymahatelnosti orgánem veřejné moci autoritativně stanovené povinnosti.

Exekuční soud vydá pověření do 15 dnů, jestliže jsou splněny veškeré zákonem stanovené předpoklady. Toto pověření nepředstavuje soudní rozhodnutí; jedná se toliko o procesní úkon, jehož vydání má za následek vznik oprávnění soudního exekutora provádět procesní úkony v exekučním řízení, které směřují k uspokojení vymáhaného nároku. Pověření se nedoručuje ani oprávněnému, ani povinnému.⁹⁴

Exekuční soud po dojití návrhu zkoumá například to, zda je návrh určitý a srozumitelný a zda zahrnuje veškeré obecně závaznými předpisy stanovené náležitosti, včetně toho, zda k němu byly přiložené obligatorní přílohy. Dále jsou předmětem přezkumu formální a materiální podmínky vykonatelnosti exekučního titulu, včetně toho, zda tento byl vydán k tomu kompetentním subjektem. V neposlední řadě je zkoumána aktivní a pasivní legitimace účastníků řízení, eventuálně exekuční soud zkoumá, „*zda je doložen přechod práva či povinnosti na osobu exekučním titulem neoznačenou, zda je splněna podmínka exekučního titulu, vzájemná povinnost oprávněného či uplynutí času a pro případ zastoupení účastníka zda je doložena plná moc.*“⁹⁵ Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky dále vyplývá, že exekuční soud by měl podrobit přezkumu i další atributy předmětného návrhu (například, zda právo není prekludováno, apod., jak bude uvedeno dále.)⁹⁶.

⁹⁴Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů), ve znění pozdějších předpisů, § 43a odst. 5.

⁹⁵ ZEZULA, Aleš. § 43a [Pověření exekutora vedením exekuce]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-863-4.

⁹⁶Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2010/2006.

Již výše bylo zmíněno, že exekučnímu soudu nepřísluší zabývat se případnými vadami nalézacího řízení a že by se neměl zabývat ani otázkou věcné správnosti exekučního titulu. Předložený exekuční titul by měl být závazný. Nemělo by tak být například obecně přípustné zabývat se v exekučním řízení případnou námitkou, že nařízení exekuce je v rozporu s dobrými mravy, protože otázka dobrých mravů je hmotněprávní institut,⁹⁷ ostatně Nejvyšší soud České republiky v usnesení 20 Cdo 1932/2005, ze dne 16. března 2006 konstatoval ke korektivu dobrých mravů následující: „*Návrh na výkon rozhodnutí je úkonem procesněprávním, jeho posuzování podle (hmotněprávního) ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. tedy z hlediska rozporu či souladu s dobrými mravy jakožto morálními pravidly, je tudíž nepřipadné, resp. není vůbec namístě, jelikož jde o pouhé využití možnosti vyplývající pro oprávněného, má-li za to, že povinnosti nebyla splněna dobrovolně z procesněprávního předpisu, a to ustanovení § 251 OSŘ podle něhož nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na soudní výkon rozhodnutí*⁹⁸“.

Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky ve vztahu k přezkumu exekučního titulu dále vyplývá, že při hodnocení materiálních a formálních podmínek pro následné provádění exekučního řízení není možné zohledňovat správnost exekučního titulu, jakožto, situaci dlužníka a posuzovat, zda by byl výsledek exekuce v souladu s dobrými mravy. Sociální poměry povinného tak mohou být relevantní toliko v případě podání návrhu na odklad exekuce ve smyslu ustanovení §266 odst. 1 Občanského soudního řádu.⁹⁹

Rovněž exekuční soud prověří i to, zda pro vymáhání předmětné povinnosti/nároku nebylo zahájeno již jiné řízení. Exekuční soud se nezabývá zkoumáním, zda vymáhaná povinnost nebyla splněna dobrovolně – v tomto vychází z tvrzení oprávněného. Pokud by byl prokázán opak, pak je to důvod pro zastavení exekuce. Stejně tak exekuční soud nezkoumá ani to, zda vymáhaná

⁹⁷Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice komentované zákony, s. 144 - 163. ISBN 978-80-7400-179-6.

⁹⁸Srov. též Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 20 Cdo 535/2002.

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 457/2005.

povinnost nezanikla podle hmotného práva. I tato skutečnost by byla důvodem pro zastavení exekučního řízení, pokud by v řízení vyšla najevo.

V neposlední řadě je třeba na tomto zmínit závěry prezentované v Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 14. 4. 1999, čj. 21 Cdo 2020/98-1, které jsou i přes to, že byly vyřčeny ještě v minulém tisíciletí, aplikovatelné dodnes, a výše uvedený výklad fakticky shrnují: *„Při rozhodování o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí pro vymožení peněžitého plnění soud – z hlediska jeho věcného posouzení – zkoumá, zda rozhodnutí (jiný způsobilý titul), jehož výkon je navrhován, bylo vydáno orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelné po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je výkon rozhodnutí navrhován v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného, zda k vydobytí pohledávky nepostačuje výkon rozhodnutí nařízený nebo navržený jiným způsobem, zda vymáhané právo není prekludováno a zda navržený způsob výkonu rozhodnutí není zřejmě nevhodný. Při výkonu rozhodnutí soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost vykonávaného rozhodnutí nebo jiného titulu; obsahem rozhodnutí (jiného titulu), jehož výkon se navrhuje, je soud vázán a je povinen z něj vycházet.“*

Lze tedy shrnout, že úkolem exekučního soudu by tak v případě podání návrhu na nařízení exekuce mělo být prověřit, zda byl exekuční titul vydán orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelný pro stránce formální i materiální, tj. zda je výkon rozhodnutí navrhován v rozsahu postačujícím k uspokojení oprávněného, zda navržený způsob provedení exekuce není nevhodný, zda vymáhané právo nezaniklo.

Nejpozději do 15 dnů ode dne doručení pověření podle § 43a odst. 3 Exekučního řádu zašle exekutor oprávněnému vyzoomění o zahájení exekuce. Povinnému zašle exekutor vyzoomění o zahájení exekuce nejpozději s prvním exekučním příkazem, který mu v exekučním řízení doručuje; spolu s vyzooměním zašle exekutor povinnému exekuční návrh, kopii exekučního titulu a výzvu podle ustanovení § 46 odst. 6. Exekučního řádu. Ani toto

vyrozumění není literou zákona považováno za rozhodnutí, ¹⁰⁰ se všemi důsledky s tím spojenými (jako je například nemožnost podat proti němu řádné opravné prostředky apod.).

3.2 Exekuční příkaz

Exekuční příkaz je důležitým nástrojem v případě realizace exekuce ze strany soudního exekutora, neboť tento zakládá exekutorovi „právo na provedení exekuce“. Jednak jeho vydáním vznikne exekutorovi právo na reálné postižení majetkových hodnot dlužníka a současně i právo na zpeněžení těchto hodnot; zjednodušeně lze říci, že okamžikem jeho vydáním soudní exekutor disponuje právy na „obstavení a zpeněžení“ dotčeného majetku.¹⁰¹ Jinými slovy lze říci, že bez tohoto právního nástroje by byla primární činnost soudního exekutora jen obtížně realizovatelná.

Literou zákona se exekučním příkazem rozumí příkaz k provedení exekuce některým ze způsobů uvedených v exekučním řádu.¹⁰² Prostřednictvím exekučního příkazu se určuje konkrétní způsob, kterým bude realizována samotná exekuce. V exekučních řízeních, v rámci kterých je vymáhána jiná povinnost než zaplacení peněžité částky, určí soudní exekutor bližší podmínky jediného způsobu, kterým tato exekuce může být provedena.

Je třeba na tomto místě zdůraznit, že soudní exekutor nesmí vydat exekuční příkaz dříve, než je k vedení exekuce ze strany příslušného exekučního soudu pověřen, což vyplývá z ustanovení § 47 odst. 1 Exekučního řádu. Je pravidlem, že k jeho vydání přistupuje soudní exekutor až po provedeném zkoumání ohledně aktiv povinného způsobilých ke zpeněžení a k následnému uspokojení nároku oprávněného.

¹⁰⁰Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů), ve znění pozdějších předpisů, § 44.

¹⁰¹SVOBODA, Karel. (2) Exekuční příkaz. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 31, marg. č. 14. ISBN: 978-80-7400-802-3.

¹⁰²Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů), ve znění pozdějších předpisů, § 47.

Pokud se jedná o samotnou právní povahu exekučního příkazu, pak tento je rozhodnutím, kterým soudní exekutor určí:

- a) jakým způsobem má být provedena exekuce (například srážkami ze mzdy, výběrem prostředků z bankovního účtu dlužníka, prodej movitých či nemovitých věcí dlužníka);
- b) jaký majetek dlužníka bude exekucí postižen (například mzda, určitý bankovní účet, movitá věc apod.).

Pro dlužníka má vydání exekučního příkazu ze strany soudního exekutora tyto závažné důsledky:

- a) je blokován majetek uvedený v exekučním příkazu (s jeho vydáním je spojeno i zajištění majetku povinného (dlužníka));
- b) může být za zákonných podmínek provedena exekuce, soudní exekutor tedy může legálním způsobem „zbavit“ dlužníka majetku vypočteného v exekučním příkazu.

Soudní exekutor může vydat například tyto exekuční příkazy:

- exekuční příkaz k provedení exekuce odebráním věci,
- exekuční příkaz k provedení exekuce postižením jiných majetkových práv (vydání nebo dodání movitých věcí),
- exekuční příkaz k provedení exekuce postižením jiných majetkových práv postižení účasti povinného (dlužníka) ve veřejné obchodní společnosti, komplementáře v komanditní společnosti nebo účasti povinného ve společnosti s ručením omezeným, v družstvu a komanditisty v komanditní společnosti, není-li jejich podíl nebo družstevní podíl převoditelný,
- exekuční příkaz k provedení exekuce postižením jiných majetkových práv postižení účasti povinného (dlužníka) ve společnosti s ručením omezeným, v družstvu a komanditisty v komanditní společnosti, je-li podíl nebo družstevní podíl převoditelný,
- exekuční příkaz k provedení exekuce postižením obchodního závodu,

- exekuční příkaz k provedení exekuce pozastavením řídičského oprávnění,
- exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem movitých věcí,
- exekuční příkaz k provedení exekuce prodejem nemovitých věcí,
- exekuční příkaz k provedení exekuce provedením prací a výkonů (nezastupitelné jednání),
- exekuční příkaz k provedení exekuce provedením prací a výkonů provedení práce, kterou může vykonat někdo jiný než povinný (dlužník),
- exekuční příkaz k provedení exekuce přikázáním pohledávky povinného (dlužníka) z účtu u peněžního ústavu,
- exekuční příkaz k provedení exekuce přikázáním pohledávky z účtu manžela/ky povinného (dlužníka) u peněžního ústavu,
- exekuční příkaz k provedení exekuce rozdělením společné věci (prodej společné movité věci),
- exekuční příkaz k provedení exekuce rozdělením společné věci (prodej společné nemovité věci),
- exekuční příkaz k provedení exekuce rozdělením společné věci (rozdělení společné věci jinak než prodejem),
- exekuční příkaz k provedení exekuce správou nemovité věci,
- exekuční příkaz k provedení exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů,
- exekuční příkaz k provedení exekuce vyklizením,
- exekuční příkaz ke zřízení exekutorského zástavního práva.
- exekučního příkaz k provedení exekuce přikázáním jiné peněžité pohledávky,

Podle ustanovení § 47 odst. 1 Exekučního řádu je soudní exekutor povinen v exekučním příkazu vybrat takový způsob provedení exekuce, který není zřejmě nevhodný, a to zejména vzhledem k nepoměru výše dluhů povinného (dlužníka) a ceny předmětu exekuce, ze kterého má být splnění závazků povinného (dlužníka) dosaženo. V právě parafrázované právní normě se zrcadlí ústavní princip proporcionality exekučního řízení¹⁰³, který je rovněž odrazem základní zásady ochrany povinného, o které bylo blíže pojednáno

¹⁰³Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05.

v kapitole 2.2.1.2 této disertační práce. Uvedená zásada exekučního řízení se rovněž projevuje v tom, že zajistit majetek dlužníka k provedení exekuce lze nejvýše v rozsahu bezpečně postačujícím k uhrazení vymáhané pohledávky, jejího příslušenství včetně příslušenství, které se pravděpodobně stane splatným po dobu trvání exekuce, pravděpodobných nákladů oprávněného (věřitele) a pravděpodobných nákladů exekuce, jak je uvedeno v ustanovení § 58 odst. 1 Exekučního řádu.

Exekuční příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle Občanského soudního řádu dle ustanovení § 47 odst. 2 Exekučního řádu. Majetek, který je postižen exekučním příkazem, nesmí povinný (dlužník) převést na jiného, zatížit ho nebo s ním jinak nakládat. Právní jednání, kterým by povinný porušil tuto povinnost, bude dle ustanovení § 47 odst. 6 Exekučního řádu neplatné. Pokud by tato zákonná povinnost byla ze strany povinného porušena, takovéto právní jednání by bylo absolutně neplatné. Jinými slovy toto znamená, že k takovémuto právnímu jednání se nepřihlíží přímo z moci úřední a soudní exekutor na dotčené právní jednání bude hledět tak, jako by k němu vůbec nedošlo.¹⁰⁴

Soudní exekutor může začít zjišťovat a zajišťovat majetek povinného (dlužníka) nejdříve poté, kdy exekuční soud vydal pověření k vedení exekuce dle ustanovení § 35 odst. 3 Exekučního řádu). Vzhledem k tomu, že zajistit majetek povinného (dlužníka) lze prostřednictvím exekučního příkazu, vztahuje se toto pravidlo i na vydávání exekučních příkazů. Soudní exekutor posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena, a vydá exekuční příkaz ohledně majetku, který má být exekucí postižen dle ustanovení § 47 odst. 1 Exekučního řádu. Proti exekučnímu příkazu není přípustný opravný prostředek. Odvolání není přípustné ani proti usnesení o změně nebo zrušení exekučního příkazu dle § 55c odst. 3 písm. c) Exekučního řádu. Vydaný exekuční příkaz může soudní exekutor zrušit dle ustanovení § 47 odst. 1 Exekučního řádu.

¹⁰⁴HOZMAN, David. § 47 [Postih majetku povinného]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 342, marg. č. 59. ISBN 978-80-7400-863-4.

Provedením exekuce a zastavením exekuce zanikají účinky všech vydaných exekučních příkazů, jak vyplývá z ustanovení § 47 odst. 7 Exekučního řádu.

Jak bylo uvedeno výše, exekuční příkaz má účinky nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu. Občanský soudní řád spojuje s právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí v rámci právní úpravy jednotlivých způsobů výkonu rozhodnutí závažné účinky, např. ve výkonu rozhodnutí:

- a) srážkami ze mzdy platí, že jakmile nabude nařízení výkonu rozhodnutí právní moci, vyrozumí soud o této skutečnosti plátce mzdy povinného, který je pak povinen vyplácet oprávněnému (věřiteli) částky sražené ze mzdy povinného dle ustanovení § 283 Občanského soudního řádu;
- b) prodejem nemovité věci soud může přistoupit k dalším krokům směřujícím ke zpeněžení postižené nemovité věci po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (např. k ustanovení znalce, který ocení příslušnou nemovitou věc, dle ustanovení § 336 odst. 1 Občanského soudního řádu).

Je třeba zdůraznit, že v exekučním řízení samotná právní moc exekučního příkazu nemá stejné účinky jako právní moc usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Exekuční řád uvádí v ustanovení § 52 odst. 3, že právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu se v exekučním řízení rozumí:

- a) uplynutí lhůty ke splnění vymáhané povinnosti uvedené ve výzvě soudního exekutora;
- b) právní moc rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, pokud byl podaný ve lhůtě uvedené ve výzvě soudního exekutora;
- c) právní moc rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti nebo na uznání; a
- d) právní moc exekučního příkazu.

Do rejstříku zahájených exekucí se zapisuje datum, kdy nastaly skutečnosti písmen a) a b), tedy uplynutí lhůty ke splnění vymáhané povinnosti a právní moc rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce podaném v této lhůtě dle ustanovení § 35b odst. 1 písm. h) Exekučního řádu. Jde o doložku provedení exekuce. V návaznosti na to je stanoveno v ustanovení § 47 odst. 2 Exekučního řádu, že podle exekučního příkazu nelze exekuci provést před:

- a) uplynutím lhůty ke splnění vymáhané povinnosti uvedené ve výzvě soudního exekutora ke splnění vymáhané povinnosti podle § 46 odst. 6 Exekučního řádu;
- b) právní mocí rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, pokud byl podán ve lhůtě uvedené ve výzvě soudního exekutora ke splnění vymáhané podle § 46 odst. 6 Exekučního řádu;
- c) právní mocí rozhodnutí o návrhu na prohlášení vykonatelnosti nebo na uznání;
- d) zápisem doložky provedení exekuce do rejstříku zahájených exekucí, a
- e) právní mocí exekučního příkazu.

Dlužno dodat, že k faktickému zásahu do majetkových poměrů povinného (dlužníka), s nímž je spojeno provedení exekuce (např. zaslání sražených částek ze mzdy soudnímu exekutorovi), tedy může dojít až poté, co jsou splněny výše uvedené podmínky. Provedením exekuce není úkon učiněný k zajištění majetku povinného pro účely jeho postižení takovou exekucí dle ustanovení § 47 odst. 3 Exekučního řádu. Exekuci na majetek povinného (dlužníka), na který se vztahuje rozhodnutí o zajištění vydané v trestním řízení, lze provést jen po předchozím souhlasu příslušného orgánu činného v trestním řízení, jak vyplývá z ustanovení § 47 odst. 4 Exekučního řádu.

3.3 Způsoby provedení exekuce

Zákonodárce do příslušných ustanovení obsažených v Exekučním řádu (jakožto i v Občanském soudním řádu) zakotvil několik způsobů exekuce, které se liší podle toho, jaký majetek dlužníka má být zabaven za účelem uspokojení pohledávky oprávněného. Úvodem je však třeba zdůraznit, že soudní exekutor je oprávněn učinit rozhodnutí o provedení exekuce pouze způsobem, který je pro

provedení exekuce explicitně stanoven v příslušných ustanoveních Exekučního řádu. Na této skutečnosti nic nemění ani fakt, že s ohledem na zásadu subsidiarity, o které bylo pojednáno výše v samostatné kapitole, nemusí Exekuční řád u toho kterého způsobu exekuce obsahovat komplexní právní úpravu.¹⁰⁵

Soudní exekutor při soudní exekuci na rozdíl od výkonu rozhodnutí prostřednictvím soudu není vázán návrhem oprávněného na způsob provedení exekuce, naopak soudní exekutor podle ustanovení § 58 Exekučního řádu sám rozhoduje, jakým způsobem bude exekuce provedena. Pokud se jedná o volbu způsobu exekuce, pak je soudní exekutor při jejím učinění vázán elementárními procesními principy, jakožto i zásadami exekučního řízení – zejména pak zásadami obrany a ochrany povinného¹⁰⁶, o kterých již bylo výše pojednáno detailněji. Současně v exekučním řízení vedeném podle Exekučního řádu lze exekuci provést i více způsoby, popřípadě všemi možnými způsoby, avšak zákonodárce obligatorně stanovil jednotlivé pořadí způsobů, které je rovněž odrazem zásady ochrany povinného v exekučním řízení.

Ve vztahu k právě uvedenému se rozlišují zdánlivě synonymní právní pojmy provádění a provedení exekuce. Provedení exekuce představuje proces, jehož cílem je dokončení zvolené formy exekuce. Vydání exekučního příkazu se však neřadí mezi provedení exekuce, nýbrž zahrnuje pouze první krok v postupu směřujícím k provedení exekuce, kdy je majetek dlužníka zajištěn. Tento právní názor potvrzuje rovněž ustanovení § 47 odst. 3 Exekučního řádu, dle kterého není provedením exekuce úkon učiněný k zajištění majetku povinného pro účely jeho postižení takovou exekucí, kdy takovým úkonem je exekuční příkaz.

¹⁰⁵HOZMAN, David. § 58 [Volba způsobů provedení exekuce]. In: SVOBODA, Karel. Exekuční řád: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 517, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-863-4.

¹⁰⁶LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 418. ISBN 978-80-7478-988-5.

V následujících subkapitolách tedy budou zmíněny jednotlivé způsoby exekuce včetně odkazu na zákonná ustanovení, podle kterých se předmětné způsoby provedení exekuce řídí. Na úvod je nutné zdůraznit, že zákonná úprava většiny způsobů provedení exekuce je obsažena primárně v Občanském soudním řádu, nikoliv v Exekučním řádu. Jsou však dva způsoby provedení exekuce, které jsou zakotveny přímo v příslušných ustanoveních Exekučního řádu, a o kterých bude níže zvláště pojednáno.

V obecné rovině je možné rozlišovat mezi dvěma základními kategoriemi (či druhy) způsobů exekuce, a to mezi exekucemi na peněžitá plnění (tedy exekuce ukládající zaplacení peněžité částky) a na plnění nepeněžitá (exekuce ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky). Tohoto rozlišování se budu z důvodu přehlednosti a logičnosti držet i v následujících řádcích předkládané disertační práce. V odborné literatuře se mnohdy uvádí i třetí kategorie, a to exekuce personální, která se dotýká primárně právní oblasti výchovy nezletilých dětí.¹⁰⁷ Posledně zmiňovaným druhem exekuce se však, s ohledem na zvolené téma, v této disertační práci nadále zabývat nebudu.

3.3.1 Exekuce na peněžitá plnění

Pokud se jedná o exekuci na peněžitá plnění, pak je materiálním podkladem exekuce exekuční titul, ve kterém příslušný orgán veřejné moci autoritativně dlužníku (povinnému) uložil povinnost k zaplacení určité peněžité sumy.¹⁰⁸

Aktuálně je ve shora zmiňovaném ustanovení § 58 odst. 2 Exekučního řádu zakotveno pořadí způsobů provedení exekuce, kdy nebrání-li to účelu exekuce, je soudní exekutor povinen provést exekuci postupně nejprve příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, a nepostačuje-li to, pak příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného u peněžního ústavu. V případě, že nepostačují uvedené způsoby provedení exekuce, je nutné exekuci

¹⁰⁷ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 419. ISBN 978-80-7478-988-5.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 419.

provést příkázáním jiné peněžité pohledávky s výjimkou pohledávky z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, postižením jiných majetkových práv, srážkami ze mzdy a jiných příjmů, správou nemovité věci nebo pozastavením řídičského oprávnění. V případě, že nepostačují ani tyto způsoby provedení exekuce, provede se exekuce prodejem movitých věcí, prodejem nemovitých věcí, které povinný nepoužívá k bydlení sebe a své rodiny, postižením závodu nebo příkázáním pohledávky z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření. Nakonec pokud nepostačují ani tyto způsoby provedení exekuce, provede se exekuce prodejem nemovitých věcí, které povinný používá k bydlení sebe a své rodiny.

3.3.1.1 Exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů povinného

Exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů je prováděna tak, že ze mzdy dlužníka je plátcem mzdy odváděna určitá částka, která je prostřednictvím soudního exekutora vyplácena věřiteli. Kromě mzdy mohou být srážky prováděny také z jiných příjmů dlužníka uvedených v zákoně. Dlužníkovi z jeho mzdy nebo z jiných jeho příjmů zůstává jen určitá minimální částka. Plátcem mzdy se rozumí zaměstnavatel nebo jiná osoba, vůči které má dlužník právo na zaplacení mzdy nebo jiného příjmu. Jestliže je ovšem prováděna exekuce srážkami ze mzdy nebo jiných příjmů dlužníka, nemá dlužník nárok na mzdu nebo jiný příjem v plném rozsahu, protože plátce mzdy může dlužníkovi vyplácet jen tu část, která je dlužníkovi v exekuci podle zákona určena.

Tento způsob provedení exekuce je primárně upraven v Občanském soudním řádu, konkrétně v jeho ustanoveních § 276 až 302, neboť Exekuční řád příslušnou právní úpravu neobsahuje. Předmětem exekuce srážkami ze mzdy je nárok povinného a za podmínek uvedených v ustanovení § 262a odst. 4 Občanského soudního řádu i manžela povinného na vyplacení mzdy na základě pracovního nebo obdobného poměru.¹⁰⁹

¹⁰⁹LEVÝ, Jiří. § 262a [Postižení majetku patřícího do společného jmění manželů]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 15. ISBN 978-80-7400-828-3.

Plátce mzdy má od 01. 01. 2022 podle ustanovení § 270 Občanského soudního řádu ve spojení s ustanovením § 87 Exekučního řádu nárok na paušálně stanovenou náhradu nákladů, které mu vznikly za kalendářní měsíc, v němž provádí srážky ze mzdy povinného. Náhrada je nákladem výkonu rozhodnutí (exekuce) a hradí ji plátcí mzdy povinný. Osobně považují toto pravidlo za žádoucí a racionální, neboť nemůže být pochyb o tom, že z důvodu nutnosti provádění srážek vznikají na straně zaměstnavatele nikoliv zanedbatelné administrativní náklady, které jsou tímto dle mého názoru alespoň částečně kompenzovány. Podstatné rovněž je, že provádí-li plátce mzdy zároveň srážky k vydobytí několika pohledávek vůči témuž povinnému (tzv. mnohočetné exekuce), náleží mu náhrada nákladů pouze jednou. Podle § 279 Občanského soudního řádu platí, že paušálně stanovená náhrada nákladů plátce mzdy se uspokojuje před všemi ostatními pohledávkami z první třetiny. Ze sražených částek, které mají být vyplaceny povinnému, plátce mzdy podle ustanovení § 289 Občanského soudního řádu odečte před jejich vyplacením stanovenou náhradu nákladů.

Paušálně stanovená náhrada nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu činí za jeden kalendářní měsíc, v němž plátce mzdy nebo jiného příjmu provádí srážky ze mzdy nebo jiného příjmu vypláceného jednomu povinnému, 50 Kč; to platí i v případě, že plátce mzdy nebo jiného příjmu provádí srážky z více mezd nebo jiných příjmů, které vyplácí povinnému.¹¹⁰ Dále podle ustanovení §4e vyhlášky č. 485/2000 Sb., Ministerstva spravedlnosti o výši odměny správce obchodního závodu a správce nemovité věci, způsobu jejího určení a určení náhrady jejich hotových výdajů a o paušálně stanovené náhradě nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu, ve znění pozdějších předpisů platí, že výše paušálně stanovené náhrady nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu nesmí přesáhnout jednu třetinu částky sražené ze mzdy nebo jiného příjmu povinného zaokrouhlenou na celé koruny nahoru.

¹¹⁰Vyhláška č. 485/2000 Sb., Ministerstva spravedlnosti o výši odměny správce obchodního závodu a správce nemovité věci, způsobu jejího určení a určení náhrady jejich hotových výdajů a o paušálně stanovené náhradě nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu, ve znění pozdějších předpisů, § 4d.

3.3.1.2 Exekuce příkázáním pohledávky z účtu povinného

Tento způsob provedení exekuce je stejně jako v předchozí subkapitole uvedený způsob primárně zakotven v Občanském soudním řádu, konkrétně v ustanoveních § 303 až 311a.

Exekuce příkázáním pohledávky z účtu povinného je prováděna tak, že banka vyplatí soudnímu exekutorovi zůstatek na účtu dlužníka. Bankovní účet dlužníka je přitom nejprve zablokovan. Než se tak ovšem stane, má dlužník možnost splnit vymáhanou povinnost do 30 dnů od doručení výzvy ke splnění vymáhané povinnosti. Platbu může provést i z účtu, který je blokován. Jinak bude z bankovního účtu dlužníka vyplacena prostřednictvím soudního exekutora věřiteli a soudnímu exekutorovi taková částka, aby byla uhrazena pohledávka věřitele a veškeré související náklady.

Z pravidla uvedeném v předchozím odstavci však existují různé výjimky (např. ponechání dvojnásobku životního minima jednotlivce), v případě těchto výjimek má dlužník i nadále možnost nakládat se zůstatkem na účtu. V případech stanovených Občanským soudním řádem může být pohledávka věřitele uspokojována také z bankovního účtu manžela/ky dlužníka.

Povinnému, který je fyzickou osobou, může peněžní ústav za určitých okolností zřídit tzv. chráněný účet. Chráněný účet nemůže být blokován soudním exekutorem a nemůže být postižen exekucí. Povinný (dlužník) má k peněžním prostředkům na chráněném účtu volný přístup. Jde totiž o peněžní prostředky, se kterými může nakládat povinný (dlužník) vždy – i když je proti němu vedena exekuce.

Na chráněný účet mohou být tedy povinnému (dlužníkovi) převáděny tyto příjmy:

- a) mzda, plat nebo jiný příjem postižitelný srážkami ze mzdy;

- b) příjmy, které jsou vyloučeny z exekuce podle § 317 odst. 1 až 3 Občanského soudního řádu;
- c) část příjmů, která je vyloučena z exekuce podle § 318 nebo § 319 Občanského soudního řádu;
- d) peněžní prostředky do výše trojnásobku životního minima jednotlivce podle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů; a
- e) peněžní prostředky, na které povinnému (dlužníkovi) vznikne nárok vůči peněžnímu ústavu v souvislosti s chráněným účtem (např. úroky).

S účinností od 01. 01.2022 ustanovení § 304 odst. 3 Občanského soudního řádu omezuje účinky tzv. arrestatoria k účtu povinného u peněžního ústavu na platby, jejímž účelem je plnění vymáhané povinnosti,¹¹¹ na účet oprávněného nebo exekutora vedený u peněžního ústavu, jehož číslo je uvedeno v usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí (exekučním příkaze).

3.3.1.3 Exekuce příkázáním jiné **peněžité** pohledávky než z účtu povinného

Tento způsob provedení exekuce je upraven v Občanském soudním řádu, konkrétně v ustanoveních § 312 až 319. Exekucí příkázáním jiné pohledávky než z účtu povinného, jak už plyne ze svého pojmenování, je způsob provedení exekuce příkázáním všech postižitelných peněžitých pohledávek vyjma pohledávky z účtu povinného, a to i pohledávek splatných v budoucnu (např. pohledávka z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření). Elementární podmínkou je existence pohledávky v době, kdy je nařizován výkon rozhodnutí; jak bylo uvedeno v předchozím odstavci, pokud je pohledávka nesplatná, pak toto není pro vydání exekučního příkazu překážka,¹¹² nicméně u takovéto kategorie pohledávek (tedy u nesplatných nebo u těch, které budou v budoucnu postupně vznikat) lze exekuci nařídit jen v případě, že tato

¹¹¹Dosavadní právní úprava umožňovala pouze platby, jejím účelem je splnění vymáhané povinnosti.

¹¹² LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 103. ISBN 978-80-7478-988-5.

pohledávka nebo právní důvod, na jehož základě budou povinnému v budoucnu vznikat dílčí pohledávky, existují v okamžiku nařízení výkonu rozhodnutí.¹¹³

Exekuční příkaz se doručuje oprávněnému, povinnému a poddlužníku povinného.

3.3.1.4 Exekuce postižením jiných majetkových práv

Stejně jako v předchozím případě, i tento způsob provedení exekuce je primárně upraven v Občanském soudním řádu, konkrétně v ustanoveních § 320 až 320ab právě zmiňovaného právního předpisu.

Postižením jiných majetkových práv je možné postihnout zejména nepeněžitě pohledávky, které jsou převoditelné na jinou osobu a současně tyto pohledávky představují takové majetkové hodnoty, které je možné zpeněžit, přičemž v zákoně není stanoven jiný způsob provedení exekuce.¹¹⁴ Jinými majetkovými právy jsou například nárok povinného na vydání movité věci vůči třetí osobě nebo nárok na vydání věci nebo finanční částky z úschovy. Spočívá-li právo povinného ve vydání určité věci, postupuje se tak, že se tyto věci odevzdají exekutorovi a následně se zpeněží postupem, jež je v souladu s ustanoveními Exekučního řádu (potažmo Občanského soudního řádu) o prodeji movitých věcí.

Pořadí pohledávek se řídí ustanovením § 8 a násl. Zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů, tedy dnem, kdy byl exekuční příkaz příkázáním jiné pohledávky doručen poddlužníkovi povinného. Pro exekuci příkázáním jiného majetkového práva se přiměřeně použijí ustanovení o exekuci příkázáním jiné peněžitě pohledávky. K určení rozhodné ceny soud přibere

¹¹³Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1128/2004.

¹¹⁴Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2784/2009.

znalce, nelze-li cenu určit ze smlouvy, na jejímž základě jiné majetkové právo vzniklo.¹¹⁵

Jak příklad praktického užití tohoto způsobu exekuce lze uvést exekuci patentů, průmyslových vzorů a ochranných známek udělených povinnému a zapsaných v příslušných rejstřících Úřadem průmyslového vlastnictví, jež upravuje ustanovení § 64 Exekučního řádu.

Soudní exekutor práva povinného sepíše a sdělí Úřadu průmyslového vlastnictví, že s nimi povinný nesmí nakládat. Úřad průmyslového vlastnictví na základě uvedeného sdělení exekutora zapíše toto do příslušného rejstříku. Patenty, průmyslové vzory a ochranné známky následně může exekutor zpeněžit dle ustanovení o exekuci prodejem movitých věcí, v případě exekuce práv z licencí se použijí ustanovení o exekuci příkázáním jiných pohledávek povinného. Po tomto zpeněžení následně exekutor vyrozumí Úřad průmyslového vlastnictví o nabyvateli těchto práv.

3.3.1.5 Exekuce správou nemovité věci

Tento způsob výkonu rozhodnutí zákonodárce implementoval do Občanského soudního řádu až s účinností od 01. 01. 2014, a to na základě novely předmětného právního předpisu, konkrétně zákona č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Podstata tohoto způsobu exekuce tkví v tom, že vymáhaná pohledávka oprávněného za povinným se uspokojuje postupně z výnosů z nemovité věci ve vlastnictví povinného s tím, že povinný bude nadále vlastníkem této nemovité věci.¹¹⁶ Je tak na první pohled zřejmé, že provádění exekuce správou nemovité

¹¹⁵SMOLÍK, Petr. § 320 [Způsob postižení jiných majetkových práv]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, § 251. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹¹⁶WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 109. ISBN 978-80-7502-602-6.

věci představuje méně razantní zásah do majetkové sféry povinného, a to například oproti exekuce prodejem nemovité věci.

Exekuce správou nemovité věci je takový způsob provedení exekuce, kdy prostřednictvím exekučního příkazu soudní exekutor postihuje plody a užitky plynoucí z nemovité věci. Plody a užitky jsou hmotněprávními pojmy, přičemž užitky se dle ustanovení §491 odst. 2 Občanského zákoníku rozumí vše, co věc pravidelně poskytuje ze své právní povahy; s ohledem na povahu tohoto způsobu exekuce půjde především o finanční prostředky. Plody z nemovité věci se pak dle § 491 odst. 1 Občanský zákoník rozumí vše, co tato věc pravidelně poskytuje ze své přirozené povahy, jak je dáno jejím obvyklým účelovým určením a přiměřeně k němu, ať s přičiněním člověka, nebo bez něj.

V intencích tohoto způsobu exekuce se pak počítá jednak s přímým užitím peněz, ale i se zpeněžením všech dalších užitků či plodů nemovité věci, a to v rámci dražby prováděné v souladu s ustanoveními § 328b až 330a Občanského soudního řádu. Exekuční příkaz se doručuje oprávněnému, povinnému, případně manželu povinnému a katastrálním úřadu, v jehož obvodu se předmětná nemovitá věc nachází.¹¹⁷

3.3.1.6 Exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí

Exekuce prodejem movitých a nemovitých věcí se provádí v případech, kdy se nepodaří uspokojit vymáhané pohledávky příkázáním pohledávky z účtu peněžního ústavu, popř. účtu peněžního ústavu manžela/ky, příkázáním jiné peněžité pohledávky, postižením jiných majetkových práv, srážkami ze mzdy či jiných příjmů povinného, správou nemovité věci či pozastavením řídičského oprávnění.

Nemělo by se tak jednat o primární způsob exekuce, jelikož tímto způsobem již exekutor citelněji zasahuje do majetkové sféry povinného.

¹¹⁷SMOLÍK, Petr. § 320f [Průběh správy nemovité věci]. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022, marg. č. 7. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-863-4.

Smyslem exekuce přitom v obecné rovině není trestat povinného, ale především uspokojit oprávněného v co nejvyšší možné formě. Kromě ustanovení o exekuci prodejem movitých a nemovitých věcí se použijí též i ustanovení o exekuci prodejem spoluvlastnického podílu a ustanovení o exekuci prodejem zastavených movitých a nemovitých věcí.

Exekuce prodejem movitých věcí je primárně upravena v Občanském soudním řádu, konkrétně v ustanoveních § 321 až 338a, neboť Exekuční řád na tuto právní úpravu odkazuje a v celém rozsahu ji sám neupravuje. Exekuční řád obsahuje rovněž ustanovení týkající se vyškrtnutí věcí ze soupisu, o čemž bude pojednáno v dalších částech této práce. Způsob provedení exekuce prodejem movitých věcí bude samostatně řešen v následující části předkládané disertační práce, a proto si na ni dovoluji v plném rozsahu odkázat.

Exekuce prodejem nemovitých věcí je způsob provedení exekuce, který má za úkol zpeněžit nemovitý majetek povinného, a proto patří mezi nejcitelnější postihy majetkové sféry povinného. Exekuce prodejem nemovitých věcí má několik fází. Nejprve je nutné exekučním příkazem prodejem nemovitých věcí postihnout nemovité věci povinného. Exekuční příkaz se doručuje oprávněnému, povinnému, případně manželu povinného a příslušnému katastrálnímu úřadu, v jehož obvodu se nemovitá věc nachází. Současně s exekučním příkazem je nutné zaslat katastrálnímu úřadu, v jehož obvodu se nachází sídlo soudního exekutora, vyznění o zahájení exekuce.

Další fází v případě, že exekutorovi svědčí právo dražby (§ 14 a násl. zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů), je ustanovení znalce, který ocení zajištěnou nemovitou věc a její příslušenství cenou obvyklou. Znalec se ustanovuje usnesením, proti kterému není přípustné odvolání.

Jakmile usnesení o ceně nabyde právní moci, soudní exekutor nařídí dražební jednání. Věřitel musí do zahájení dražebního jednání přihlásit svou pohledávku, opožděné přihlášky budou exekutorem zamítnuty. Samotné dražební jednání poté řídí exekutor. Nejnižší podání je stanoveno zákonem ve

výši dvou třetin výsledné ceny a výši jistoty určuje exekutor s tím, že dle zákona nesmí přesáhnout tři čtvrtiny nejnižšího podání. Příklep je udělen nejvyššímu podání, je-li rovnost nejvyšších podání, má buď přednost osoba s předkupním právem, nebo rozhodne los. Těm, kterým nebyl příklep udělen, se složená jistota vrací. Následně musí být nejdéle do dvou měsíců od právní moci usnesení o příklepu nejvyšší podání doplaceno. V případech, kdy není učiněno ani nejnižší podání, se dražba opakuje s tím, že nejnižší podání je stanoveno ve výši jedné poloviny ceny.

Po právní moci usnesení o příklepu a zaplacení nejvyššího podání je exekutorem nařízeno rozvrhové jednání. Podle výsledků tohoto jednání exekutor zařadí pohledávky do skupin a určí jim pořadí. Každý z účastníků rozvrhu může vyčíslené pohledávky popřít co do jejich pravosti, výše, pořadí a zařazení do příslušných skupin. Je-li možné o těchto námitkách rozhodnout bez provádění důkazů, rozhodně o nich exekutor v rozvrhovém usnesení, ostatní jsou vyzváni k podání odporové žaloby. Přiznané částky jsou po právní moci rozvrhového usnesení exekutorem vyplaceny.

S ohledem na to, že způsob exekuce prodejem movitých věcí tvoří ústřední téma této práce, v této subkapitole bylo o tomto pojednáno pouze ve stručnosti a na tomto místě si dovoluji odkázat na kapitolu č. 4 této disertační práce.

3.3.1.7 Exekuce postižením závodu

Exekuci lze provést též postižením obchodního závodu dle ustanovení § 59 odst. 1 písm. d) Exekučního řádu. Obchodní závod je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu dle ustanovení § 502 Občanského zákoníku.

Průběh exekuce postižením závodu lze shrnout následovně. Nejprve je vydán exekuční příkaz dle ustanovení § 338h Občanského soudního řádu, kterým je mimo jiné ustanoven správce obchodního závodu dle ustanovení §

338h odst. 1 a § 338i a násl. dotčeného právního předpisu a § 70 odst. 2 Exekučního řádu. Správce obchodního závodu dbá na to, aby nedošlo bezdůvodně ke zmenšení majetku náležejícího k postiženému obchodnímu závodu, popřípadě aby se majetek náležející k obchodnímu závodu očekávaným způsobem zvýšil dle ustanovení § 338k odst. 1 Občanského soudního řádu.

Pokud se jedná o roli soudního exekutora, pak tento dohlíží na to, jak správce obchodního závodu plní své povinnosti uložené mu zákonem a dalšími právními předpisy nebo soudním exekutorem dle ustanovení § 338l odst. 1 Občanského soudního řádu. Správce závodu na základě svých zjištění, jaké jmění slouží k provozování obchodního závodu, jaké jsou jeho příjmy a výdaje, a na základě provedeného soupisu podá předběžnou zprávu o tom, zda pro uspokojení vymáhané pohledávky je vhodnější obchodní závod spravovat nebo jej zpeněžit v souladu ustanovením § 338m odst. 2 Občanského soudního řádu. Na základě těchto zjištění anebo jiných rozhodných hledisek, které si opatří, a po vyjádření osob uvedených v ustanovení § 338m odst. 3 Občanského soudního řádu (oprávněný, další oprávnění, kteří do řízení přistoupili a povinný), rozhodne soudní exekutor, zda exekuce bude pokračovat správou obchodního závodu nebo bude nařízen jeho prodej v dražbě dle ustanovení § 338ma odst. 1 Občanského soudního řádu.

Rozhodne-li soudní exekutor o pokračování exekuce správou obchodního závodu, uloží správci obchodního závodu, aby výtěžek správy vyplácel oprávněnému (věřiteli) nebo tomu, kdo do řízení přistoupil jako další oprávněný (věřitel), každé 3 měsíce, nedohodnou-li se na delší lhůtě. Ustanovení § 320h Občanského soudního řádu (stanovící pořadí výdajů) se v tomto případě použije obdobně dle ustanovení § 338ma odst. 2 dotčeného právního předpisu.

Co se týče samotného procesu prodeje obchodního závodu, pak je nejprve provedeno jeho ocenění dle ustanovení § 338mb a § 338n Občanského soudního řádu a § 70 odst. 5 Exekučního řádu a obchodní závod je následně zpeněžen v dražbě v souladu s ustanovením § 338o až § 338za Občanského soudního řádu. Následně je proveden rozvrh výtěžku (rozdělované podstaty), přičemž pohledávky jsou uspokojovány podle stanoveného pořadí dle ustanovení §

338zb až § 338zi v předchozí větě zmiňovaného právního předpisu. Poté je správcem obchodního závodu předložena konečná zpráva o výkonu jeho funkce, po jejím projednání a schválení je správce obchodního závodu zproštěn funkce dle ustanovení § 338zj Občanského soudního řádu.

Pro úplnost je třeba uvést, že Nejvyšší soud České republiky judikoval, že není nesprávným úředním postupem, pakliže soudní exekutor bez zřetele na vydaný exekuční příkaz znějící na prodej podniku povinného v tomtéž exekučním řízení vydá exekuční příkaz a provede exekuci prodejem movitých věcí náležejících k podniku povinného, není-li v exekučním řízení dalších věřitelů, kteří by takovým postupem mohli být dotčeni.¹¹⁸

3.3.1.8 Exekuce pozastavením řídičského oprávnění

Tento způsob provedení exekuce je na rozdíl od předchozích způsobů uvedených výše zakotven pouze v Exekučním řádu a nelze je tak provádět v řízení o výkonu rozhodnutí. Exekuce pozastavením řídičského oprávnění je upravena v ustanovení § 71a Exekučního řádu. Z kombinace číselného a písmenného označení předmětného paragrafu je zřejmé, že zmiňovaný způsob provedení exekuce byl do Exekučního řádu zakotven až dodatečně, a to konkrétně s účinností od 01. 01. 2013, na základě novely (nejen) Exekučního řádu provedené Zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony).

Jedná se o specifický právní nástroj, který jak již ze samotného názvu tohoto způsobu provedení exekuce vyplývá, není určen k přímému vymožení pohledávky oprávněného za povinným, ale slouží toliko ke „*zvýšení tlaku na povinného, aby plnil ze zdrojů, které zřejmě má k dispozici, aniž by o nich exekutor věděl.*“¹¹⁹

¹¹⁸Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 05. 2015, sp. zn. 30 Cdo 728/2014.

¹¹⁹SVOBODA, Karel. § 71a [Exekuční příkaz k pozastavení řídičského oprávnění]. In: SVOBODA, Karel. Exekuční řád: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 705. ISBN 978-80-7400-863-4.

Zákonodárce však podmínky použití tohoto způsobu provedení v praxi omezil, neboť exekuční příkaz k pozastavení řídičského oprávnění povinného může exekutor vydat pouze tehdy, jestliže je v exekuci vymáhán nedoplatek výživného na nezletilé dítě anebo na zletilé dítě do 26 let věku, které se soustavně připravuje studiem na své budoucí povolání. Toto bylo upraveno jednou z moha novel Exekučního řádu,¹²⁰ s účinností od 04. 10. 2017, neboť do té doby bylo možné exekuci pozastavením řídičského oprávnění provést pouze v případě dlužného výživného na nezletilé dítě. Tímto tak došlo k rozšíření užití dotčeného způsobu provedení exekuce v praxi.

Dnem, kdy je exekuční příkaz doručen povinnému, tento pozbývá oprávnění k řízení motorových vozidel, ke kterým má řídičské oprávnění. Exekuci pozastavením řídičského oprávnění nelze provést v případě, kdy povinný využívá řídičského oprávnění k uspokojování základních životných potřeb svých a své rodiny. Exekuční příkaz se doručuje oprávněnému, povinnému a orgánu, který vede registr řídičů. Povinnému nesmí být exekuční příkaz doručen později než orgánu, který vede registr řídičů.

Byť tento způsob provedení exekuce primárně nesměřuje k vymožení peněžitého plnění, i přesto jsem jej zařadil do kapitoly věnované způsobům exekucí na peněžité plnění, neboť pozastavení řídičského oprávnění může působit na povinného takovým způsobem, že v konečném důsledku vyvine maximální úsilí k uspokojení vymáhané pohledávky; a to takové úsilí, které by jinak nevyvinul, pokud by řídičské oprávnění pozastavené neměl. Ostatně, zvolené zařazení je rovněž v souladu s ustanovením §59 odst. 1 písm. f) Exekučního řádu, podle kterého se jedná o exekuci ukládající zaplacení peněžité částky.

3.3.1.9 Exekuce zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech

¹²⁰ Zákon č. 298/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Do 30. 06. 2015 byla exekuce zřízením exekutorského zástavního práva prováděna podle ustanovení § 338b až 338e Občanského soudního řádu, kdy zřízení exekutorského zástavního práva bylo jedním ze způsobů provedení exekuce při vymáhání peněžitého plnění. Od 01. 07. 2015 vešel v účinnost zákon č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon), na základě kterého bylo mimo jiné do Exekučního řádu implementováno ustanovení § 73a, které upravuje proces při zřízení zřízeno exekutorského zástavního práva k nemovitým věcem ve vlastnictví povinného.

Řízení o zřízení exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech má řadu odlišností od „klasického“ exekučního řízení, neboť například s vyrozuměním o zahájení exekuce se povinnému nezasílá výzva ke splnění vymáhané povinnosti dle ustanovení § 46 odst. 6 Exekučního řádu. Další odlišnost spočívá v tom, že oprávněný nemá ze zákona právo na náhradu nákladů řízení; náklady exekuce hradí soudnímu exekutorovi přímo oprávněný. Exekutor nevydá (respektive ze zákona dokonce ani nesmí vydat exekuční příkaz) ke zřízení exekutorského zástavního práva, neuhradí-li oprávněný náklady exekuce podle příkazu k úhradě nákladů exekuce, který se doručuje pouze oprávněnému.¹²¹

Oprávnění k vedení exekuce exekutorovi zaniká provedením exekuce ke zřízení exekutorského zástavního práva. Exekuce ke zřízení exekutorského zástavního práva je provedena právní mocí exekučního příkazu. Provedením exekuce exekutorské zástavní právo nezaniká.

Je třeba zdůraznit, že stejně jako například zástavní právo smluvní je třeba exekutorské zástavní právo vložit k nemovité věci do katastru nemovitostí. Exekutorské zástavní právo k nemovité věci, která je předmětem evidence v

¹²¹ KOCINEC, Jaroslav. § 73a [Exekuční řízení ke zřízení zástavního práva]. In: SVOBODA, Karel. Exekuční řád: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 771, marg. č. 110. ISBN 978-80-7400-863-4.

katastru nemovitostí, se do katastru nemovitostí zapíše na návrh oprávněného na základě návrhu na vklad, v jehož příloze musí být pravomocný exekuční příkaz, kterým bylo exekutorské zástavní právo zřízeno.

Do 30. 06. 2015 bylo exekutorské zástavní právo na nemovitých věcech relativně často využívaným způsobem provedení exekuce. Vzhledem ke skutečnosti, že od 01. 07. 2015, je exekuce zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitých věcech samostatným řízením, ve kterém je oprávněný povinen hradit náklady exekuce, stal s tento způsob provedení exekuce ze strany oprávněných méně využívaný.

Co se týče systematiky jednotlivých způsobů provedení exekuce, pak zřízení exekutorského zástavního práva není, stejně jako exekuce pozastavením řídičského oprávnění, primárně způsobem směřujícím k vymožení peněžitého plnění, neboť zřízení zástavního práva samo o sobě nemá přímý vztah k vymožení vymáhané pohledávky.

Osobně se však domnívám, že se jedná o důležitý způsob provedení exekuce, neboť jeho prostřednictvím může každý oprávněný výrazně zlepšit svoji právní pozici v porovnání s ostatními věřiteli, neboť jeho pohledávka se okamžikem zřízení zástavního práva stává zajištěnou, se všemi důsledky s tím spojenými (uspokojení zajištěné pohledávky má pak jiný právní režim, ať již se jedná o dražbu či zpeněžení nemovité věci, ke které bylo zřízeno exekutorského zástavní právo, v insolvenčním řízení).

3.3.2 Exekuce na nepeněžitá plnění

Platí, že způsob exekuce ukládající jinou povinnost, než zaplacení peněžité částky se řídí povahou uložené povinnosti. Jinými slovy toto znamená, že oprávněný nedisponuje právními nástroji k tomu, aby si způsob výkonu zvolil či jej jakkoliv ovlivnil.¹²²

¹²² WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 157. ISBN 978-80-7502-602-6.

Exekuci na nepeněžitá plnění lze dle ustanovení §59 odst. 2 Exekučního řádu provést vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonů. Tyto způsoby provedení exekuce jsou primárně upraveny v Občanském soudním řádu, konkrétně v jeho ustanoveních § 339 až 351 neboť Exekuční řád kromě několika právních norem týkajících se způsobu exekuce provedením prací a výkonů odlišnou právní úpravu neobsahuje.

Dlužno dodat, že v exekučním řízení však nepeněžitá plnění nikdy nestojí samo a je možné užít i způsoby provedení exekuce na peněžitá plnění, a to pro vymožení nákladů oprávněného a nákladů exekuce, které ze zákona obligatorně hradí povinný.

3.3.2.1 Exekuce vyklizením

Zákonodárce na prvním místě v taxativním výčtu způsobů provedení exekuce¹²³ zakotvil exekuci vyklizením. Toto pomyslné místo koresponduje s tím, že se (v porovnání s ostatními způsoby, o kterých bude pojednáno níže) jedná zřejmě o nejčastější způsob provedení exekuce na nepeněžitá plnění.

Průběh způsobu provedení exekuce vyklizením je takový, že soudní exekutor vydá exekuční příkaz vyklizením, ve kterém specifikuje nemovitou věc, stavbu, byt, nebo místnost, která má být dle exekučního titulu vyklizena. Předmětem vyklizení vedle nemovité věci může být i prostor, který má právní povahu věci movité (tedy například i stavba, která není spojená se zemí pevným základem).¹²⁴

Exekuční příkaz týkající se vyklizení se doručuje oprávněnému a povinnému. Po splnění podmínek stanovených v ustanovení § 52 odst. 3 Exekučního řádu soudní exekutor zašle povinnému vyrozumění o tom, kdy bude

¹²³Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 59.

¹²⁴ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 159. ISBN 978-80-7502-602-6.

exekuce vyklizením provedena, přičemž toto vyrozumění musí být doručeno nejméně 15 dní před datem zamýšleného vyklizení dotčené nemovité věci. Vyrozumění se doručí rovněž oprávněnému a orgánu obce, v jehož obvodu bude vyklizení provedeno.

Tento způsob výkonu rozhodnutí přichází v úvahu, nesplní-li povinný svoji povinnost vyklidit dům, byt či nebytový prostor – zpravidla půjde o výkon rozhodnutí o vyklizení vydaného soudem v řízení o vyklizení nemovité věci.¹²⁵ Vzhledem k tomu, že bytové náhrady při vyklizení bytu byly již zrušeny, v praxi se v současnosti neobjevuje přezkoumávání, zda oprávněný skutečně zajistil bytovou náhradu odpovídající exekučnímu titulu; ostatně, nejedná se v žádném případě o zákonnou povinnost oprávněného.

V praxi se exekuce vyklizením provede tak, že:

- a) dojde k odstranění věcí patřících povinnému a případně příslušníkům jeho rodinného domácnosti, jakožto i věcí, které sice patří někomu jinému, ale jsou se souhlasem povinného umístěny ve vyklizované nemovité věci nebo na vyklizovaném objektu, a současně
- b) z vyklizovaného prostoru jsou vykázáni povinný a všichni ti, kdo se tam zdržují na základě již zaniklého užívacího titulu povinného.

Věci odstraněné z vyklizovaného objektu odevzdají se povinnému nebo některému ze zletilých příslušníků jeho domácnosti. Není-li přítomen vyklizení nikdo, kdo by mohl věci převzít, nebo je-li převzetí věcí odmítnuto, dojde k soupisu těchto předmětů a tyto se náklady povinného uloží do úschovy obci nebo jinému vhodnému schovateli. Exekutor vyrozumí povinného o tom, kterému subjektu byly jeho věci dány do úschovy.

Věci zjevně bezcenné se zdokumentují a nařídí se jejich zničení. O zničení věcí je povinný vyrozuměn nejméně pět dnů předem, než k němu dojde.

¹²⁵SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony, s.1323. ISBN 978-80-7400-673-9.

Nevyzvedl-li si povinný věci u obce nebo schovatele do šesti měsíců ode dne, kdy byly uschovány, budou prodány na návrh obce (schovatele) podle právních norem týkajících se prodeje movitých věcí. Výtěžek prodeje vyplatí soud povinnému po srážce nákladů úschovy a nákladů prodeje. Věci, které se nepodaří prodat, soud nabídne obci nebo schovateli na úhradu nákladů úschovy za dvě třetiny odhadní ceny; odmítnou-li tyto subjekty věci převzít, připadají státu.

3.3.2.2 Exekuce odebráním věci

Ukládá-li exekuční titul, aby povinný vydal nebo dodal oprávněnému věc, provede exekutor exekuci tak, že dá odebrat věc se vším, co k ní patří, povinnému a následně ji odevzdá ve prospěch oprávněného. Předmětem exekuce je odebíraná věc, jak je tato specifikována v exekučním titulu.

Soudní exekutor tedy vydá exekuční příkaz odebráním věci, který se doručuje oprávněnému a povinnému. Povinnému bude exekuční příkaz doručen při odebrání věci; toto je velice důležitý aspekt předmětného způsobu provedení exekuce, neboť jak uvádí i komentářová literatura, úspěšné provedení exekuce je přímo odvislé od toho, zda soudní exekutor zastihne povinného v okamžiku, kdy má věc ve své držbě. Z logiky věci vyplývá, že pokud by povinný věděl o exekučním příkazu dříve, než dojde k faktickému odebrání věci, reálně by hrozilo, že povinný exekuci zmaří, a to například přemístěním dotčené věci ze své držby, či jiným obdobným způsobem.¹²⁶

Exekutor vyrozumí oprávněného o době výkonu předem. Odebrání věci nebude provedeno, nebude-li mu přítomen oprávněný nebo jeho zástupce. Vyžaduje-li to účel exekuce, je ten, kdo provádí exekuci, oprávněn v souladu s ustanovením § 345 Občanského soudního řádu učinit osobní prohlídku povinného a prohlídku bytu (v případě povinného, který je podnikatelem, i jeho sídla) a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde je podle důvodného předpokladu věc, kterou má povinný vydat nebo dodat oprávněnému; za tím účelem je soudní exekutor oprávněn

¹²⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 164. ISBN 978-80-7502-602-6.

zjednat si do bytu povinného nebo do jiné místnosti povinného přístup, popřípadě uzavřené skříně nebo jiné schránky otevřít.

V případě, kdy má odebíranou věc u sebe někdo jiný než povinný, soudní exekutor dotyčného vyzve, aby ji oprávněnému vydal. Nebude-li věc vydána dobrovolně, použije se přiměřeně ustanovení o výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky. Nepodaří-li se odebrat věc určenou v exekučním příkazu a lze-li si věc opatřit jinak, vyzve exekutor oprávněného, aby si ji opatřil na náklad a nebezpečí povinného. Toto lze však učinit pouze v případě, že se jedná o druhově určenou věc, kterou lze nahradit srovnatelnou věcí.¹²⁷

3.3.2.3 Exekuce rozdělením společné věci

Provedení tohoto způsobu exekuce je v praxi realizováno v souvislosti se zrušením a vypořádáním spoluvlastnictví ve smyslu ustanovení § 1147 Občanského zákoníku. V praxi je však exekuce rozdělením společné věci využívána spíše sporadicky, a to z důvodu, že její výsledek bývá finančně méně uspokojivý pro spoluvlastníky, v porovnání s tím, než kdyby se tito dohodli na postupu smírně, a to i přes existenci exekučního titulu.¹²⁸

Literou zákona platí, že pokud exekuční titul ukládá, aby byla společná movitá věc nebo nemovitá věc zpeněžena a její výtěžek byl následně rozdělen mezi spoluvlastníky, provede se exekuce přiměřeně podle ustanovení Občanského soudního řádu o prodeji movitých věcí nebo nemovitých věcí.¹²⁹ Subjekty oprávněné ze spoluvlastnického práva mají pro účely rozvrhu výtěžku prodeje postavení oprávněných; výtěžek z tohoto prodeje se mezi spoluvlastníky rozdělí podle výše dosavadních spoluvlastnických podílů.

¹²⁷LEVÝ, Jiří. § 347 [Náhradní opatření věci]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹²⁸LEVÝ, Jiří. § 348 [Postup]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹²⁹Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 348.

Pokud se ukáže, že rozdělovaná společná věc není prodejná, pak se exekuční řízení obligatorně zastaví.¹³⁰

3.3.2.4 Exekuce provedením prací a výkonů

Exekuce provedením prací a výkonů se dá provést dvěma různými způsoby, přičemž v obecné rovině rozlišujeme, zda exekuční titul ukládá povinnému provést zastupitelné anebo nezastupitelné plnění.

U zastupitelného plnění jde o situace, kdy exekuční titul ukládá, aby povinný podle něho provedl pro oprávněného nějakou práci, kterou může vykonat i někdo jiný než povinný. V takovém případě, pokud povinný nesplní povinnost uloženou exekučním titulem sám, může soudní exekutor sám nebo prostřednictvím někoho jiného provést předmětnou povinnost, a to na náklad povinného. Standardně může jít např. o odstranění stavby.

U nezastupitelného plnění, pokud exekuční titul ukládá povinnému povinnost, kterou za něj nemůže splnit nikdo jiný, uloží exekutor za porušení této povinnosti povinnému pokutu až do výše 100.000,- Kč. Nesplní-li povinný ani poté exekvované rozhodnutí, ukládá mu soudní exekutor další pokuty v přiměřené výši, a to až do té doby, dokud nebude exekuční řízení pravomocně zastaveno nebo povinný nesplní povinnost dle exekučního titulu. Smyslem je, aby udělené pokuty povinného motivovaly k tomu, aby splnil povinnost, kterou za něj nemůže vykonat nikdo jiný, než on sám. Udělené pokuty připadají státu a v exekučním řízení jsou vymáhány soudním exekutorem, jak je stanoveno v §351 odst. 1 a 2 Občanského soudního řádu.

3.4 Odklad exekuce

V kapitole č. 2.2.1 věnované základním zásadám exekučního řízení bylo mimo jiné uvedeno, že exekuční řízení je vystavěno na elementární zásadě obrany povinného. Obrana práv povinného je mimo jiné realizována

¹³⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 166. ISBN 978-80-7502-602-6.

prostřednictvím možného odkladu exekuce, kterému se budu v této kapitole blíže zabývat.

Podání návrhu na odklad exekuce je upraveno v ustanovení § 54 Exekučního řádu. Odklad exekuce je stav řízení, v němž soud a exekutor posečkají v provádění exekuce a nečiní tedy žádné úkony, které by vedly bezprostředně k vynucení povinnosti povinného, přičemž dosud provedené úkony nejsou zásadně dotčeny. Zákonodárce tento právní instrument do Exekučního řádu zakotvil zejména z toho důvodu, aby bylo jeho prostřednictvím mého předcházet nepříznivým a možná i neodčinitelným následkům v právní sféře a majetkové povinného, které by mohly být jinak způsobeny bezprostřední realizací zvoleného způsobu exekuce.¹³¹

Důvodem pro odklad exekuce tak mohou být přechodné osobní, ekonomické, sociální a jiné mimořádné důvody, kvůli kterým by exekuce měla nepříznivé důsledky na povinného a jeho rodinu. Odkladem exekuce dochází rovněž k odstranění nejistoty, zda bude možno exekuci provést, resp. zda ji nebude nutno zastavit. Vyhoví-li se návrhu na odklad exekuce, pak je třeba uvést dobu, na jakou se exekuce odkládá, neboť tento institut má sloužit k překlenutí přechodného období – z důvodu, že doba, na kterou se exekuce odkládá, je obligatorní náležitostí rozhodnutí o odkladu exekuce. Po uplynutí stanovené doby není tedy potřeba, aby bylo vydáno rozhodnutí, kterým by se stanovilo, že exekuční řízení pokračuje; v exekučním řízení se pokračuje z úřední povinnosti.

Odklad exekuce se může týkat exekuce jako celku, nebo také jen její části.¹³² Návrh na odklad podává povinný exekutorovi, který exekuci vede. Platí, že i bez návrhu může exekuční soud nebo exekutor odložit provedení exekuce, lze-li očekávat, že exekuce bude zastavena.¹³³ Proti rozhodnutí, kterým se exekuce odkládá, je přípustné odvolání.

¹³¹

¹³²Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice komentované zákony, s 316-319. ISBN 978-80-7179-582-7.

¹³³Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, § 54 odst. 11.

Od odkladu exekuce je nutné odlišovat odklad vykonatelnosti exekučního titulu, o které je možné taktéž požádat. Odklad vykonatelnosti exekučního titulu, je institut nalézacího řízení a do úvahy připadá za situace stanovené v § 164 Občanského soudního řádu, pokud soud vydává opravné usnesení, § 235c Občanského soudního řádu, je-li pravděpodobné, že bude vyhověno žalobě pro zmatečnost nebo žalobě na obnovu řízení, přičemž u povolení obnovy řízení se vykonatelnost podle § 235g Občanského soudního řádu odkládá ze zákona, nebo dovolací soud může dle § 243 téhož právního předpisu odložit vykonatelnost napadeného rozhodnutí před rozhodnutím o dovolání.

Pokud je exekučním titulem rozhodčí nález, může soud, který rozhoduje o návrhu na zrušení rozhodčího nálezu dle ustanovení § 32 odst. 2 Zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, odložit vykonatelnost rozhodčího nálezu. Dále jsou zde důvody uvedené v ustanovení § 35 odst. 2 totožného právního předpisu, podle nichž soud ze zákona přeruší exekuční řízení a uloží povinnému, aby do 30 dnů podal u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu, přičemž přerušeni má v tomto případě funkci i jako odklad výkonu exekuce.¹³⁴

Nevyhoví-li soudní exekutor návrhu na odklad exekuce do 7 dnů, postoupí jej společně s exekučním spisem k rozhodnutí exekučnímu soudu, který o něm rozhodne bez zbytečného odkladu, nejpozději do 15 dnů, a to v souladu s ustanovením § 54 odst. 12 Exekučního řádu.

Novelizovaná úprava odkladu exekuce, která je účinná ode dne 01. 01. 2022 je ukázkou tzv. vrstvené legislativy. Dotčená novela¹³⁵ rozšířila také obecnou úpravu odkladu výkonu rozhodnutí v ustanovení § 266 Občanského soudního řádu.

¹³⁴Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář. V Praze: C.H. Beck, 2007. Beckova edice komentované zákony, s 317-318. ISBN 978-80-7179-582-7.

¹³⁵ Zákon č. 286/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony).

V odstavcích 7 až 10 § 54 Exekučního řádu jsou definovány právní znaky speciálního důvodu odkladu exekuce při provedení exekuce prodejem movitých věcí včetně určení procesního postupu soudního exekutora. K tomu, aby exekutor odložil i bez návrhu exekuci prodejem movitých věcí, musí být splněny předpoklady uvedené v následujících větách. Proti povinnému je zároveň vedena exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů pro jiné pohledávky než podle § 279 odst. 2 Občanského soudního řádu a v této exekuci jsou povinnému prováděny srážky. Dalším nutným předpokladem je, že povinný neprodleně bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl o provedení soupisu, sdělí exekutorovi, že bude na zvláštní účet exekutora zasílat každý kalendářní měsíc peněžní prostředky ve výši druhé třetiny zbytku čisté mzdy exekuce srážky ze mzdy a jiných příjmů, nejméně však ve výši 1 500 Kč. Nebude-li proti povinnému zároveň vedena exekuce srážkami ze mzdy, musí povinný neprodleně bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl o provedení soupisu, sdělit exekutorovi, že bude na zvláštní účet exekutora zasílat každý kalendářní měsíc peněžní prostředky ve výši 1 500 Kč. Pokud povinný po výzvě exekutora podle § 54 odst. 8 Exekučního řádu nezašle peněžní prostředky určené podle § 54 odst. 7 Exekučního řádu ve stanovené lhůtě ani v přiměřené dodatečné lhůtě podle § 54 odst. 9 Exekučního řádu, odklad exekuce skončí.

V téže exekuci prodejem movitých věcí se může odklad použít nejvýše jednou. Exekutor neodloží exekuci, nepřesáhne-li zjištěná cena všech movitých věcí povinného pojatých do soupisu zjevně třiceti šestinásobek částky zasílané povinným podle § 54 odst. 7 Exekučního řádu. Aplikace odkladu se dále nepoužije ve všech případech vymezených v § 67 odst. 2 Exekučního řádu (zejm. exekuce na výživné atd.). Dlužno dodat, že novela dotčeného právního předpisu dále rozšířila obecnou úpravu odkladu exekuce obsaženou v ustanovení § 266 Občanského soudního řádu o možnost soudu na návrh rozhodnout o tom, že zákazy arrestatoria a inhibitoria po dobu odkladu neplatí, pokud je to potřebné k dosažení účelu odkladu a oprávněný by tím nebyl vážně poškozen.

3.5 Zastavení exekuce

Zastavení exekučního řízení (resp. exekuce) je v praxi nejčastějším způsobem obrany povinného proti vedené exekuci a většina judikatury z oblasti exekučního řízení a přezkumu exekučního titulu vznikla v důsledku podaných návrhů povinných na zastavení exekuce. Zastavení exekučního řízení podléhá zásadě oficiality, lze jej tedy učinit i bez návrhu,¹³⁶ byť u některých důvodů vymezených v ustanovení § 268 odst. 1 Občanského soudního řádu se návrh povinného na zastavení exekuce obligatorně vyžaduje.

Stejně jako návrh na odklad exekuce, i návrh na zastavení exekuce je procesním prostředkem obrany povinného v exekučním řízení. Za zásadní rozdíl mezi právě uvedenými právními nástroji lze považovat tu skutečnost, že podání návrhu na zastavení exekuce není překážkou pro soudního exekutora pro činění právních úkonů za účelem provedení exekuce¹³⁷; i z právě uvedeného pravidla však existuje výjimka.

Institut návrhu na zastavení exekuce reprezentuje procesní prostředek, kterým skončí exekuční řízení, aniž by došlo k nucenému uspokojení pohledávky oprávněného, kterou má tento účastník řízení za povinným.¹³⁸

Návrh na zastavení exekuce je povinný oprávněn podat ve lhůtě do 15 dnů ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce. Podává se u soudního exekutora, který exekuci vede. Zmeškání uvedené lhůty nemá za následek prekluzi práva, tedy zánik oprávnění návrh na zastavení exekuce podat.¹³⁹ Tato patnáctidenní lhůta je tedy lhůtou pořádkovou.¹⁴⁰

¹³⁶Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 269, odst.1.

¹³⁷ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 126. ISBN 978-80-7552-427-0.

¹³⁸ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk), s. 464. ISBN 978-80-7380-714-6.

¹³⁹K tomu například usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 21 Cdo 3439/2013, ze dne 20.2.2014, nebo usnesení téhož soudu sp. zn. 26 Cdo 4086/2014, ze dne 4.5.2015.

¹⁴⁰ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk), s. 464. ISBN 978-80-7380-714-6.

Pokud se jedná o formální náležitosti dotčeného podání, pak toto musí splňovat zákonem stanovené obligatorní náležitosti; jinými slovy, návrh na zastavení exekuce musí být úplný, srozumitelný, určitý, musí obsahovat vylíčení skutečností rozhodných pro posouzení, zda byl podán ve lhůtě, musí k němu být připojeny listiny k prokázání tvrzení v návrhu uvedených. Následně po podání návrhu na zastavení exekuce postoupí soudní exekutor dotčený návrh oprávněnému, popřípadě i dalším účastníkům exekučního řízení a vyzve je k vyjádření a poučí je o právních následcích, pokud vyjádření nebude podáno. Pokud oprávněný s návrhem na zastavení souhlasí, je exekutor návrhu povinného na zastavení exekuce vyhovět a následně exekuci zastavit; v opačném případě, což bývá v praxi častější soudní exekutor obligatorně postoupí dotčený procesní návrh exekučnímu soudu k nezávislému a spravedlivému rozhodnutí.

Stran výše uvedené lhůty je povinný oprávněn návrh na zastavení exekuce podat ještě v souladu s ustanovením §46 odst. 6 Exekučního řádu, tedy ve lhůtě 30 dnů počítané ode dne doručení vyznění o zahájení exekuce. Jak uvádí odborná literatura, jedná se o kvazi opravný prostředek podaný proti zahájení exekučního řízení, neboť povinný nemusí dokládat, v jaký časový okamžik se skutečnosti rozhodné pro zastavení exekuce dozvěděl: „*úmyslem zákonodárce bylo prostřednictvím tohoto speciálního návrhu na zastavení exekuce suplovat absenci odvolání proti usnesení o nařízení exekuce, které z právní úpravy exekučního řízení vymizelo.*“¹⁴¹ Co je z hlediska povinného klíčové při podání návrhu v této třicetidenní lhůtě je skutečnost, že včasné podaný návrh na zastavení exekuce má odkladný účinek co do provedení exekuce, jak vyplývá z ustanovení § 47 odst. 2 písm. b) Exekučního řádu.

Z mých osobních statistik vyplývá, že převážná většina exekučních řízení je zastavována na základě podaného návrhu povinného (a nikoliv tak z moci úřední). V této právní oblasti tak došlo k vytvoření četné judikatury týkající se oprávněnosti vedení exekučních řízení, s čímž úzce souvisí i problematika věcného přezkumu exekučních titulů.

¹⁴¹ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 127. ISBN 978-80-7552-427-0.

V obecné rovině platí, že k zastavení exekučního řízení dojde v situaci, kdy nastane důvod, pro který nemůže být exekuce provedena nebo dokončena. Exekuční řád však nestanoví explicitně důvody, pro které nelze exekuci dokončit nebo provést. Na základě zásady subsidiarity, o které bylo blíže pojednáno výše v kapitole č. 2.2.2, se co do důvodů zastavení exekučního řízení užije příslušná procesněprávní úprava obsažená v Občanském soudním řádu. V tomto směru je možné poukázat zejména na ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) až h) právě zmiňovaného právního předpisu, kde jsou důvody pro zastavení výkonu rozhodnutí výslovně uvedeny; podle právě citovaného ustanovení bude exekuce zastavena, jestliže:

- a) byla nařízena, ačkoli se exekuční titul dosud nestala vykonatelným;
- b) rozhodnutí, které je podkladem exekuce, bylo po nařízení exekuce zrušeno nebo se stalo neúčinným;
- c) zastavení exekuce navrhl ten, kdo navrhl její nařízení;
- d) exekuce postihuje věci, které jsou z ní podle ustanovení § 321 a 322 Občanského soudního řádu vyloučeny nebo majetek, ze kterého nelze vymáhanou pohledávku uspokojit;
- e) průběh exekučního řízení ukazuje, že výtěžek, kterého bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí nákladů exekuce;
- f) bylo pravomocně rozhodnuto, že exekuce postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící exekuci dle § 267 Občanského soudního řádu;
- g) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byla tato exekuce již provedena; a dále jestliže bylo právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude exekuce zastavena i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku;
- h) exekuce je nepřipustná, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze exekvovat.

Z důvodu četnosti využívání návrhů na zastavení exekučního řízení v praxi považují za žádoucí o každém ze shora uvedených důvodů alespoň ve

stručnosti pojednat, a to i s ohledem na předkládané téma disertační práce, které je primárně zaměřeno na právní pozici povinného. Co se týče označení jednotlivých důvodů pro zastavení exekuce na základě písmen, v tomto případě se budu z důvodu přehlednosti držet litery zákona, tudíž níže uvedené písmenné označení odrážek odpovídá ustanovení § 268 odst. 1 a) až g) Občanského soudního řádu.

ad a) Aplikace tohoto důvodu dopadá na situace, kdy po právní moci usnesení o nařízení exekuce vyjde najevo, že exekuční titul nebyl v době nařízení exekuce vykonatelný po stránce materiální či formální – namítá se tedy v praxi například nedoručení exekučního titulu povinnému, nebo to, že exekuční titul neměl nikdy vlastnosti požadované zákonem. Z toho důvodu je možno zastavit exekuci i bez návrhu.

ad b) Tento důvod byl do Občanského soudního řádu zařazen dle mého názoru zcela racionálně, neboť smyslem exekuce je vymoci plnění, které bylo přiznáno určitým exekučním titulem, a pokud byl takový exekuční titul zrušen, pak nadále neexistuje právní podklad, na základě kterého byla exekuce nařízena.

Pod pojmem zrušením exekučního titulu je třeba chápat jeho výslovné a pravomocné zrušení; bude se jednat například o zrušení exekučního titulu na základě rozhodnutí dovolacího soudu. Pokud se jedná o neúčinnost exekučního titulu, pak pod tímto souslovím lze chápat situaci, že exekuční titul nebyl zrušen (tedy nadále existuje), ale nastala právní skutečnost (případně právní událost), se kterou obecně závazné právní předpisy spojují zánik vlastnosti exekučního titulu spočívající v jeho vykonatelnosti; v praxi tato situace může nastat například na základě účinně provedené novace povinnosti uložené exekučním titulem ve smyslu ustanovení § 1902 Občanského zákoníku.¹⁴² I z toho důvodu může soud exekuci zastavit i bez návrhu.

¹⁴² SVOBODA, Karel. 3.1 Obecně. In: SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice právní instituty, s. 231. ISBN 978-80-7400-894-8.

Ad c) V tomto důvodu se plně zrcadlí dispoziční zásada exekučního řízení, a jak již bylo v této práci jedenkrát uvedeno, oprávněný může kdykoliv po nařízení exekuce, a to i bez udání důvodu, navrhnout, aby exekuce byla zastavena, a to v celém rozsahu. Návrh na zastavení exekuce z tohoto důvodu má přednost před ostatními návrhy.

Ad d) Zákonomárcé explicitně určil, že určité věci nemohou být exekučně postižitelné (jedná se například o obvyklé vybavení domácnosti, běžné oděvní součásti, zdravotnické potřeby, apod.). Jedná se o další projev zásady ochrany povinného, neboť se jedná o takové (zejména movité věci), které povinný (resp. každý člověk) nezbytně potřebuje k uspokojování svých životních potřeb, jakožto potřeb své rodiny; případně k zaměstnání či podnikání; v neposlední řadě jde o věci, jejichž odebrání povinnému a následný prodej by byl v rozporu s dobrými mravy (či pravidly morálky).¹⁴³

Velmi často dojde v důsledku uplatnění tohoto důvodu k částečnému zastavení exekuce a bude se aplikovat na případy exekuce prodejem movitých věcí nebo nemovitých věcí.

ad e) Další důvod pro zastavení exekuce je aplikován v případech, kdy při jejím vedení vyjde najevo, že účastník řízení na straně povinného nedisponuje žádným majetkem, který by bylo možné exekučně postihnout. V odborné literatuře je tento důvod pro zastavení exekuce nazýván také jako zastavení exekuce pro bezúčelnost, přičemž jedná se o historicky nejstarší řešení situace, „*kdy exekuce (soudní výkon) už po určitou dobu a bezúspěšně probíhá a je jen mimořádně pochybný nebo dokonce žádný výhled, že by v přiměřené době došlo k alespoň částečnému vymožení pohledávky z exekučního titulu.*“¹⁴⁴

¹⁴³SMOLÍK, Petr. § 322 [Věci vyloučené z výkonu rozhodnutí]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání (1. aktualizace). V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-807-400-828-3.

¹⁴⁴SVOBODA, Karel. Kapitola VIII. [Zastavení exekuce pro bezúčelnost [§ 268 odst. 1 písm. e) OSŘ]]. In: SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice právní instituty, marg. č. 127. ISBN 978-80-7400-894-8.

Pokud se jedná o Exekuční řád, tak tento ještě stále relativně nově, s účinností od 01. 01. 2022 upravuje další důvody pro zastavení bezvýsledné exekuce, a to pro nesložení zálohy na náklady exekuce ve smyslu ustanovení §55 odst. 6 tohoto právního předpisu, jakožto i zastavení z důvodu uplynutí stanoveného času.¹⁴⁵ Mezi jeho zákonné znaky patří následující: Za dobu posledních 6 let počítaných od vyznačení doložky provedení exekuce, nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce. Exekucí není postižena nemovitá věc. Za kumulativních splnění těchto předpokladů vyzve soudní exekutor oprávněného, aby ve lhůtě 30 dnů sdělil, zda souhlasí se zastavením exekuce. Po vyjádřeném souhlasu (nebo po marném uplynutí lhůty k vyjádření) exekutor exekuci zastaví.

Ad f) Pokud bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštějící výkon, pak se jedná o další důvod pro zastavení exekuce.

Předpokladem pro zastavení exekuce z tohoto důvodu je existence pravomocného rozhodnutí o vyloučení majetku z výkonu rozhodnutí, které bylo vydáno soudem v řízení na základě vylučovací žaloby osoby, která má k takovému majetku právo nepřipouštějící výkon rozhodnutí. Rozhodnutí, které by bylo podkladem, však nemusí být vydané pouze soudem jako výsledek řízení o vylučovací žalobě, ale rozhodnutí může vydat například i exekutor, pokud by do soupisu nesprávně zahrnul i určité movité věci a oprávněný by dal souhlas k odejmutí takové věci ze soupisu majetku.

Ad g) Tento důvod pro zastavení exekuce je aplikován nejčastěji v případech, kdy povinný namítá, že vymáhaná pohledávka již byla uhrazena nebo byla uhrazena alespoň z části. Pro užití tohoto důvodu pro zastavení exekuce je nutné, aby k zániku vymáhaného práva došlo až po nařízení exekuce, protože pokud by povinný argumentoval například tak, že žádný závazek vůči oprávněnému neměl nikdy, tak by takový důvod pro zastavení exekuce nebylo

¹⁴⁵Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, § 55 odst. 7-13.

možné podřadit pod ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) Občanského soudního řádu (ostatně právě zmiňovanou skutkovou námitku mohl povinný uplatnit v rámci nalézacího řízení a opět by tak mělo platit, že věcný přezkum exekučního titulu exekučnímu soudu nepřísluší, jak již bylo několikrát uvedeno).

Pokud bylo exekučně vymáhané právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku. Zákonodárce v tomto zakotvil jedinou výjimku, na základě které se v exekučním řízení může přihlídnout k zániku práva i před vydáním exekučního titulu.

Ad h) Exekuce je dále nepřípustná, pokud existuje jiný (než shora uvedený) důvod, pro který není možné exekuci provést. Tento důvod se uplatní za situace, kdy je exekuce nepřípustná z jiných důvodů, než na jaké pamatuje výslovně zákon. „Jinými“ důvody pro zastavení exekuce mohou být např.: 1) existence okolností, pro které další provádění exekuce je způsobilé založit kolizi s procesními zásadami, na nichž je výkon rozhodnutí vybudován, 2) výkon rozhodnutí se přičí účelu, který se jím sleduje, totiž zajistit efektivní splnění povinnosti vyplývající z vykonávaného titulu, 3) výkon rozhodnutí by vedl ke zjevné nespravedlnosti, 4) výkon rozhodnutí by byl v rozporu s principy právního státu.¹⁴⁶ Zmíněné „jiné“ důvody musí být zajisté závažné, intenzivní, jelikož přirozeným smyslem exekuce je to, aby byla provedena, nikoli zastavena.¹⁴⁷ Je evidentní, že právě tento zákonodárcem nepřiliš specifikovaný důvod pro zastavení exekuce dává prostor pro vymezení dalších předpokladů, které musí exekuční titul splňovat, aby na jeho základě bylo možné exekuci vést, a i přesto, že se nacházíme v kontinentální právní kultuře, tento „zbytkový důvod“ dává široký prostor pro soudcovské dotváření práva.

¹⁴⁶K tomu Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. 3216/14, ze dne 17.12.2015; závěry Ústavního soudu byly potvrzeny i nálezu sp. zn. II. ÚS 2230/16, ze dne 1.11.2016 a nálezu sp. zn. II. ÚS 3194/18, ze dne 1.4.2019.

¹⁴⁷K tomu usnesení Nejvyššího soudu ČR, č. j. 20 Cdo 414/2018, ze dne 14.2.2018, jehož právní věta zní následovně: „*Přirozeným smyslem exekuce je, aby byla provedena, nikoli zastavena. Tomu odpovídá i míra ochrany, jež je poskytována povinnému, a která je (osobně) limitována též tím, že dobrovolně nesplnil to, co mu bylo autoritativním výrokem uloženo.*“

4. Mobiliární exekuce

Tento způsob exekuce, o kterém již bylo zběžně pojednáno v kapitole věnované jednotlivým způsobům exekuce, je typickým druhem exekuce na peněžité plnění; tedy exekuce ukládající zaplacení konkrétní peněžité částky, což vyplývá z obou nejdůležitějších civilních procesních předpisů tradičně řazených do oblasti veřejného práva.¹⁴⁸

Samotná podstata mobiliární exekuce spočívá v tom, že jsou zpeněženy movité věci, ke kterým do okamžiku zpeněžení svědčí vlastnické právo povinnému (případně které jsou ve společném jmění manželů či ve vlastnictví manžela povinného), přičemž z výtěžku tohoto zpeněžení (které je realizováno ve většině případů prodejem v dražbě) je uspokojována pohledávka oprávněného (jakožto i náklady státu či pohledávky dalších věřitelů, kteří se v souladu s obecně závaznými předpisy se svoji pohledávkou do dražby přihlásí). Jinými slovy, při realizaci mobiliární exekuce dochází k poškození vlastnického práva povinného¹⁴⁹, které je chráněno článkem 11 odst. 1 Listiny k dotčeným movitým věcem, které jsou předmětem soupisu učiněného ze strany soudního exekutora, o čemž bude v této práci ještě blíže pojednáno.

Pokud se jedná o primární materii vztahující se k tomuto způsobu exekuce, pak tato je zakotvena v šesté části, v hlavě páté Občanského soudního řádu; určité dílčí právní normy pak zákonodárce implementoval i do ustanovení § 66 Exekučního řádu.

V této stěžejní kapitole předkládané disertační práce bude postupováno od vymezení samotného předmětu mobiliární exekuce, přes její zahájení, činnosti osoby realizující exekuci, odhad a dražbu movitých věcí, až po samotné uspokojení pohledávky oprávněného; jinými slovy, stran teoreticko-praktické kapitoly týkající se movitých věcí, které (ne)mohou být předmětem exekuce,

¹⁴⁸Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů § 59 odst. 1 písm. c).

Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 258, odst. 1.

¹⁴⁹ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 113. ISBN 978-80-7502-602-6.

bude proveden právní rozbor průběhu exekuce prodejem movitých věcí postupně podle toho, jak jsou soudním exekutorem činěny jednotlivé kroky při realizaci mobiliární exekuce v praxi.

4.1 Předmět exekuce

Jak je již ze samotného jazykového vyjádření tohoto způsobu exekuce zřejmé, předmětem exekuce prodejem movitých věcí je movitá věc, respektive movité věci, jak tomuto bývá v praxi častěji. Aby bylo možné správně vymezit a uchopit předmět mobiliární exekuce, je nejprve nutné movitou věc definovat, a to za pomoci hmotněprávního předpisu. Následně pak bude pojednáno o předmětu mobiliární exekuce v procesním slova smyslu; s ohledem na právě uvedené bylo zvoleno i členění této subkapitoly.

4.1.1 Vymezení věci movité dle hmotného práva

Na prvním místě je třeba zmínit, že Občanský zákoník pojímá věc v právním smyslu širěji, jelikož stírá rozdíly mezi věcí hmotnou a nehmotnou. Obecně lze tedy za věc v právním slova smyslu považovat to, čeho se dotýkají subjektivní majetková práva, zejména pak vlastnické právo. Co se týká definice věci, tak ta je obsažena v ustanovení § 489 Občanského zákoníku, podle kterého je věc v právním smyslu vše, co je rozdílné od osoby a slouží k potřebě lidí. Je třeba rovněž připomenout, že Občanský zákoník definuje věc v právním smyslu i negativně, například v ustanovení § 493 vymezuje, že lidské tělo ani jeho části, třebaže by byly od těla odděleny, nejsou věci (byť s takovými částmi těla lze poté nepochybně manipulovat). Ve vztahu k exekuci obecně je třeba dodat, že jejím předmětem nemohou být přírodní síly, a to i v případě, že jsou ovladatelné.¹⁵⁰

Podle ustanovení § 498 odst. 1 Občanský zákoník, podle kterého nemovité věci jsou pozemky a podzemní stavby se samostatným účelovým určením, jakož i věcná práva k nim, a práva, která za nemovité věci prohlásí

¹⁵⁰HAVLÍČEK, Karel, ed. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář podle stavu k 01. 04. 2014*. Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 272. ISBN 978-80-87109-46-5..

zákon. Stanoví-li jiný právní předpis, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá. Ustanovení § 498 odst. 2 Občanský zákoník pak negativně definuje i movité věci, jimiž jsou veškeré další věci neuvedené v odstavci 1 právě citovaného právního předpisu.

Lze tedy uzavřít, že movitými věcmi jsou všechny věci, které nejsou nemovitými věcmi, přičemž movité věci mohou být jak hmotné, tak i nehmotné. Pokud se jedná o hmotné movité věci, pak s jejich pojetím nebývá v právní praxi problém, neboť se jedná o hmotné statky, které jsou určitým způsobem uchopitelné a mají povahu samostatného předmětu; lhostejno, zda tyto předměty vznikly v důsledku činnosti člověka či zda se jedná o předmět přírodního původu. Z hlediska možného postihu ze strany soudního exekutora není nevýznamné, že hmotnou věcí movitou je i cenný papír.¹⁵¹

Pokud se jedná o nehmotné věci movité, pak pod tyto řadíme především práva, která tvoří nehmotnou věc v právním slova smyslu; jako příklad lze uvést soukromoprávní pohledávku, zástavní právo k movité věci, předkupní právo k movité věci, aj.¹⁵²

Závěrem je třeba uvést, že živé zvíře zákonodárce nepovažuje za věc, nicméně ustanovení Občanského zákoníku o věcech se na živé zvíře použijí obdobně jen v rozsahu, ve kterém to neodporuje jeho povaze; za určitých okolností však i toto může být předmětem exekuce, jak bude uvedeno dále.

4.1.2 Věc movitá jako předmět exekuce

Předmětem mobiliární exekuce jsou movité věci, tak jak byly vymezeny v předchozí kapitole, které jsou ve vlastnictví povinného; případně i ve

¹⁵¹ HUBKOVÁ, Pavlína. § 498 [Nemovitě a movité věci]. In: PETROV, Jan. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 11. ISBN 978-80-7400-747-7.

¹⁵² KOUKAL, Pavel. § 498 [Nemovitě a movité věci]. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 1540, marg. č. 32. ISBN 978-80-7400-852-8.

spoluvlastnictví. Pro provedení exekuce není rozhodné, zda má povinný věc přímo u sebe.¹⁵³

Vedle movitých věcí uvedených výše jsou však pod způsob provedení exekuce prodejem movitých věcí subsumovány Občanským soudním řádem i případy, kdy nedochází k prodeji movitých věcí v právním smyslu, Jedná se konkrétně například o hotové peníze, zlato, vkladní knížky, apod.

Nucené odnětí hotových peněz je obecně upřednostňováno před invazivním provedením exekuce v podobě postižení ostatního movitého majetku povinného. Ideální situací je ta, kdy jsou při provádění soupisu nalezeny hotové peníze, které mohou být rovnou zabaveny a následně vyplaceny oprávněnému.¹⁵⁴

Jsou-li na místě soupisu nalezeny peněžní prostředky v cizí měně, nabídnou se ke koupi devizovému místu za cenu dle aktuálního měnového kurzu. Nalezené zlaté předměty se nechají vždy odhadnout znalcem a následně se prodávají v dražbě. Exekuce movitých věcí dále postihuje i cenné papíry, a to v listinné i zaknihované formě. Jejich zpeněžení je závislé nejen na jejich povaze, ale také na stanovisku oprávněného. Stejně tak mohou být předmětem exekuce i vkladní listy či směnky. Za zmínku stojí vkladní knížky, které je s účinností od 01. 01. 2014 díky novele Občanského soudního řádu provedené zákonem č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony možno postihnout pouze příkázáním pohledávky z bankovního účtu u peněžního ústavu.

4.1.3. Věci vyloučené z exekuce prodejem movitých věcí

¹⁵³ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 114. ISBN 978-80-7502-602-6.

¹⁵⁴ Povinnému však musí být vždy ponechána částka ve výši dvojnásobku životního minima dle ustanovení § 322 odst. 1 písm. d) Zákona č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, určená dle zákona č. 110/2006 Sb. o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů.

Z movitých věcí, které jsou ve vlastnictví povinného nebo ve společném jmění manželů povinného a jeho manžela, se exekuce nemůže literou zákona dotýkat těch předmětů, které povinný nezbytně potřebuje k uspokojování hmotných potřeb svých a své rodiny nebo k plnění svých pracovních úkolů, jakož i jiných věcí, jejichž prodej by byl v rozporu s dobrými mravy a jejichž počet a hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům¹⁵⁵. Pokud by tyto movité věci byly učiněny předmětem exekuce, bylo by to samo o sobě důvodem pro zastavení exekuce dle ustanovení § 268 odst. 1 písm. d) Občanského soudního řádu, jak bylo uvedeno v kapitole věnované zastavení exekuce.

V obecné rovině je možné rozlišovat dvě skupiny movitých věcí, které nemohou být předmětem mobiliární exekuce. V první řadě jde o takové předměty, které jsou z realizace exekuce vyloučeny z důvodu jedné z elementárních zásad exekučního řízení - principu ochrany povinného. Do druhé skupiny zákonodárce řadí takové movité věci, jejichž podstata a povaha vyžaduje, aby s nimi bylo nakládáno zvláštním způsobem.¹⁵⁶

4.1.3.1 Věci vyloučené z exekuce z titulu ochrany povinného

Z exekuce jsou vyloučeny zejména, nikoliv výlučně, tyto věci ve vlastnictví povinného nebo ve společném jmění povinného a jeho manžela:

- běžné oděvní součásti, včetně prádla a obuvi;
- hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu;
- obvyklé vybavení domácnosti, zejména lůžko, stůl, židle, kuchyňská linka, kuchyňské nářadí a nádobí, lednička, sporák, vařič, pračka, vytápěcí těleso, palivo, příkrývka a ložní prádlo, pokud hodnota takové věci zjevně nepřesahuje cenu obvyklého vybavení domácnosti;
- snubní prsten, písemnosti osobní povahy, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkající se povinného nebo členů jeho rodiny a nosiče dat těchto záznamů, pokud nelze takové záznamy

¹⁵⁵Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 322, odst. 1.

¹⁵⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 115. ISBN 978-80-7502-602-6.

přenést na jiný nosič dat, a jiné předměty podobné povahy;

- studijní a náboženská literatura, školní potřeby a dětské hračky;
- zdravotnické potřeby a jiné věci, které povinný nebo člen jeho domácnosti potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě;
- zvířata, u nichž hospodářský efekt není hlavním účelem chovu a která slouží člověku jako jeho společník.¹⁵⁷

Z mé praxe je mi známo, že výše uvedeného zákonného výčtu bývá nejproblematictější posoudit to, co tvoří tzv. obvyklé vybavení domácnosti, jež by nemělo být zahrnuto do soupisu věcí. Dle názoru Nejvyššího soudu České republiky¹⁵⁸ je vždy nutné zohlednit hledisko „nezbytné potřeby“ těchto věcí při uspokojování hmotných potřeb povinného a jeho rodiny, jež je zakotveno v ustanovení § 321 odst. 1 Občanského soudního řádu.¹⁵⁹ Je však třeba toto hledisko vykládat s ohledem na účel exekuce a veškerým okolnostem daného případu. Okolnost, že určité věci tvoří pro daného člověka typické vybavení domácnosti (např. plazmová televize, počítač), ještě totiž sama o sobě nezakládá to, že jsou tyto věci nezbytně potřebné. Není proto významné měřítko, že určité věci byly dosud povinným užívány běžně. Zásadní je pouze to, zda je možné po povinném požadovat, aby se v rámci uspokojování základních životních potřeb svých a své rodiny bez určitých věcí obešel, případně aby uspokojoval tyto potřeby s nižšími náklady.

Byť bylo v předchozí subkapitole č. 4.1.1 uvedeno, že živé zvíře není považováno za věc, určité druhy zvířat (a to například zvířata hospodářská) být předmětem exekuce mohou. Nicméně v praxi je toto velice vzácné, což souvisí se samotnou povahou zvířete jakožto živého tvora, který potřebuje pravidelnou stravu, péči, apod. Stejně tak je třeba druhým dechem dodat, že případný postup soudního exekutora směřující k „zabavení“ zvířete, byť by tento postup byl sebevíc *lege artis*, vzbuzuje u široké veřejnosti značené emoce, v důsledku čehož je počet takovýchto exekucí minimální.

¹⁵⁷Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 322, odst. 2.

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003.

¹⁵⁹VALENTOVÁ, Renáta. *Věci nepodléhající mobiliární exekuci*. Komorní listy. 2014, č. 3.

Výše uvedený bodový výčet movitých věcí, které nemohou být předmětem mobiliární exekuce, není taxativní, neboť zákonodárce zvláště chrání povinného, který je podnikatelem, neboť exekuce se v jeho případě nemůže týkat těch movitých věcí, ke kterým mu náleží vlastnické právo, a současně které nezbytně nutně potřebuje¹⁶⁰ k výkonu své podnikatelské činnosti;¹⁶¹ toto pravidlo se však neuplatní, vázne-li na těchto věcech zástavní právo a jde-li o vymožení pohledávky oprávněného která je tímto zástavním právem zajištěna.¹⁶² K rozsahu postižení movitých věcí v tomto zvláštním případě Nejvyšší soud České republiky zaujal následující stanovisko: *„K výkonu své podnikatelské činnosti (vymezené předmětem podnikání) nezbytně nutně potřebuje povinný, který je podnikatelem (§ 322 odst. 3 o. s. ř.), jen takové věci, které mu - alespoň v minimálním rozsahu - umožní pokračovat v podnikání. Případné obtíže povinného spojené s podnikáním v prodané nemovitosti nebo jiném objektu zde nejsou z hlediska ustanovení § 322 odst. 3 o. s. ř. významné.“*¹⁶³ Uvedený judikát, byť byl vydaný již více než před dvaceti lety, je podle mého osobního názoru aplikovatelný dodnes, neboť není v zájmu ani povinného, dokonce ani oprávněného (a případně dalších věřitelů), aby v důsledku provedení exekuce podnikatel ukončil svoji samostatnou činnost.

Dále jsou z provedení exekuce vyloučeny ve smyslu ustanovení § 322 Občanského soudního řádu následující:

- technické prostředky, na nichž se podle zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů vede evidence investičních nástrojů nebo se uchovávají dokumenty týkající se údajů v této evidenci, a dále technické prostředky sloužící k poskytování údajů o vlastních investičních nástrojů podle zákona č.

¹⁶⁰Pojem „nezbytně nutné potřeby“ je proto lze vyložitelný jen tak, že povinnému musí být zachován majetek, který mu alespoň v minimálním rozsahu umožní - provozovat podnikatelskou činnost. Jinými slovy postižení věcí nesmí mít za následek znemožnění dalšího pokračování podnikání povinného.

¹⁶¹Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 238/2013, přijal závěr, že: *„Osobní automobil není věcí, kterou advokát nezbytně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti a která tak nepodléhá exekuci prodejem movitých věcí.“*

¹⁶²Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 322, odst. 3.

¹⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001.

256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.¹⁶⁴

- věci, které povinný nabyt jako dědic dědictvím, jež má podle nařízení zůstavitele přejít na svěřenského nástupce jako následného dědice¹⁶⁵

Závěrem je třeba říci, že ochrana povinného nemůže být bezbřehá; ostatně tato není ani cílem a účelem exekučního řízení. Proto se výše uvedená zákonná omezení neuplatní, pokud toto věřitel výslovně navrhne, a současně pokud jde o movité věci, jež povinný nabyt z majetkového prospěchu získaného úmyslným trestným činem, kterým způsobil škodu, a to za předpokladu, že oprávněný je poškozený z tohoto trestného činu ve smyslu trestněprávních předpisů. Aby bylo možné právě uvedené aplikovat v praxi, uvedenému návrhu oprávněnému musí vyhovět exekuční soud.¹⁶⁶

4.1.3.2 Věci vyloučené z exekuce z titulu zvláštního právního režimu

Podle ustanovení §321 Občanského soudního řádu platí následující: *„Výkonem rozhodnutí nemohou být postiženy věci, jejichž prodej je podle zvláštních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních předpisů výkonu rozhodnutí nepodléhají.“* Právě uvedená právní norma je pak plně aplikovatelná i na exekuční řízení dle Exekučního řádu, a to na základě principu subsidiarity.

Jak z citovaného ustanovení dotčeného procesního právního předpisu vyplývá, tyto věci, které nemohou být předmětem mobiliárního exekuce, jsou uvedeny ve zvláštních právních předpisech. Jak k tomuto uvádí komentářová literatura: *„Jde o věci, jejichž povaha vyžaduje zvláštní právní režim nakládání*

¹⁶⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 322, odst. 4.

¹⁶⁵ Z uvedeného pravidla však existují výjimky, a to, pokud povinný disponuje právem s věcí volně nakládat nebo jde-li o exekuci, na jejímž základě jsou vymáhány zůstavitelovy dluhy nebo dluhy související s nutnou správou věcí nabytých jako substituční jmění.

¹⁶⁶ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 116. ISBN 978-80-7502-602-6.

*s nimi, a proto nelze připustit, aby se cestou dražby při soudním výkonu rozhodnutí nebo exekuci tento režim porušil.*¹⁶⁷

Zákonodárce však taxativní výčet těchto zvláštních předpisů, ve kterých by byly uvedeny věci, které jsou z výkonu exekuce vyloučeny, neuvádí; proto může být v praxi v některých případech obtížné tyto zvláštní předpisy identifikovat. Jako jejich příklad lze uvést zákon č. 100/2004 Sb., o ochraně volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin regulováním obchodu s nimi a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů. Za zmínku jistě stojí i zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů, který má zvláštní postavení ve vztahu k exekucím, jelikož upravuje kategorii věcí (střelných zbraní a střeliva), které přímo nejsou vyloučeny z výkonu rozhodnutí, avšak jejich prodej v rámci exekuce je omezen ve vztahu k osobě nabyvatele, který musí disponovat určitým oprávněním k nabývání takového druhu věcí.

Konkrétně se pak může jednat o věci jako například peněžní prostředky či jiná aktiva umístěná k tíži zvláštního vázaného účtu, která podle § 37a odst. 5 zákona č. 44/1988 Sb., horní zákon, ve znění pozdějších předpisů, nesmějí být předmětem zajištění, nesmějí být zahrnuty do majetkové podstaty a nepodléhají výkonu rozhodnutí ani exekuci dle ustanovení § 37a odst. 6 téhož zákona.

Předmětem exekuce nesmí být ani finanční kolaterál podle zákona upravujícího finanční zajištění nebo podle zahraniční právní úpravy; tento tak nelze sepsat ani ocenit.¹⁶⁸ V právní praxi se však jedná v tomto případě o okrajovou záležitost.

¹⁶⁷ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 115. ISBN 978-80-7502-602-6.

¹⁶⁸ SMOLÍK, Petr. § 328a [Zvláštní nakládání s některými věcmi]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

4.2 Průběh mobiliární exekuce do zpeněžení předmětu exekuce

V případě exekučního řízení dle Exekučního řádu je volba způsobu exekuce ponechána na soudním exekutorovi, při zohlednění souvisejících zákonných pravidel (zejména do co poradí způsobu exekuce, které je uvedeno v ustanovení § 58 odst. 2 Exekučního řádu, přičemž mobiliární exekuce je zde uvedena až jako třetí v pořadí).

Mobiliární exekuce je prováděna na základě exekučního příkazu, který je obvykle povinnému doručen při vlastním provádění exekuce. Povinný tedy není o mobiliární exekuci předem informován. Rozboru průběhu mobiliární exekuce ve všech jeho detailech jsou věnovány následující podkapitoly.

Exekuce prodejem movitých věcí se provádí tak, že:

- a) jsou sepsány movité věci, které mají být v exekuci prodány;
- b) je zjištěna jejich cena,
- c) dojde k prodeji (zpeněžení) věcí,
- d) dojde k uspokojení oprávněného (věřitele), případně více věřitelů, z výtěžku zpeněžení.

Mobiliární exekuci podle exekučního příkazu nelze provést před:

- a) uplynutím lhůty 30 dnů uvedené ve výzvě soudního exekutora ke splnění vymáhané povinnosti,
- b) nabytím právní mocí rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, pokud byl podán ve lhůtě 30 dnů uvedené ve výzvě soudního exekutora ke splnění vymáhané povinnosti,
- c) zápisem doložky provedení exekuce do rejstříku zahájených exekucí,
- d) právní mocí exekučního příkazu¹⁶⁹

4.2.1 Nařízení exekuce prodejem movitých věcí

¹⁶⁹Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 47, odst. 2.

Exekuci prodejem movitých věcí lze provést poté, kdy byl vydán exekuční příkaz k provedení exekuce tímto způsobem. V exekučním příkazu k provedení exekuce prodejem movitých věcí soudní exekutor povinnému:

- a) zakáže, aby nakládal s věcmi pojatými do soupisu a
- b) uloží mu, aby soudnímu exekutorovi do 15 dnů od doručení exekučního příkazu
- c) oznámil, zda věc nabyt jako substituční jmění, a
- d) pokud jde o takovou věc, zda má právo s ní volně nakládat a zda jsou exekucí vymáhány zůstavitelovy dluhy nebo dluhy související s nutnou správou věcí nabytých jako substituční jmění, a
- e) doložil tyto skutečnosti listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány, popřípadě též veřejnými listinami notáře.¹⁷⁰

Soudní exekutor doručí exekuční příkaz oprávněnému a povinnému. Právní mocí usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí podle Občanského soudního řádu v exekučním řízení se rozumí stav, kdy:

- a) uplynula lhůta 30 dnů uvedená ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti podle § 46 odst. 6 Exekučního řádu;
- b) nastala právní moc rozhodnutí o návrhu na zastavení exekuce, pokud byl podán ve lhůtě 30 dnů uvedené ve výzvě podle § 46 odst. 6 Exekučního řádu;
- c) nastala právní moc exekučního příkazu podle § 52 odst. 3 Exekučního řádu.

4.2.2. Příprava na provedení mobiliární exekuce

Adekvátní příprava na realizaci exekuce prodejem movitých věcí je nezbytná, neboť tato zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení tohoto způsobu exekuce. Ostatně soudní exekutor může v rámci její přípravy na základě dostupných podkladů uzavřít, že tato by byla zcela zjevně bezúspěšná, a svůj

¹⁷⁰Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 324.

postoj k postupu v rámci exekučního řízení může ještě přehodnotit, a to pro naplnění primárního účelu exekučního řízení.

Ještě, než se vydá soudní exekutor (či jiná osoba) do terénu, čeká jej příprava na výkon. Musí zjistit místa, kde se může nacházet movitý majetek povinného. Mobilární exekuce se totiž neprovádí pouze v bytě povinného, ale může k ní dojít i tam, kde má povinný své věci uloženy. Je nezbytné, aby soudní exekutor měl k dispozici potřebné informace, bez kterých by nebylo možné mobilární exekuci provést; tyto skutečnosti by měly vyplývat ze samotného exekučního spisu.

Předně jde o informaci o tom, na kterém místě v České republice je možné povinného zastihnout. Jak již bylo v této disertační práci uvedeno, s ohledem na to, že neexistuje teritorialita soudních exekutorů, teoreticky nic nebrání tomu, aby soudní exekutor sídlící například v Ostravě prováděl sám (či prostřednictvím osob uvedených v předchozí subkapitole) mobilární exekuci v bydlišti povinného, které se nachází v Chebu. V praxi se však tyto případy téměř nevyskytují, a to zejména s ohledem na značné náklady, které by soudní exekutor (či jeho zaměstnanec) musel vynaložit na cestovné ve spojení s tím, že úspěšnost provedení této exekuce nelze nikdy dopředu spolehlivě predikovat.

S ohledem na současné znění Zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů je možné, aby měl povinný trvalý pobyt v registru obyvatel evidován na adrese sídla ohlašovny pobytu, kterou se rozumí obecní úřady, v hlavním městě Praze a v územně členěných statutárních městech úřady městských částí nebo městských obvodů, pokud tak stanoví statuty těchto měst.¹⁷¹ Ze samotné podstaty takového trvalého pobytu povinného jednoznačně vyplývá, že se povinný na adrese sídla ohlašovny fyzicky nezdržuje, a zdržovat ostatně ani nemůže.

¹⁷¹Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), § 2 písm. d).

Aby tento druh mobiliární exekuce tak mohl být v praxi vůbec proveditelný, zákonodárce implementoval do procesních předpisů upravujících průběh exekučního řízení řadu právních institutů, jejichž účelem je poskytnutí pomoci soudnímu exekutorovi při získávání informací o povinném, respektive o jeho potencionálních zdrojích zpeněžení nebo přímém postižení majetku ve vlastnictví povinného.¹⁷²

Skutečnou adresu, na které se povinný reálně zdržuje za účelem uspokojování svých bytových potřeb, a na které se tak z tohoto důvodu mohou nacházet některé movité věci, které by mohly být předmětem zpeněžení, soudní exekutor nejčastěji zjišťuje postupem upraveným v ustanovení § 33 a §34 Exekučního řádu například od zdravotní pojišťovny dlužníka, policejního orgánu nebo od provozovatele poštovních služeb (tedy od České pošty, s. p., IČO: 47114983, se sídlem Praha 1, Nové Město, Politických vězňů 909/4).

Pokud dotčené subjekty, na které se soudní exekutor obrátí s dotazem za účelem zjištění skutečného pobytu povinného soudnímu exekutorovi, soudnímu exekutorovi odpoví kladně,¹⁷³ tento následně předmětné reakce vyhodnotí a případně je použije jako stěžejní informaci, na základě které soudní exekutor přistoupí k realizaci mobiliární exekuce.

Jestliže má tedy soudní exekutor ve spise založené informace (ať již tyto získal dotazem na dotčené subjekty či na základě doručenek k písemnostem zasílaných ze strany soudního exekutora povinnému na adresu jeho trvalého pobytu) o tom, že má povinný na určité konkrétní adrese svůj skutečný pobyt, může exekutor povinného v tomto místě navštívit (osobně či prostřednictvím svých zaměstnanců) za účelem provedení šetření, na základě kterého bude postaveno najisto, zda povinný na této adrese skutečně bydlí a co je pro proveden mobiliární exekuce klíčové, zda se na tomto místě rovněž nachází movité věci,

¹⁷²HOZMAN, David. § 33 [Subjekty poskytující součinnost]. In: SVOBODA, Karel. Exekuční řád: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře, s. 176, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-863-4.

¹⁷³ Například informace o tom, na které doručovací adrese si povinný přebírá poštovní zásilky.

kteřé by mohly být předmětem exekuce při plném zohlednění zákonných restrikcí, o kterých bylo pojednáno v kapitole 4.1.2 výše.

Byť zákonodárce při přijímání Exekučního řádu zcela zřejmě nepočítal s překotným rozvojem internetové sítě, osobně jsem přesvědčen, že některé důležité informace o povinných je možné zcela legálním způsobem zjistit například ze sociálních sítí či jiných veřejných rejstříků, jejichž lustrace je dostupná okamžitě online. Je samozřejmě volbou každého občana (tím spíše pak povinného), jaké informace sám o sobě zveřejňuje či jak se prezentuje v online prostoru, nicméně pokud soudní exekutor dosud o povinném dosud nezjistil žádný příjem ani majetek, a přesto se povinný na konkrétní sociální síti chlubí fotkami z dovolené z Karibských ostrovů, pak toto pro soudního exekutora může být určitou indicií o tom, že se povinný může snažit postupovat *in fraudem legis* a skrývá tak movitý majetek, který by mohl být předmětem mobiliární exekuce.

4.2.3 Činnosti osoby provádějící mobiliární exekuci

Jak již v této práci bylo uvedeno, vykonavatel soudního exekutora je zaměstnancem soudního exekutora, kterého může soudní exekutor pověřit k provádění určitých úkonů v rámci exekuční činnosti. Jedná se o zaměstnance soudního exekutora a jejich právní vztah je tak založen na pracovněprávním poměru, kdy zásadně odpovědnost za činnost vykonavatele nese soudní exekutor sám. Mezi úkony, které vykonavatel soudního exekutora provádí, se zpravidla řadí výjezdy do místa, kde se zdržují povinní za účelem provedení místního šetření, doručování písemností a soupis movitých věcí dlužníků. Vykonavatel se musí prokázat služebním průkazem při provádění tzv. mobiliární exekuce a zpravidla rovněž doručí dlužníkovi exekuční příkaz postihující jeho movité věci. Pokud by dlužník měl jakékoliv pochybnosti ve vztahu k vykonavateli, je oprávněn si tyto ověřit buďto na příslušném exekutorském úřadě či přímo na Komoře.¹⁷⁴

¹⁷⁴ 33. Kdo je vykonavatel. *EXEKUTORSKÁ KOMORA České republiky* [online]. [cit. 2023-04-05]. Dostupné z: <https://www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/868-33-kdo-je-vykonavatel?w=>.

Soudní exekutor může vykonavatele exekutora písemně pověřit prováděním úkonů, které ve výkonu rozhodnutí podle Občanského soudního řádu provádí vykonavatel. Těmito úkony jsou pro vykonavatele soudního exekutora dle ustanovení § 46 Exekučního řádu v části týkající se exekuce prodejem movitých věcí následující úkony spojené s provedením exekuce správou nemovité věci, osobní prohlídku povinného a prohlídku jeho místností, skříní a jiných schránek¹⁷⁵, soupis movitých věcí,¹⁷⁶ prodej movitých věcí podléhajících rychlé zkáze (například nikoliv trvanlivých potravin) mimo dražbu,¹⁷⁷ vhodné zajištění sepsaných movitých věcí,¹⁷⁸ označení sepsaných věcí, které nebyly zajištěny (například štítkem nebo nálepkou),¹⁷⁹ pojetí věci do soupisu zápisem do protokolu,¹⁸⁰ odhad sepsaných movitých věcí, nebyl-li přibrán znalec,¹⁸¹ prodej pohledávek a prodej sepsaných věcí v dražbě,¹⁸² vydání hotových finančních prostředků odebraných oprávněnému nebo jejich složení u exekutora,¹⁸³ jednání potřebná k uplatnění práv z cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů či listin představujících právo na splacení dlužné částky,¹⁸⁴ úkony potřebné ke zpeněžení sepsaných cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů¹⁸⁵, zničení zjevně bezcenné věci.¹⁸⁶

V praxi se lze setkat s tím, že se povinní ve většině případů mylně domnívají, že mobiliární exekuci provádí primárně soudní exekutoři. Byť to

¹⁷⁵Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 325a.

¹⁷⁶Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 326.

¹⁷⁷LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 155. ISBN 978-80-7478-988-5.

¹⁷⁸Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 327.

¹⁷⁹LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 157. ISBN 978-80-7478-988-5.

¹⁸⁰Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 327a odst. 1.

¹⁸¹Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 328.

¹⁸²Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 314b odst. 1 a § 329 odst. 1.

¹⁸³SMOLÍK, Petr. § 333 [Nakládání s tuzemskými penězi]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹⁸⁴Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 334.

¹⁸⁵Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 334a.

¹⁸⁶Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů § 341 odst. 4.

zákonodárce připouští, ve většině případů samotnou realizaci tohoto způsobu exekuce provádí právě vykonavatel exekutora, jenž je tedy tou osobou, se kterou se povinný v terénu nejčastěji setkávají. Vedle vykonavatele exekutora a samotného soudního exekutora je k provádění exekuce prodejem movitých věcí oprávněn rovněž exekutorský koncipient a exekutorský kandidát.

Vykonavatel soudního exekutora disponuje služebním průkazem vydaným Komorou, kterým je povinen se při výkonu exekuční činnosti prokazovat. Další osobou, která může být účastna výkonu mobiliární exekuce je tzv. asistent vykonavatele, což je další zaměstnanec soudního exekutora ve smyslu ustanovení § 27 Exekučního řádu. Asistent vykonavatele je zaměstnanec exekutora, který je stejně jako vykonavatel písemně pověřen k provádění jednoduchých úkonů v rámci exekuční činnosti.

Asistent vykonavatele plní zejména takové úkony, jako je doručování písemností, domlouvání splátkových kalendářů a přijímání vymoženého plnění od povinných. Asistent vykonavatele však není oprávněn činit úkony, které příslušná ustanovení Občanského soudního řádu řád svěřují pouze vykonavateli, tedy zejména soupis movitých věcí. Jako asistent vykonavatele je většinou označována osoba, která je v pracovním poměru u soudního exekutora, ale doposud nesložila kvalifikační zkoušku vykonavatele. V praxi je častým jevem, že asistent vykonavatele působí jako pomocník vykonavatele, ať jde již o jeho ochranu nebo o pomoc se zajišťováním movitých věcí či sepsování protokolů.

Provádění exekuce prodejem movitých věcí tzv. v terénu je označováno jako realizace mobiliární exekuce. Je však nutné podotknout, že výkon mobiliární exekuce obsahově částečně přesahuje exekuci prodejem movitých věcí, neboť exekuce prodejem movitých věcí dle své definice podle Občanského soudního řádu má za cíl pouze sepsat a zpeněžit movité věci povinného.

Výkon mobiliární exekuce má však být komplexním jednáním s povinným v místě, kde se zdržuje nebo kde má uschován svůj movitý majetek a soupis movitých věcí nemusí být vždy výsledkem mobilární exekuce, např. za situace, kdy je domluven splátkový kalendář nebo vymožena pohledávka,

naopak součástí mobiliární exekuce není zpeněžení movitých věcí prostřednictvím dražby.

Vykonavatel by s sebou pro realizaci výkonu mobiliární exekuce měl mít vždy složku s exekučním případem. V této složce by vždy mělo být pověření soudního exekutora nebo usnesení o nařízení exekuce v řízeních zahájených před velkou novelou, exekuční příkaz prodejem movitých věcí, případně další listiny, které má vykonavatel v řízení doručovat povinnému, kopie odpovědí na součinnosti a lustrace, které jsou potřebné k provedení exekuce. Vykonavatel by měl mít během pracovní doby složku u sebe nebo na místě, kde bude maximálně eliminováno riziko, že dojde k její ztrátě či odcizení. Po skončení pracovní doby by měl mít vykonavatel složku do vrácení na exekutorský úřad vždy na místě, které je možné uzamknout. Dále by měl vykonavatel ze složky zjistit, zda se jedná o první či opakovaný výkon mobiliární exekuce, případně, co bylo dohodnuto na předchozím výkonu mobiliární exekuce, zda bude doručovat písemnosti, případně jaké, jestli se jedná o adresu trvalého bydliště nebo jinou adresu, případně z jaké součinnosti, zda exekuční spis obsahuje kontakt na povinného, jak vysoká je celková vymáhaná povinnost. Po těchto krocích je možné provést výkon mobilární exekuce.

Pokud je mobiliární exekuce prováděna za nepřítomnosti povinného či třetích osob a dojde například k poškození zámku, je osoba provádějící tento způsob exekuce povinna dveře opět uzamknout a klíče od zámku předat povinnému, popřípadě je uložit na jiném vhodném místě, které musí splňovat kritérium dosažitelnosti pro tuto osobu.¹⁸⁷ Jinými slovy, je nepřípustné, aby si osoba provádějící mobiliární exekuci po ukončení exekuce s sebou vzala klíče od zámku a uložila je v sídle exekutorského úřadu, které by bylo vzdáleno například sto kilometrů od místa bydliště povinného.

Při každé mobiliární exekuci by měla osoba realizující exekuci pořizovat zvukově obrazový záznam, kdy nově tuto možnost má povinný či třetí osoba.

¹⁸⁷Vyhláška č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, § 53 odst. 2.

Povinnost pořizovat příslušný záznam byla zakotvena s účinností od 01. 01. 2013 v návaznosti na ustanovení § 49 odst. 1 Vyhlášky č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého platí, že: „……; zaznamenaný musí být všechny úkony, k nimž při prohlídce bytu a jiných místností dochází.“ O této povinnosti bude blíže pojednáno v kapitole týkající se soupisu movitých věcí, neboť jeho vyhotovení v souladu se zákonem úzce souvisí s jeho řádným provedením.

4.2.4 Soupis movitých věcí

Provedení soupisu movitých věcí je další z nezbytných kroků realizovaných v rámci způsobu exekuce prodejem movitých věcí. Provedení soupisu je z hlediska úspěšnosti mobiliární exekuce klíčové, neboť účinky tzv. speciálního inhibitoria, což je právní stav, při kterém povinný nemůže legálně disponovat se svým majetkem, nastávají v okamžiku, kde je konkrétní věc pojata do soupisu.¹⁸⁸ Soupisem movitých věcí se vymezuje, které movité věci budou v exekuci zpeněžovány, tedy které konkrétní movité věci jsou předmětem exekuce; jinými slovy, vytvoření soupisu je elementárním předpokladem k dosažení výtěžku v rámci exekuce prodejem movitých věcí.

Podle ustanovení § 325 odst. 1 Občanského soudního řádu, který je nadepsán jako „Soupis na místě samém“, platí následující: „*Usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí doručí se povinnému až při provádění výkonu.*“. Toto racionální pravidlo bylo do citovaného procesního předpisu zakotveno zejména z toho důvodu, aby bylo sníženo riziko, že se povinný bude snažit mařit mobiliární exekuci záměrným zbavováním se svého movitého majetku; což by mohlo nastat za situace, kdy se povinný o nařízení exekuce prodejem movitých věcí dozví dříve, než při samotné realizaci exekuce. Jak uvádí komentářová literatura, pokud by povinnému byla předmětná

¹⁸⁸ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 147. ISBN 978-80-7478-988-5.

písemnost doručena dříve, než stanoví zákon, jednalo by se o nesprávný úřední postup na straně exekutora, v důsledku čehož by se oprávněný mohl domáhat náhrady škody, pokud by k ní v příčinné souvislosti s dřívějším doručením samozřejmě došlo, což v praxi nelze nikdy vyloučit.¹⁸⁹

Pokud není povinný na místě realizace exekuce přítomen, což samozřejmě nelze nikdy dopředu vyloučit, literou zákona se mu exekuční příkaz doručí, a to společně s vyrozuměním o tom, že byl ze strany soudního exekutora soupis proveden včetně toho, které věci byly do soupisu pojaty. Vyrozumění o tom, že byl proveden soupis a které věci byly sepsány, se doručí také oprávněnému a manželovi povinného; toto je v praxi aplikovatelné zejména v případě, je-li dána predikce, že do soupisu budou pojaty rovněž movité věci ve společném jmění manželů, respektive věci, ke kterým svědčí výlučné vlastnické právo pouze manželovi povinného.¹⁹⁰

Pokud se jedná o soupisy věcí dle Občanského soudního řádu, pak lze rozlišovat mezi dvěma druhy soupisů, a to mezi tzv. soupisem na místě samém a mezi jiným soupisem.

4.2.4.1 Soupis na místě samém

Soupis na místě samém ve smyslu ustanovení je zakotven v ustanovení § 325 Občanského soudního řádu, a může být ze strany osoby k tomu oprávněně prováděn:

- a) v bytě (sídle) povinného nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny¹⁹¹;
- b) na jiném místě v případě věcí ve vlastnictví povinného, které má u sebe někdo jiný.¹⁹²

¹⁸⁹SMOLÍK, Petr. § 325 [Doručení usnesení]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹⁹⁰LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 148. ISBN 978-80-7478-988-5.

¹⁹¹Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 326 odst. 1.

¹⁹²SMOLÍK, Petr. § 326 [Pořízení soupisu]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

V případě realizace soupisu na místě samém se do soupisu zahrnou věci v takovém rozsahu, který bude s vyšší mírou pravděpodobnosti dostačovat k tomu, aby byla v konečném důsledku uhrazena pohledávka oprávněného¹⁹³, což je ostatně v souladu s účelem a cílem exekučního řízení jako takového, jakožto i v souladu s jeho základními zásadami. Pokud však byla exekuce nařízena s výslovným určením, které věci budou v jejím rámci postiženy a následně zpeněženy, pak je možné do soupisu v souladu s ustanovením § 326 Občanského soudního řádu pojmout jen tyto věci. S ohledem na právě uvedené lze v případě soupisu na místě rozlišovat mezi soupisem movitých věcí s jejich konkretizací v exekučním příkaze a soupisem bez bližšího určení.

Je třeba akcentovat, že soudní exekutor nemůže pojmout do soupisu věci zcela dle své úvahy a libovůle, neboť stran předmětů z exekuce zcela vyloučených zákonodárce do ustanovení § 326 odst. 1 Občanského soudního řádu zakotvil, že sepsány mají být primárně takové věci, které povinný může nejspíše postrádat a které se nejsnáze prodají; movité věci, které podléhají rychlé zkáze mohou být sepsány pouze pokud povinný nemá jiné věci, a současně pokud lze zajistit jejich rychlé zpeněžení. Stejně tak není možné, aby do soupisu byly zařazeny movitosti, o nichž nepanuje pochyb, že na místo soupisu byly přineseny těmi, kdo jsou tam pouze na návštěvě.¹⁹⁴

Co se týče prioritizace konkrétních sepsovaných movitých věcí, nejdříve by pak měly být do soupisu v souladu s ustanovením § 50 odst. 2 Vyhlášky č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů pojmány hotové peníze a cennosti, u kterých je dáno, že je lze jednoduše zpeněžit a současně je může povinný nejspíše postrádat.

¹⁹³ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 152. ISBN 978-80-7478-988-5.

¹⁹⁴ Vyhláška č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, § 50, odst. 1.

Je nutné zdůraznit, že předmětem soupisu mohou být veškeré movité věci, které jsou v bytě, sídle nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, jak vyplývá z ustanovení §50 odst. 1 shora citovaného podzákoného právního předpisu. Při provádění mobiliární exekuce se tak v první řadě nezjišťuje, kdo je vlastníkem movité věci, ale naopak vychází z vyvratitelné domněnky, že za věci patřící povinnému se považují veškeré věci, s nimiž může povinný fyzicky nakládat. Je tomu tak z toho důvodu, že není možné po osobě, která realizuje mobiliární exekuci, spravedlivě požadovat, aby u každé jednotlivé věci pojímané do soupisu spolehlivě zjišťovala vlastnické právo.¹⁹⁵ Uvedené pravidlo shledávám jako zcela žádoucím a racionálním; v praxi se však vyskytuje mnoho případů, kdy povinní účelově ex post tvrdí převod vlastnického práva k sepsaným nemovitým věcem či jsou dokládány vlastnické tituly k těmto movitým věcem ze strany třetích osob.

Jinými slovy, v případě, že jsou dotčené movité věci například umístěny v bytě, v němž povinný bydlí, vychází soudní exekutor z toho, že tyto věci náležejí do vlastnictví povinného.

Druhým dechem je třeba dodat, že osoba provádějící mobiliární exekuci by ale měla, v místě výkonu mobiliární exekuce, vyškrtnout věc ze soupisu movitých věcí, prokáže-li se jasně na místě samém, že vlastníkem movitých věcí není povinný a movité věci zcela zjevně náleží někomu jinému než povinnému.

Soudní praxí však byla dovozena i určitá specifika pro tento typ situací. Například je-li při soupisu věcí povinného předložen technický průkaz osvědčující vlastnictví třetí osoby, může být silniční motorové vozidlo do soupisu zařazeno jen tehdy, má-li vykonavatel důvodné pochybnosti o pravdivosti údajů v technickém průkazu.¹⁹⁶

¹⁹⁵ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 153. ISBN 978-80-7478-988-5.

¹⁹⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 1330/2020.

Ad a) Jestliže je soupis věcí na místě samém prováděn v bytě (sídle) povinného nebo na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, aplikují se následující pravidla.

Pokud to vyžaduje účel exekuce, pak je osoba provádějící exekuci oprávněna realizovat osobní prohlídku povinného a povinný je tuto prohlídku nucen ze zákona strpět; nejen v odborných kruzích je synonymem této prohlídky „šacování“.¹⁹⁷ Realizaci této prohlídky je třeba provádět velice šetrně, neboť ve většině případů se touto osobní prohlídkou rozumí prohlídka šatů, která má povinný v daný okamžik na sobě či při sobě a dotčená osoba je samozřejmě povinna postupovat v zákonných mezích tak, aby nedošlo k neodůvodněnému zásahu do osobnostních práv povinného, jejich ochranu každé fyzické osobě poskytují příslušná ustanovení Občanského zákoníku. Pokud není osoba provádějící prohlídku stejného pohlaví jako povinný, je nutné k takové prohlídce přibrat osobu stejného pohlaví jako povinný.¹⁹⁸ Je tak zřejmé, že i do stanovování pravidel osobní prohlídky povinného byla promítnuta jedna z elementárních zásad exekučního řízení; v tomto případě konkrétně princip ochrany povinného.

Stran osobní prohlídky je možné provádět prohlídku bytu povinného (v případě podnikatele i jeho sídla) a jiných místností povinného, jakož i jeho skříní nebo jiných schránek v nich umístěných, kde má povinný svůj majetek; pokud jsou dotčené prostory uzamčeny či vstupu ze strany oprávněné osoby brání určité překážka, subjekt realizující exekuci je ze zákona oprávněn zjednat si do těchto prostor přístup, a to například i za pomoci přizvaného zámečníka¹⁹⁹ či jiného odborníka. Primárně je však povinný ze zákona nucen umožnit osobě, která provádí exekuci, plný přístup na veškerá místa, kde jsou uloženy movité

¹⁹⁷SMOLÍK, Petr. § 325a [Prohlídka osoby a místností povinného]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

¹⁹⁸ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 149. ISBN 978-80-7478-988-5.

¹⁹⁹Vyhláška č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, § 53, odst. 1.

věci v jeho vlastnictví, jak ostatně ukládá povinnému ustanovení § 325b odst. 1 Občanského soudního řádu.

Pokud se jedná o byt povinného, tak tímto se nerozumí pouze bytová jednotka jakožto samostatná nemovitá věc, jak je tato pojata v Občanském zákoníku, přičemž bytem povinného se v intencích exekučního řízení rozumí:

- byt, ke kterému má povinný, po případě se svým manželem, nájemní nebo podnájemní právo;
- byt, který je ve vlastnictví povinného nebo jeho spoluvlastnictví s další osobou (manželem) - byt (místnost), který povinný obývá v domě (bytě) svých rodičů, manžela, družky, druha, rodičů manžela apod.,
- byt třetí osoby, ve kterém se povinný zdržuje trvale, nebo přechodně, nikoliv však krátkodobě za účelem návštěvy – místnost v ubytovně, nebo hotelový pokoj.²⁰⁰

Ad b) Ve druhém případě se provede soupis na jiném místě (tedy u někoho jiného, než u povinného), pokud má věc ve vlastnictví povinného třetí osoba; tedy literou zákona „někdo jiný.“ Soupis je možné realizovat pouze za předpokladu, že současně s ním bude osobě provádějící soupis takováto věc odevzdána.

Provádění exekuce prodejem movitých věcí na jiném místě, kde má povinný své věci umístěny, však nelze rozumět zcela libovolné místo. Může se jednat o různá místa vlastněná či užívaná povinným, nikoliv však o byt jiné osoby, který nelze považovat za byt povinného, tedy za byt užívaný povinným. Pokud se nacházejí věci povinného v bytě jiné osoby, lze je učinit předmětem exekuce prodejem movitých věcí pouze tehdy, pokud je tato osoba dobrovolně vydá.²⁰¹ V praxi přitom není výjimkou, že se povinný snaží různými způsoby zabránit provedení exekuce prodejem svých movitých věcí tím, že se je snaží

²⁰⁰Instrukce Ministerstva spravedlnosti pro vykonavatele č.j. 1360/95 OOD, ze dne 21. 08. 1996, čl. 32.

²⁰¹Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, č. j. 14 Kse 6/2011-299.

různě zapírat či skrývat. Poměrně problematickou je situace, kdy se majetek registrovaný na území České republiky nachází v zahraničí.

Na úspěšné exekuci, jejímž předpokladem je provedení řádného soupisu movitých věcí, má právní zájem zejména oprávněný. Soudní exekutor před provedením soupisu movitých věcí oznámí oprávněnému podrobnosti o konaném úkonu, neboť oprávněný má právo být přítomen soupisu movitých věcí. Oprávněný účastníci se soupisu má rovněž právo prohlásit, které věci nemají být sepsány; osoba realizující mobiliární exekuci pak tyto věci do soupisu nezahrne.

. V rámci výkonu rozhodnutí oprávněný uvádí, jakým způsobem má být výkon proveden, již v návrhu na nařízení. V něm pak dále shrnuje informace o povinném. *„Dá se říci, že způsob vymáhání pohledávky soudním exekutorem je pro oprávněného jednodušší, neboť informace o povinném a volbu způsobu výkonu rozhodnutí za něho obstará exekutor.“*²⁰² Součinnost oprávněného má mj. svůj význam v případech, kdy vykonavatel nemůže zjistit, kde se nalézá majetek povinného.

Soudní exekutor je povinen postupovat s odbornou péčí a náležitou obezřetností a nemůže si například do prostor, ke kterým má užívací právo třetí osoba odlišná od povinného, zjednat přístup, i kdyby tam věci povinného skutečně byly.²⁰³

Na základě výzvy soudního exekutora učiněné ve smyslu ustanovení § 326 odst. 3 Občanského soudního řádu jsou následující osoby povinni vydat věc k sepsání:

- zástavní věřitel, který má u sebe zástavu,
- osoba, již byla věc k zastavení předána, aby ji opatrovala,
- osoba oprávněná ze zadržovacího práva nebo zajišťovacího převodu

²⁰²DÖRFL, Luboš. K vymáhání pohledávek výkonem rozhodnutí, exekucí nebo v insolvenčním řízení. Právní rádce. 2009, roč. 17, č. 3, s. 17.

²⁰³Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2813/2006.

práva anebo

- osoba, která své užívací právo k věci od výše uvedených osob odvozuje.

Výše uvedeným osobám soudní exekutor posléze doručí upozornění, ve kterém je poučí o možnosti domáhat se uspokojení svých práv ve smyslu ustanovení § 328b odst. 4 písm. g) Občanského soudního řádu.²⁰⁴

Bez ohledu na to, kde je soupis na místě samém prováděn, platí tato pravidla:

- a) oprávněnému (stran povinného) svědčí právo být osobně přítomen při provádění soupisu věcí. I z tohoto důvodu je soudní exekutor povinen oprávněného vyrozumět s dostatečným předstihem o tom, že soupis bude provádět²⁰⁵;
- b) je-li to potřebné, přibere ten, kdo provádí soupis, k úkonu vhodnou osobu, podle možnosti zástupce orgánu obce, na jejímž území se soupis pořizuje²⁰⁶;
- c) movité věci, které se rychle kazí (což jsou zejména nikoliv trvanlivé potraviny) soudní exekutor odebere povinnému a prodá mimo dražbu ihned poté, co byly sepsány;
- d) cenné papíry anebo jiné listiny, jejichž předložení je třeba k uplatnění práva, se sepíší a obligatorně se odevzdají soudnímu exekutorovi;²⁰⁷ zvláště je pak upraveno nakládání se zaknihovanými cennými papíry, které se sepíší v okamžiku, kdy se soudní exekutor dozví, že jsou pro povinného evidovány v příslušné evidenci²⁰⁸;
- e) konečně sepsané movité věci, které nebyly zajištěny, se ponechají na místě, kde byly sepsány, a označí se tak, aby bylo patrné, kterým

²⁰⁴ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 153. ISBN 978-80-7478-988-5.

²⁰⁵ SMOLÍK, Petr. § 326 [Pořízení soupisu]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 10. ISBN 978-80-7400-828-3.

²⁰⁶ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 326 odst. 9.

²⁰⁷ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 326 odst. 5.

²⁰⁸ SMOLÍK, Petr. § 326 [Pořízení soupisu]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 9. ISBN 978-80-7400-828-3.

soudním exekutorem byly sepsány a v jaké exekuční věci. Štítky či nálepky je nutné na dotčené věci umístit tak, aby tím nedošlo k poškození či znehodnocení dotčené věci a současně tak, aby tyto nálepky nebylo možné odstranit bez jejich poškození.²⁰⁹

Novelou Exekučního řádu s účinností od 01. 01. 2022 bylo upraveno znění ustanovení §67, do kterého byly zakotveny zvláštní limity při provedení soupisu věcí povinného. Obecně lze konstatovat, že ustanovení zakládá zvláštní ochranu při provedení soupisu na místě samém podle ustanovení § 325 Občanského soudního řádu povinným, kterými jsou osoby pobírající starobní důchod ve výši nepřesahující základní sazbu minimální mzdy za měsíc pro stanovenou týdenní pracovní dobu 40 hodin podle právních předpisů upravujících minimální mzdu, osoby postižené invaliditou druhého nebo třetího stupně podle zákona o důchodovém pojištění nebo osoby, jejichž exekované dluhy vznikly před nabytím 18. roku života. Souhrnným způsobem lze tyto označit za zvlášť zranitelné osoby.

Bude-li povinný splňovat podmínky některé z definovaných kategorií zvlášť zranitelných osob, bude muset ten, kdo provádí soupis na místě samém posoudit, zdali věc, kterou má v úmyslu sepsat, je k uspokojování potřeb povinného nezbytná a její vlastnictví svědčící povinnému odpovídá obvyklým majetkovým poměrům.

Jak již tomu pravidelně v tuzemské legislativě bývá, i z výše uvedeného zákonodárce stanovil výjimky, které se na omezení plynoucí z dotčené novely Exekučního řádu neaplikují. Je tomu tak například v exekuci, v níž je vymáhána pohledávka na výživném, pohledávka za náhradní výživné podle jiného zákona, pohledávka náhrady újmy způsobené ublížením na zdraví, pohledávka náhrady újmy způsobené trestným činem nebo přestupkem nebo pohledávka náhrady újmy způsobené úmyslným protiprávním jednáním; dále pak pokud jde o věci které má oprávněný u sebe nebo k nimž má oprávněný nebo další věřitel

²⁰⁹ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 157. ISBN 978-80-7478-988-5.

povinného zástavní právo, zajišťovací převod práva nebo zadržovací právo; dále pokud jde o tzv. jiný soupis ve smyslu ustanovení §327 a Občanského soudního řádu, o kterém bude pojednáno v následujících subkapitole.

Dlužno dodat, že právě uvedený výčet výjimek nebyl v této podkapitole proveden taxativně, zbývající jsou uvedeny v příslušných písmenech ustanovení § 67 odst. 2 Exekučního řádu.

4.2.4.2 Jiný soupis

Jiný soupis, jenž je v právní teorii označován jako soupis zápisem do protokolu, je prováděn na základě údajů o věcech povinného známých z rejstříku, případně seznamu, zřízeného ze zákona nebo jiné evidence vedené v souladu se zákonem ve smyslu ustanovení § 327a Občanského soudního řádu.

Toto ustanovení dotčeného právního předpisu tak prakticky dopadá na situaci, kdy informace o věcech ve vlastnictví povinného může soudní exekutor zjistit na základě lustrace příslušných rejstříků. Prostřednictvím tohoto „jiného soupisu“ se v praxi sepisují například motorová vozidla.²¹⁰

Je zřejmé, že „pouhým“ pořízením jiného soupisu není možné s takto sepsanými movitými věcmi reálně nakládat, proto se o provedení soupisu obligatorně vyrozumí subjekt, který vede rejstřík, seznam či jinou příslušnou evidenci. Po právní moci exekučního příkazu je povinný vyzván, aby tyto věci odevzdal bezodkladně k rukám soudního exekutora.

Primárním účelem pořízení tohoto soupisu je zakázat povinnému nakládat s dotčenými movitými věcmi již v momentě, kdy má soudní exekutor o těchto k dispozici veškeré elementární údaje, aniž by tyto věci bylo nutné nejprve vyhledat či je zajišťovat.²¹¹

²¹⁰ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 158. ISBN 978-80-7478-988-5.

²¹¹ SMOLÍK, Petr. § 327a [Soupis prováděný u soudu]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

Zákonodárce zvlášť upravil nakládání se zaknihovanými cennými papíry, přičemž tyto se v příslušné evidenci se sepíší, jakmile se soudní exekutor dozví, že jsou pro povinného evidovány v této evidenci. Jedná-li se o sběrné dluhopisy, soudní exekutor sepíše podíl povinného na sběrném dluhopisu. Po sepsání soudní exekutor přikáže osobě oprávněné k vedení příslušné evidence zapsat pozastavení výkonu práva vlastníka nakládat se zaknihovaným cenným papírem do evidence²¹² tak, aby mohlo být dosaženo primárního účelu exekuce.

4.2.4.3 Protokol o soupisu movitých věcí

V rámci exekuce prováděné soudním exekutorem může dojít k výkonu v terénu ihned po doručení exekučního příkazu povinnému. Není nezbytné čekat na nabytí jeho právní moci. Jak již bylo uvedeno výše, exekuční příkaz movitých věcí se pak doručuje při samotném výkonu.

Vykonavatel může provést soupis movitých věcí i v případě, kdy exekuční příkaz ještě nenabyl právní moci, aniž by se dostal do rozporu s § 47 odst. 2 Exekučního řádu, jak již bylo v této práci uvedeno. *„Řešení lze hledat ve výkladu termínu „provedení exekuce“, který lze vyložit tak, že nesmějí být provedeny žádné nevratné kroky a nad zajištěnými věcmi či penězi musí mít dispozici exekutor.“*²¹³

Z výše uvedeného mimo jiné vyplývá, že do nabytí právní moci exekučního příkaz, exekutor tyto věci nesmí prodat v dražbě (kdy mj. odhad ceny, který je podkladem pro výši nejnižšího podání, lze provést až po nabytí právní moci usnesení o nařízení exekuce), vyplatit hotové peníze oprávněnému apod.

Novela Exekučního řádu dává povinnému prostor k dobrovolnému plnění ve lhůtě 15. dnů od doručení usnesení spolu s výzvou. Tato lhůta ale nemá

²¹²Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 326 odst. 6.

²¹³KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuce u soudu prvního stupně*. Právní rádce. 2003, roč. 11, č. 6, s. 17.

vliv na případný okamžitý soupis movitých věcí a jejich zajištění. Její dopad spatřuji pouze v tom, že následná dražba těchto věcí se může konat až po uplynutí této ochranné lhůty.

Ostatně obdobná úprava platí i na Slovensku, kde exekutor taktéž může povinnému doručit až před samotným započítáním soupisu movitých věcí. Exekutor zde má povinnost vyzvat povinného k dobrovolnému plnění. Povinný by v tuto chvíli ale musel zaplatit celou pohledávku, nestačí pouhá část či příslib zaplacení.

O soupisu věcí je vykonavatelem sepisován protokol, který slouží pro posouzení, jak probíhal daný soupis movitých věcí. V protokolu o soupisu je třeba zahrnuté věci specifikovat tak, aby nebyla možná jejich záměna. Zpravidla jsou popsány vnější znaky věci, jako jsou barva, typ, výrobní číslo apod.²¹⁴ Záměně je možno též předejít pořízením fotodokumentace nebo kamerového záznamu.

4.2.4.4 Záznam o průběhu prohlídky bytu a jiných místností

Povinnost osoby realizující mobiliární exekuci (pouze v případě, že je prováděna prohlídka bytu a jiných místností) pořizovat při této činnosti zvukově obrazový záznam vyplývá z ustanovení § 325b odst. 3 Občanského soudního řádu. Jak je z označení dotčeného ustanovení patrné, právní norma upravující tento obligatorní postup byla do Občanského soudního řádu zakotvena až ex post, což je ostatně i logické s ohledem na současnou dostupnost moderních technologií umožňujících pořizování záznamu, která je nesrovnatelná s dobou, ve které nabyl účinnosti Občanský soudní řád jako celek.

Nejprve se jednalo toliko o možnost pořizovat „pouhý záznam“ na žádost (či v případě potřeby i bez návrhu),²¹⁵ posléze, na základě novely Občanského

²¹⁴DAVID, Ludvík. Občanský soudní řád: komentář. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR), s. 1583. ISBN 9788073574604.

²¹⁵ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění účinném od 01. 01. 2013, § 325b odst. 3.

soudního řádu, která byla provedena zákonem č. 164/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů), s účinností od 01. 09. 2015 bylo stanoveno, že je třeba v případech uvedených v předchozím odstavci pořizovat záznam zvukově obrazový.

K dotčené novele Občanského soudního řádu zákonodárce nevyhotovil důvodovou zprávu ke zvláštní části, proto se lze jen dohadovat, co bylo onou motivací zákonodárce stanovit tuto povinnost. V odborné sféře se lze setkat s názory, že cílem bylo zvýšit dohled nad činností soudního exekutora (či soudu) při provádění soupisu v bytě povinného.²¹⁶ Byť tato snaha mohla být dle mého osobního názoru motivována principem ochrany povinného v exekučním řízení, je třeba druhým dechem dodat, že povinný, pokud si pořizování tohoto typu záznamu nepřeje, jej nemůže ze zákona odmítnout, a to i přesto, že jejím prostřednictvím je podle mého až nadbytečně zasahováno do jeho soukromí. V praxi však soudní exekutor (či osoba provádějící mobiliární exekuci) není oprávněn hodnotit právní normy; tento je povinen je toliko striktně dodržovat. Bohužel je třeba dodat, že nikoliv každý soudní exekutor však takto postupuje, neboť již bylo Nejvyšším správním soudem judikováno, že nezajištění pořízení zvukově obrazových záznamů z průběhu mobiliárních exekucí je kárným deliktem podle ustanovení § 116 odst. 2 písm. a) Exekučního řádu.²¹⁷

Při zahájení provádění prohlídky bytu a jiných místností povinného musí být přítomné osoby (typicky tedy povinný) poučeny již při zahájení prohlídky, přičemž pokud se jedná o záznam samotný, pak se obligatorně zaznamenají všechny úkony, k nimž při prohlídce bytu a jiných místností dochází.²¹⁸ Úkon je rovněž v podzákonném právním předpisu, na který odkazují, definován, přičemž

²¹⁶ FLAM, Jiří. *Zákon č. 164/2015 Sb. - novela občanského soudního řádu a exekučního řádu*. Komorní listy, 2015, č. 3, s. 21-24.

²¹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 10. 2018, č. j. 15 Kse 2/2017-63.

²¹⁸ Vyhláška č. 418/2001 Sb., Ministerstva spravedlnosti o postupech při výkonu exekuční a další činnosti, ve znění pozdějších předpisů, § 15 odst. 1.

z ustanovení §1 by bylo možné vyvodit, že úkonem je samotný soupis movitých věcí povinného.

S ohledem na to, že obecné znění ustanovení § 325b odst. 3 pořizování dotčeného druhu záznamů příliš detailně neřeší, v právní praxi vyvstala řada otázek, od kdy přesně musí být záznam pořizován (zda lze vyjít z definice úkonu dle předchozího odstavce), co vše musí být na záznamu zachyceno, apod. Na některé z vyvstanuvších otázek při pořizování zvukově obrazového záznamu je možné nalézt odpověď ve Stanovisku Ministerstva spravedlnosti České republiky k pořizování zvukově obrazových záznamů při provádění mobiliárních exekucí a prohlídek bytů a jiných místností, které bylo vydáno citovaným ústředním správním úřadem po dvou letech od předmětné novely Občanského soudního řádu, a to konkrétně dne 15. 09. 2017.²¹⁹ Účelem tohoto stanoviska bylo podání veřejné deklarace požadavků, které Ministerstvo spravedlnosti České republiky klade na zvukově obrazové záznamy obligatorně pořizované při mobiliárních exekucích. V tomto stanovisku jsou pak primárně uvedeny požadavky na pořizovaný záznam, ze kterého musí být patrný datum a čas pořízení. Pokud se jedná o okamžik, kdy musí osoba provádějící mobiliární exekuci začít záznam pořizovat, pak tento musí být pořízen od okamžiku započetí prohlídky dotčených prostor až do opuštění dotčených prostor a ukončení komunikace s přítomnými osobami. Dále by měl tento záznam obsahovat veškerou aktivitu soudního exekutora (či jeho zástupce) a jeho zaměstnanců, včetně veškeré osobní komunikace. Jak ze samotného účelu právní úpravy vyplývá, záznam musí být úplný a nepřerušovaný.

V případě, že exekutor (či jeho zástupce) zákonem stanovenou povinnost pořídít záznam nesplní, stran jeho kárné odpovědnosti to znamená, že nebyl vyhotoven řádný protokol o soupisu. Jak z komentářové literatury vyplývá, pokud není pořízení řádný protokol, pak soupis není proveden řádně a co je klíčové, za takové situace je nutné provedení soupisu zopakovat; pokud by

²¹⁹ Exekuce – Justice.cz [online]. Copyright © [cit. 10.04.2023]. Dostupné z: <https://exekuce.justice.cz/wp-content/uploads/2020/01/6ffeba38-dba3-40c7-b5de-102abb445ae5.pdf>

k tomuto nedošlo, procesně povinný uspěje v případě, pokud se odvolá proti následnému usnesení o příklepu.²²⁰

Jak je tedy z výše uvedeného patrné, byť se řádné zaznamenání prohlídky bytu a jiných místností povinného může z pohledu oprávněného jevit jako možná až přepjatý formalismus, soudní exekutor jej musí bezpodmínečně zajistit (a mít například s sebou v terénu náhradní záznamové zařízení či akumulátor v případě vzniku technických potíží, které nelze nikdy dopředu zcela eliminovat), aby samotné provedení soupisu nemuselo být opakováno, což by mohlo oddálit (či dokonce znemožnit) uspokojení pohledávky oprávněného, pokud by povinný či třetí osoba jakékoliv pochybení soudního exekutora v tomto směru „využili ve svůj prospěch.“

4.2.4.4 Vyrozumění o soupisu

Pokud byly movité věci pojaty do soupisu, je povinností soudního exekutora vyrozumět o tomto soupisu oprávněného, povinného, manžela povinného a případně třetí osoby, které uplatňují právo k věci nepřipouštějící exekuci. Za situace, kdy jsou shora uvedené osoby přítomné soupisu movitých věcí a jejich přítomnost je zaznamenána v protokolu o soupisu movitých věcí (včetně toho, že je tato listina opatřena podpisy těchto osob), není nutné, aby soudní exekutor tyto subjekty o provedení soupisu movitých věcí formálně vyrozumíval.

Současně za takové situace ode dne, kdy byl soupis proveden, plyne třetím osobám, pokud byly soupisu přítomny, lhůta na podání návrhu na vyškrtnutí věcí ze soupisu dle ustanovení § 68 odst. 1 Exekučního řádu. O tom musejí být třetí osoby, pokud tvrdí, že k věci pojaté do soupisu jim svědčí vlastnické právo, poučeny dle ustanovení § 326 odst. 12 Občanského soudního řádu.

²²⁰SVOBODA, Karel. (4) Zjednání přístupu. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 426, marg. č. 170.. ISBN: 978-80-7400-802-3.

Běžnou situací je však, že oprávněný soupisu movitých věcí přítomen není, neboť se jedná o jeho právo, nikoliv povinnost.²²¹ V případě, kdy povinný, manžel povinného nebo oprávněný nejsou přítomni soupisu movitých věcí, má soudní exekutor povinnost dle ustanovení § 325 odst. 2 Občanského soudního řádu zaslat těmto osobám exekuční příkaz movitých věcí, pokud již nebyl doručen v minulosti, a současně také vyrozumění o provedení soupisu movitých věcí, ke kterému musí být přiložen protokol o soupisu movitých věcí, který tvoří nedílnou součást tohoto vyrozumění.

Pokud povinný nebo třetí osoba tvrdí, že k sepsaným movitým věcem má jiná třetí osoba právo nepřipouštějící exekuci a tato osoba není soupisu movitých věcí přítomna, a současně osoba realizující mobiliární exekuci shledá pravděpodobným tvrzení o právu nepřipouštějící exekuce takové osoby, soudní exekutor (či jeho zástupce) se za takové situace pokusí od osob, které toto tvrdí, získat identifikační údaje o takových třetích osobách, které pak musejí být vyrozuměny o provedení soupisu movitých věcí dle ustanovení § 326 odst. 11 Občanského soudního řádu

V tomto vyrozumění musí být třetí osoby poučeny o možnosti podat návrh na vyškrtnutí podle ustanovení § 68 Exekučního řádu, případně o právu podat excindační žalobu ve smyslu ustanovení § 267 Občanského soudního řádu. V zájmu oprávněného by však měl soudní exekutor (či jeho zástupce) postupovat tak, že i přes tato tvrzení pojme dotčené movité věci do soupisu, pokud není objektivně a nade vší pochybnost prokázáno právo k věci nepřipouštějící exekuci.

Provedení řádného vyrozumění všech subjektů o provedeném soupisu, u kterých to výslovně zákonodárce vyžaduje, je nezbytným předpokladem k následnému provedení dražby movitých věcí.

4.2.4.5 Vyškrtnutí movité věci ze soupisu a vylučovací žaloba

²²¹ Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění účinném od 01. 01. 2013, § 326 odst. 7.

Jak již bylo uvedeno výše, při provádění soupisu movitých věcí nelze na osobě realizující mobiliární exekuci spravedlivě požadovat, aby složitě zjišťovala, zda ke konkrétní movité věci svědčí vlastnické právo třetí osobě či nikoliv; třetí osoba má prostor k doložení svého vlastnického práva, pokud jej tvrdí, nicméně soudní exekutor (či jeho zástupce) nemůže na místě samém provádět složité šetření;²²² ostatně takto předestřený postup by nebyl efektivní. Proto se vychází z vyvratitelné domněnky, podle které jsou povinného takové věci, se kterými může fakticky nakládat;²²³ jinými slovy, osoba realizující mobiliární exekuci do soupisu pojme veškeré movité věci dle právě uvedené právní domněnky.

Nejvyšší soud České republiky k zahrnutí věcí do soupisu judikoval následující: „*Při soupisu totiž nelze vždy náležitě posoudit, které z nalezených věcí nepodléhají výkonu rozhodnutí (exekuci). Nesepíší se proto jen ty věci, které jsou nepochybně z výkonu (exekuce) vyloučeny (§ 321, § 322 o. s. ř.), popřípadě ty, o nichž oprávněný výslovně prohlásí, že nemají být sepsány (§ 326 odst. 4 věta druhá o. s. ř.). Pro zahrnutí movité věci do soupisu je tak bez významu tvrzení povinného, popřípadě třetí osoby, že povinný není vlastníkem věci; poněvadž však exekuční zásadou je, že k uspokojení pohledávky oprávněného může zásadně sloužit právě jen jeho majetek, nelze vyloučit, že se tato okolnost, je-li prokázána, uplatní coby důvod zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.*“²²⁴

S ohledem na to, že výše uvedenou právní domněnku je možné vyvrátit, stejně tak i přes citované závěry Nejvyššího soudu se může stát, že do soupisu bude zcela legálním způsobem pojata věc, u které je sporné její vlastnictví. V praxi se tak stává, že soudní exekutor má za to, že určitá movitá věc náleží do soupisu, nicméně povinný či třetí osoba bude zastávat opačný názor.

Na návrh třetí osoby může dojít k vyškrtnutí věci ze soupisu; příslušná právní úprava tohoto postupu je zakotvena v ustanovení § 68 Exekučního řádu.

²²² WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 36 -37. ISBN 978-80-7552-427-0.

²²³ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 208. ISBN 978-80-7478-988-5.

²²⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3029/2009.

Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu může podat ten, jemuž svědčí právo, které nepřipouští exekuci k věci. Lhůta k podání návrhu je třicetidenní a začíná běžet ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o soupisu věci, ke které navrhovatel dle jeho tvrzení svědčí právo.

Návrh se podává u soudního exekutora, který pojal věc do soupisu. Obligatorně je třeba k návrhu připojit důkazy, které prokazují vlastnické právo k dané věci (například kupní smlouvy, faktury, účtenky apod.). Návrh, který soudní exekutor vyhodnotí jako opožděný, odmítne.²²⁵ Nebyl-li návrh odmítnut jako opožděný, soudní exekutor jej posoudí a rozhodne v poměrně krátké lhůtě, a to do 15 dnů od jeho doručení.

O návrhu, pokud jej soudní exekutor neodmítl pro opožděnost, rozhoduje na základě znaleckých posudků, zpráv a vyjádření fyzických a právnických osob nebo orgánů, či exekutorských zápisů a jiných listin předložených společně s návrhem podaným v zákonné lhůtě.²²⁶ Dle ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) Exekučního řádu není proti rozhodnutí soudního exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu přípustné podání řádného opravného prostředku.

Exekutor tedy buď podanému návrhu, pokud jej neodmítne, vyhoví a dotčenou movitou věc ze soupisu vyškrtne, vyhoví mu z části nebo návrh zamítne. Pokud soudní exekutor návrhu vyhoví, je povinen vydat movitou věc oprávněnému subjektu, a to na místě, kde byla věc zajištěna. Tento princip je aplikován od roku 2013, do tohoto období byl postup v podstatě opačný v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2008, sp. zn. 22 Cdo 2234/2008, podle kterého byl soudní exekutor povinen vydat předmětnou movitou věc jejímu vlastníku v místě jeho sídla.

Současný postup by měl být tedy takový, že exekutor po právní moci rozhodnutí o vyškrtnutí věci ze soupisu oznámí navrhovateli, kdy mu bude věc předána na místě jejího zajištění. Navrhovatel v tomto směru musí poskytnout

²²⁵Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 68 odst. 1.

²²⁶WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 209. ISBN 978-80-7552-427-0.

součinnost, tedy potvrdit termín předání věci a zajistit přítomnost osoby, jež danou věc převezme. Nesplní-li toto navrhovatel, pak mu exekutor předá věc ve svém sídle. Pro doplnění je třeba uvést, že se samozřejmě exekutor s navrhovatelem mohou dohodnout i na odlišném místě oproti místu zajištění věci.²²⁷

Pokud by před vyškrtnutím věci ze soupisu došlo k jejímu prodeji²²⁸, může se její vlastník následně domáhat výtěžku z prodeje prostřednictvím tzv. žaloby lepšího práva, příp. se může v určitých situacích domáhat i náhrady vzniklé újmy za soudním exekutorem.

S návrhem na vyškrtnutí věci ze soupisu úzce souvisí tzv. excindační (neboli vylučovací) žaloba, jejíž právní základ byl zákonodárcem zakotven do ustanovení § 267 Občanského soudního řádu. Dle odborné literatury se jedná co do počtu o nejvíce užívanou žalobu, která je exekučními soudy řešena v intencích exekučních řízení.²²⁹ Předmětná žaloba může být k tomu aktivně legitimovaným subjektem v zákonné lhůtě podána za předpokladu, že soudní exekutor vydal rozhodnutí, kterým nevyhověl, byť jen zčásti, včas podanému návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Byť to z litery zákona přímo nevyplývá, na základě rozhodovací soudní praxe bylo dovozeno, že úspěch žaloby na vyloučení věci z exekuce však není podmíněn předchozím včasným návrhem na vyškrtnutí věci ze soupisu:²³⁰ „*I když navrhovatel návrh na vyškrtnutí nepodal včas nebo jej dokonce nepodal vůbec, má stále k dispozici excindační žalobu.*“²³¹

²²⁷ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony, s. 629 - 634. ISBN 978-80-7400-855-9.

²²⁸ Což nelze vyloučit, neboť lhůta k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu počíná běžet od okamžiku, kdy se navrhovatel o soupisu věci dozvěděl.

²²⁹ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 148. ISBN 978-80-7552-427-0.

²³⁰ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 1037/2013.

²³¹ SVOBODA, Karel. 3.2.2 Následky opožděného návrhu, následky nepodání návrhu. In: SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice právní instituty, s. 281. ISBN 978-80-7400-894-8.

Excindační žalobu může navrhovatel podat nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí soudního exekutora specifikované v předchozí větě. Předmětná žaloba na vyloučení věci se podává u exekučního soudu.

Skutečnost, zda žalobce podal návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, má rozhodný vliv pro náhradu nákladů řízení, bude-li žalobce úspěšný. Pokud totiž žalobce nevyužije i přes poučení možnost podání návrhu na vyškrtnutí věci a rovnou podá žalobu na vyloučení věci z exekuce, nemusí mu pak být přiznána náhrada nákladů řízení.²³² Podání žaloby má účinek co do možností zpeněžení předmětné movité věci, neboť pokud byl podání návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, pak dle ustanovení § 68 odst. 4 Exekučního řádu platí, že od podání předmětného návrhu do uplynutí lhůty k podání žaloby na vyloučení věci, jakožto i po dobu řízení o žalobě nelze sepsané movité věci prodat.

4.2.4.6 Zajištění movitých věcí

Samotné provedení soupisu majetku není pro věřitele dostatečnou garancí k tomu, že bude jeho pohledávka uspokojena z výtěžku zpeněžení movitých věcí pojatých do soupisu, neboť nikdy nelze zcela eliminovat riziko, že s takto sepsanými věcmi, pokud by byly ponechány na místě soupisu (tedy typicky u povinného) bude manipulováno; kdy tato manipulace může dokonce vést i k jejich znehodnocení či ztrátě.

Z tohoto důvodu zákonodárce zakotvil do Občanského soudního řádu tzv. institut zajištění movitých věcí, kterým se rozumí fyzické přemístění movitých věcí od povinného na bezpečné místo tak, aby povinný (či jakékoliv třetí osoby) neměl možnost s movitými věcmi disponovat.

Dle ustanovení § 66 odst. 4 Exekučního řádu je soudní exekutor oprávněn i bez návrhu zajistit movité věci, které sepsal, je-li to účelné a je-li zde obava z jejich poškození nebo ztráty. Jak je z právě uvedeného zřejmé, fáze zajištění movitých věcí tedy je v rámci provádění mobiliární exekuce toliko fakultativní.

²³²KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony, s. 629 - 634. ISBN 978-80-7400-855-9.

Pokud soudní exekutor zajistí movité věci, pak tyto následně uschová u sebe nebo je uloží u vhodného subjektu. Ne veškeré movité věci jsou způsobilé k zajištění, neboť například nelze zajistit nosič dat, na který povinný pořídil záznam průběhu soupisu movitých věcí.²³³

Z dikce ustanovení § 327 odst. 3 Občanského soudního řádu vyplývá, že při exekuci formou prodeje movitých věcí vykonavatel exekutora zásadně ponechává sepsané věci na místě soupisu a pouze je označí. K zajištění věcí dojde pouze tehdy, dojde-li se k závěru, že je to účelné vzhledem k výši vymáhané pohledávky, místu, kde se věci nacházejí, informacím o osobě povinného a zejména když hrozí, že do případné dražby dojde ke znehodnocení věcí či jejich přemístění. Odvozem na jiné místo, kde lze věci bezpečně uskladnit, aby nedošlo k jejich poškození, ztrátě či odcizení, se provede jejich zajištění.²³⁴

Jiným místem dle předchozího odstavce v praxi bývá zpravidla sklad, případně skladové prostory, které vlastní za tímto účelem soudní exekutor, nebo si k tomuto účelu exekutor zajistí skladové prostory formou pronájmu od třetí osoby. Náklady pronájmu skladových prostor zvláště zajištěných speciálně pro určitou konkrétní exekuci, tedy prostor nikoliv dlouhodobě pronajatý exekutorem, jsou zvláštními hotovými výdaji podle § 87 odst. 1 Exekučního řádu, které jsou součástí nákladů exekuce a které hradí povinný podle § 87 odst. 3 Exekučního řádu. Nákladem exekuce však mohou být i vícenáklady provozu trvalých skladových prostor spojených se zvláštní povahou uskladněných věcí. Za náklady exekuce lze považovat tedy například i zvláštní výdaje spojené s opatřením a provozem klimatizačních jednotek nutných k zajištění určité specifické teploty a vlhkosti ve skladových prostorách. Rovněž budou za náklady exekuce uznány například zvýšené výdaje za elektrický proud, které je potřeba účelně vynaložit pro prověření funkčnosti sepsané spotřební elektroniky či jiných elektrických přístrojů. Za účelně vynaložené náklady lze považovat i

²³³Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, § 668 odst. 1.

²³⁴ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony, 592 - 625. ISBN 978-80-7400-855-9.

zvláštní ostrahu skladu zajištěnou nad rámec obvyklé ostrahy kvůli tomu, že ve skladu jsou uloženy obzvláště cenné věci z určité exekuce. Hotovým výdajem bude také krmivo pro zvířata a jejich umístění u externího chovatele (například ustájení koní v hřebčíně).²³⁵

Podle povahy sepsaných věcí však k jejich zajištění mohou postačit i taková opatření, která zabrání poškození, ztrátě či odcizení věcí jinak než jejich odvezením. Jsou-li například sepsány stroje či jiná výrobní zařízení umístěná na určitém specifickém místě, kde jsou provozovány (typicky ve výrobní hale či v areálu výrobního závodu), bylo by často neúčelné a z hlediska nákladů exekuce obtížně odůvodnitelné, pokud by exekutor tyto stroje nechal vymontovat a odvézt do skladu. Účelnější bude v daném případě jejich ponechání na místě, označení a zabezpečení proti odvozu či poškození. Toto zabezpečení může mít různou povahu – od uzamčení strojů či jejich řídicích částí přes jejich pevné připojení k podstavě například uzamčeným řetězem, zabezpečení ostrahy areálu, kde jsou umístěny, osobami sjednanými exekutorem až například po instalování kamerového systému, který nepřetržitě tato zařízení monitoruje. Podle povahy provozu závodu povinného lze takováto zařízení ponechat i v běžném provozu, aby nebyl povinný zásadně poškozován odstávkou strojů; to však může soudní exekutor povolit pouze tehdy, je-li málo pravděpodobné, že by sepsané stroje či zařízení mohly být provozem vážněji poškozeny (za poškození samozřejmě nelze považovat běžné opotřebení).

Základní zásadou, kterou se exekutor řídí při postupu v konkrétním případě, je dosažení účelu exekuce, tedy toho, aby pohledávka oprávněného byla vymožena, při co nejmenším a nejméně nákladném zásahu do práv povinného, případně třetích osob závislých na povinném (odběratelů jeho zboží či služeb nebo obchodních partnerů).

U movitých věcí, které byly lidskou činností vytvořeny za účelem pohybování se z místa na místo (automobily, motocykly, letadla, lodě, pojízdné

²³⁵ KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony, 592 - 625. ISBN 978-80-7400-855-9.

stavební stroje apod.), lze jejich zajištění jinak než uskladněním dosáhnout znehynbáním například tzv. botičkou, kterou se uzamkne kolo automobilu, nebo odmontováním klíčových součástí nutných pro jejich provoz v případě ostatních movitých věcí.

4.2.4.7 Odpovědnost za škodu plynoucí ze soupisu movitých věcí

Soudní exekutor musí primárně znát veškeré procesní předpisy vztahující se k jeho činnosti, stejně tak i etické standardy, aby bylo garantováno, že jeho činnost bude prováděna spravedlivě a v souladu se všemi obecně závaznými právními předpisy. Soudní exekutor je tedy s ohledem na právě uvedené profesionálem, který nese plnou odpovědnost za výkon svého povolání. I přes právě uvedené nelze u při výkonu povolání soudního exekutora zcela vyloučit (ostatně jako u jakýchkoliv jiných profesí), že oprávněnému bude způsobena škoda.

S ohledem na předchozí odstavec je tak v případě vzniku škody nutné primárně určit subjekt, který za tuto škodu bude odpovědný. V daném případě platí, že za škodu způsobenou činností soudního exekutora (spočívající v jednání taxativně vypočtených v ustanovení § 4 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů) nese plnou odpovědnost stát. Ostatně, činnost soudního exekutora spočívající v(e):

- a) sepisování veřejných listin o právních úkonech;
- b) úkonech soudního exekutora, případně jeho zástupce;
- c) výkonu exekuční činnosti;
- d) sepisování exekutorských zápisů;
- e) činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu

je výkonem veřejné moci.²³⁶ Z výše uvedeného je zřejmé, že při realizaci samotné mobiliární exekuce soudní exekutor (či jím pověřená osoba) vykonává veřejnou moc, za kterou odpovídá stát. Dlužno dodat, že stát však neodpovídá za jakoukoliv činnost soudního exekutora, ale pouze za takovou, kterou lze subsumovat pod výkon veřejné moci.²³⁷

Provedení soupisu movitých věcí není rozhodnutí ve smyslu Občanského soudního řádu ani Exekučního řádu; stejně tak není ani rozhodnutím dle zvláštního právního předpisu.²³⁸ Tomuto odpovídá i fakt, že pokud dojde při provádění soupisu movitých věcí k pochybení, nelze jej odstranit na základě řádných či mimořádných opravných prostředků, nicméně dle ustanovení § 68 Exekučního řádu je možné učinit návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu; případně osoba k tomu oprávněná má právo podat žalobu na vyloučení věci (tzv. excindační žalobu) ve smyslu ustanovení § 267 Občanského soudního řádu.

Rozhodnutí, na základě kterého je movitá věc vyškrtuta ze soupisu, však není rozhodnutí, které by měnilo či rušilo předchozí rozhodnutí – neboť jak již bylo uvedeno výše, provedení soupisu není rozhodnutím. Z tohoto důvodu je pak možné o odpovědnosti státu za škodu v případě pořízení soupisu movitých věcí uvažovat pouze v rovině nesprávného úředního postupu.

Nesprávným úředním postupem se rozumí porušení pravidel předepsaných právními normami pro počínání státního orgánu při jeho činnosti (srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 08. 2002, sp. zn. 25 Cdo 2120/2000). Případné porušení zákonných pravidel musí být v řízení skutečně prokázáno, včetně příčinné souvislosti s tvrzenou škodou.²³⁹

²³⁶VOJTEK, Petr. § 4 [Činnost notáře a soudního exekutora]. In: VOJTEK, Petr. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony, s. 59. ISBN 978-80-7400-670-8.

²³⁷MAISNEROVÁ, Barbora. *Odpovědnost za škodu způsobenou soudním exekutorem*. Komorní listy, 2013, č. 2, s. 32-35.

²³⁸Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

²³⁹SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony, s. 1288 - 1289. ISBN 978-80-7400-673-9.

Vyškrtnutí některých movitých věci ze soupisu bez dalšího samo o sobě ještě nemusí vést k závěru, že při soupisu došlo k nesprávnému úřednímu postupu, když při provádění soupisu není povinností soudního exekutora zjišťovat vlastnické právo povinného, jak již bylo několikrát judikováno například v usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 2008, sp. zn. 20 Cdo 76/2007, nebo v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 25 Cdo 901/2010.

4.2.5 Zvláštní případy postižení majetku povinného

Některé movité věci ve výlučném vlastnictví povinného, případně věci v majetkovém společenství povinného a další osoby, jsou v praxi obtížně uchopitelné (s čímž souvisí i specifický způsob jejich zpeněžení) a nelze na ně aplikovat obecná pravidla pořizování soupisu, o kterých bylo pojednáno výše. Z tohoto důvodu pak byla ve vztahu k některým movitým věcem přijata zvláštní právní úprava, podle které osoba realizující mobiliární exekuci obligatorně postupuje, pokud tyto mají být předmětem exekuce.

4.2.3.1 Cenné papíry a jiné listiny

Ve vyhlášce č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů je zvláště upraven postup při soupisu cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů či listin představujících právo na splacení dlužné částky.

V praxi mohou nastat v zásadě dvě situace; buď je údaj o cenném papíru nebo jiné listině představující právo na splacení dlužné částky znám z rejstříku, seznamu nebo jiné evidence, pak soudní exekutor obligatorně postupuje v souladu s ustanovením § 327a Občanského soudního řádu a pořídí tzv. jiný soupis, o kterém již bylo pojednáno v předcházející kapitole. Pokud není pořizován jiný soupis, pak osoba realizující mobiliární exekuci dotčené cenné papíry (či shora popsané listiny) povinnému i bez návrhu odebere. Takto

odebrané cenné papíry soudní exekutor posoudí a dále vyhodnotí, zda je nutné učinit konkrétní právní jednání (úkon) k zachování nebo výkonu práva z listiny.

Za situace, kdy je nutné právo vyplývající z dotčené listiny uplatit u soudu či jiného orgánu veřejné moci, soudní exekutor (či jiný k tomu oprávněný zaměstnanec exekutora) takto obligatorně učiní.

Způsob zpeněžení cenných papírů (či jiných listin) určí soudní exekutor. Podle toho, o jaký druh (či formu) cenných papírů se jedná, soudní exekutor buď vyzve dlužníka z cenného papíru, aby příslušný nárok z něj vyplývající vydal k rukám soudního exekutora, případně tyto movité věci soudní exekutor zpeněží zákonem předvídaným způsobem. Pokud bude rozhodovat o tom, který z postupů zvolí, ze zákona je povinen si vyžádat stanovisko oprávněného (v tomto smyslu účastníka exekučního řízení); tímto stanoviskem však není soudní exekutor vázán a je tak oprávněn vyhodnotit optimální postup v exekučním řízení a tento taktéž zvolit a realizovat.²⁴⁰

Pokud soudní exekutor vyzve subjekt, který má podle cenného papíru, zaknihovaného cenného papíru nebo listiny plnit, aby nárokované plnění odevzdal k rukám soudního exekutora, pak je na takovýto postup obdobně aplikována právní úprava týkající se způsobu exekuce příkázáním pohledávky. Soudní exekutor není oprávněn odmítnout částečné plnění splatné směnky nebo šeku. Při částečné úhradě cenného papíru uvedeného v předchozí větě se tato skutečností vyznačí na listině a tomu, kdo platil, se soudní exekutor povinen vydat kvitanci.²⁴¹

V případě, kdy soudní exekutor neučiní výzvu dle ustanovení §334 odst. 1 Občanského soudního řádu (ostatně ne vždy tato výzva učinit lze, a to v návaznosti na to, o jakou kategorii cenných papírů se jedná), pak tyto zpeněží s pomocí profesionálního subjektu; literou zákona je za tohoto považován

²⁴⁰ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 175. ISBN 978-80-7478-988-5.

²⁴¹ Vyhláška č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, § 59c, odst. 3.

obchodník s cennými papíry nebo zahraniční subjekt, který v tuzemsku poskytuje investiční služby, jak je uvedeno v ustanovení §334a předmětného procesního předpisu. Soudní exekutor následně zajistí prodej dotčených cenných papírů na základě smluvního ujednání se subjektem k tomu oprávněným, a to v souladu s ustanovením § 33 Zákona č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů. S výtěžkem za zpeněžení cenných papírů bude naloženo jako s výtěžkem z prodeje movitých věcí v dražbě dle ustanovení § 331 a § 332 Občanského soudního řádu.²⁴²

4.2.3.2 Hotové peníze a světově obchodovatelné zlato

Pokud se při realizaci mobiliární exekuce ukáže, že povinný je držitelem peněžních prostředků v hotovosti, je třeba nejprve rozlišit, zda se jedná o valuty nebo finanční prostředky v tuzemské měně.

V případě, že se u povinného naleznou peníze v zákonné měně České republiky, pak pokud je jejich suma vyšší, než částka odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce, naloží se s tou částí finančních prostředků, která podléhá mobiliární exekuci, jako s výtěžkem z prodeje dražby movitých věcí. Byť tento případ není v praxi příliš častý, je samozřejmě důležité, že zákonodárce pamatuje na tyto situace, neboť s ohledem na základní zásady exekučního řízení je zřejmé, že pokud k tomuto dojde, jedná se o hospodárný a efektivní způsob, jak uspokojit pohledávku oprávněného (a to alespoň z části), aniž by muselo dojít k zásahu do vlastnického práva povinného k jiným movitým věcem (z kterých by bylo nutné provést nejprve jejich zpeněžení).

V případě, že osoba provádějící mobiliární exekuci nalezne u povinného finanční prostředky v cizí měně, soudní exekutor je v souladu s ustanovením §333 odst. 2 Občanského soudního řádu prodá nebo smění na tuzemské peníze. Tuto transakci je nutné učinit v souladu se zvláštními předpisy, přičemž směna tak může být učiněna u jakéhokoliv subjektu, který může tuto činnost v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 219/1995 Sb., Devizový zákon, ve znění

²⁴²HAVLÍČEK, Karel, ed. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář podle stavu k ...* Praha: Havlíček Brain Team, 2014, s. 330 - 331. ISBN 978-80-87109-39-7.

pozdějších předpisů vykonávat; není však nutné zkoumat, které devizové místo učiní nejvyšší nabídku²⁴³ Obdobně se postupuje v případě, pokud je u povinného nalezeno světově obchodovatelné zlato. S výtěžkem z prodeje v tomto odstavci uvedených movitých věcí se obligatorně naloží rovněž jako s výtěžkem z prodeje movitých věcí v dražbě dle ustanovení § 331 a § 332 Občanského soudního řádu.

4.2.3.3 Movité věci nacházející se mimo území České republiky

Další specifická situace v právní praxi může nastat, pokud se aktiva povinného registrovaná na území České republiky nachází v cizině. Bohužel je třeba konstatovat, že v poslední době se mnoho povinných snaží exekuci jakýmkoliv prostředky, byť nikoliv zákonnými, vyhnout; jedním z těchto způsobů může být i vyvedení majetku do zahraničí. Samozřejmě následující subkapitola dopadá i na situaci, kdy majetek z tuzemska vyveden účelově nebyl, ale již se v zahraničí dlouhodobě nachází, ať již z jakékoliv důvodu.

Soudní exekutor, který zjistí, že v exekučním řízení nastal tento případ, může postupovat tak, že jednak dostatečně poučí oprávněného o možnosti požádat o provedení exekuce prostřednictvím zahraničních exekutorů (či k tomu oprávněných subjektů dle zahraniční legislativy) a dále postupovat v souladu s mezinárodními úmluvami. Stejně tak exekutor může sám požádat o součinnost příslušné orgány, které vedou určitou věc ve své evidenci.

Pokud v exekučním řízení skutečně vyjde najevo, že daná věc je evidována na území České republiky, může následně exekutor vyzvat povinného, aby sepsanou movitou věc bezodkladně odevzdal. Lze však zcela pochopitelně předvídat, že povinný takovou věc dobrovolně neodevzdá.

Soudní exekutor se proto může ocitnout v situaci, kdy do soupisu pojme movitou věc registrovanou v České republice, avšak ta se fakticky nachází na území jiného státu. Při vydražení této movité věci v souladu s tuzemským

²⁴³ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 174. ISBN 978-80-7478-988-5.

právem je pak soudní exekutor povinen umožnit úspěšnému vydražiteli řádné převzetí dotčené movité věci.

Bohužel Občanský soudní řád, ani Exekuční řád takto specifickou situaci výslovně neřeší; dle mého názoru by bylo žádoucí, aby tento proces byl jednoznačně upraven, neboť pro soudního exekutora nemusí být snadné zjistit, kde přesně se tato movitá věc v zahraničí nachází.

V praxi může soudní exekutor toto řešit v případech, kdy jsou do soupisu pojaty například námořní plavidla či jachty nacházející se v přístavech přilehlých u moře.²⁴⁴

4.2.4.4. Postižení majetku náležejícího do společného jmění manželů

Problematika společného jmění manželů úzce souvisí s tím, že je v zájmu povinného, aby exekučními příkazy došlo k postižení co možná nejširšího okruhu aktiv povinného, neboť z logiky věci vyplývá, že čím více aktiv soudní exekutor vyhledá a zákonem předvídaným způsobem sepíše, tím větší je pravděpodobnost, že pohledávka oprávněného za povinným bude uspokojena.

V rámci střetu exekučního řízení vedeném proti jednomu z manželů a majetku náležejícího do společného jmění manželů, kdy povinný je jen jeden z manželů, se aplikují zvláštní pravidla, o kterých bude v této subkapitole pojednáno.

Předně je třeba definovat, které dluhy jsou součástí společného jmění manželů; a u kterých je tedy současně dán předpoklad, že by mohly být rovněž uspokojovány z majetku, který do tohoto majetkového společenství náleží. Odpověď na tyto otázky je třeba hledat v hmotněprávní úpravě, a to konkrétně v obecném kodexu občanského práva. Podle ustanovení § 731 Občanského zákoníku platí, že dluhy převzaté za doby trvání manželství jsou součástí

²⁴⁴KRBCOVÁ, Veronika. *Provedení exekuce prodejem movitých věcí nacházejících se mimo území České republiky*. Komorní listy. 2017, č. 2.

společného jmění manželů; z právě uvedeného obecného pravidla zákonodárce stanovil dvě výjimky; dluhy do společenství manželů nenáleží, i když byly převzaty za doby trvání manželství, pokud:

- a) se týkají majetku, který náleží výhradně jednomu z manželů, a to v rozsahu, který přesahuje zisk z tohoto majetku, nebo
- b) je převzal jen jeden z manželů bez souhlasu druhého (a převzetí tohoto dluhu nemá souvislost s obstaráváním každodenních nebo běžných potřeb rodiny).

Platí, že pokud vznikl dluh kteréhokoliv z manželů za doby, kdy existovalo společné jmění manželů, může se oprávněný v exekučním řízení uspokojit i z majetku, který je součástí společného jmění manželů. Byť z tohoto pravidla existují výjimky zakotvené v ustanovení § 732 Občanského zákoníku, jedná se o základní vymezení, ze kterého lze vycházet v jakémkoliv exekučním řízení, z jakých aktiv je možné uspokojit dluh jen jednoho z manželů, vzniknuvší za doby trvání dotčeného majetkového společenství.

Soudní exekutor je tedy ve vazbě na hmotněprávní úpravu nucen vždy vyhodnotit, zda lze v případě vymáhání dluhu proti povinnému, který má zároveň i manžela (který však není účastníkem exekučního řízení jakožto povinný), postihnout aktiva náležející do společného jmění manželů. Pokud pominu otázku doby vzniku dluhu (tedy zda dluh vznikl před uzavřením manželství nebo za doby trvání manželství) a pro účely této kapitoly presumuji, že dluh vznikl v době trvání manželství, pak je možné v případě postihu společného jmění manželů rozlišovat mezi tím, kdo je dle hmotného práva dlužníkem. V takovém případě mohou nastat dvě situace:

- a) dlužníci jsou oba dva manželé – tzn. jedná se o dluhy společné; a dále
- b) dluh náleží výhradně jednomu z manželů.

Ad a) Pokud se jedná o společné dluhy, pak je pro tento případ aplikovatelné ustanovení § 1872 odst. 1 Občanského zákoníku, podle kterého platí, že pokud je několik dlužníků zavázáno plnit společně a nerozdílně, pak

může věřitel požadovat celé plnění (či jeho část dle svého uvážení) jen na některých nebo na kterémkoliv ze spoludlužníků. Jinými slovy, v případě dvou manželů si může věřitel jakožto oprávněný v exekučním řízení vybrat, zda navrhne jeho zahájení vůči jím vybranému manželi či zda toto bude zahájeno proti oběma manželům.

Ad b) Dluhy náležející výhradně jednomu z manželů by měly být podle komentářové literatury uspokojovány primárně z majetku náležejícímu výlučně tomu z manželů, který je dle hmotného práva dlužníkem.²⁴⁵ Ostatně, pokud se jedná o fázi před zahájením exekučního řízení, pak je pro tento případ aplikovatelný závěr Nejvyššího soudu České republiky publikovaný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, 3/2008, podle kterého platí následující: *„Splnění závazku náležejícího do společného jmění manželů, sjednaného jen jedním z manželů, nemůže věřitel v nalézacím řízení vymoci po druhém z těchto manželů; právo věřitele domáhat se při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojení závazku povinného manžela postižením společného jmění manželů tím není dotčeno.“*²⁴⁶ Jinými slovy, pokud věřitel pohledávku vyplývající z hmotného práva tohoto typu hodlá uplatnit u soudu v nalézacím řízení, pak musí řízení zahájit jen proti tomu z manželů, který závazek sjednal; v exekučním řízení však mohou být účastníky řízení na straně povinných oba dva z manželů.

Je však třeba akcentovat, že společné jmění manželů může být soudním exekutorem postiženo v případech, kdy nebude výlučný majetek manžela, který závazek sjednal, postačovat k uspokojení vymáhané pohledávky.²⁴⁷ V praxi však nebývá výjimkou, že v rámci exekučního řízení není zjištěn žádný výlučný majetek povinného manžela; soudnímu exekutorovi za takové situace nezbyde ničeho jiného, než postihnout aktiva náležející do společného jmění manželů.

²⁴⁵ PSUTKA, Jindřich. § 731 [Uspokojení věřitele jen jednoho z manželů při výkonu rozhodnutí]. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 268, marg. č. 3. ISBN 978-80-7400-795-8.

²⁴⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005.

²⁴⁷ PSUTKA, Jindřich. § 731 [Uspokojení věřitele jen jednoho z manželů při výkonu rozhodnutí]. In: LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře, s. 268, marg. č. 3. ISBN 978-80-7400-795-8.

4.3 Zpeněžení předmětu exekuce

Byť jsou následující subkapitoly formálně vzato subsumovatelné pod předchozí část předkládané disertační práce, neboť i zpeněžení předmětu exekuce je průběhem mobiliární exekuce, s akcentem na přehlednost tvoří zpeněžení předmětu exekuce samostatnou část této práce; nota bene i v právní praxi lze průběh mobiliární exekuce rozčlenit na první fázi, ve které exekutor zjišťuje a sepisuje potencionální předmět exekuce a na druhou fázi, v jejímž rámci je již realizováno zpeněžení předmětu exekuce a následná výplata finančních prostředků ve prospěch oprávněného.

Prodejem movitých věcí v intencích exekučního řízení rozumíme zpeněžení movitých věcí, které jsou exekucí postiženy. Nejde přitom jen o prodej ve smyslu hmotněprávním. Prodej movitých věcí je v rámci realizace exekuce dalším krokem. Tato fáze exekučního řízení bezprostředně navazuje na zjištění ceny movitých věcí; jinými slovy, předpokladem prodeje movitých věcí je zjištění jejich hodnoty. Prodej movitých věcí je v exekuci realizován dvěma základními způsoby, a to mimo dražbu a v dražbě. O obou těchto způsobech bude pojednáno níže.

4.3.1 Odhad movitých věcí

Před tím, než soudní exekutor přikročí k prodeji do soupisu pojatých movitých věcí, je třeba zjistit jejich cenu. Soudní exekutor může tuto činnost provést následujícími způsoby:

- a) odhadem;
- b) soudním znalcem;
- c) na základě úředně stanovené ceny;
- d) dle uveřejněného kursu investičního nástroje přijatého k obchodování na evropském regulovaném trhu, nebo
- e) dle uveřejněné hodnoty cenného papíru a zaknihovaného cenného papíru vydaného fondem kolektivního investování.²⁴⁸

²⁴⁸WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 211. ISBN 978-80-7552-427-0.

Pokud se jedná o časový okamžik, kdy soudní exekutor zjišťuje cenu movitých věcí, pak k této činnosti přistoupí v momentě, kdy nastanou skutečnosti uvedené v ustanovení § 52 odst. 3 Exekučního řádu.

Literou zákona provede soudní exekutor odhad movitých věcí sám a znalce přibere, pokud v jednoduchých případech nestačí odhad učiněný při provádění soupisu dotčených movitých věcí; tomu bude například v případech, pokud bude třeba odhadnout specifické movité věci, jako jsou například sběratelské předměty, sbírky umění, apod. Dále soudní exekutor odhad neprovede ani v případě, pokud k prodeji dochází způsobem podle ustanovení § 334a Občanského soudního řádu, tedy zpeněžením cenných papírů prostřednictvím obchodníka s cennými papíry nebo zahraniční osoby poskytující investiční služby v České republice. Jestliže se neprovádí zjištění ceny odhadem, zjistí soudní exekutor cenu ke dni, který předchází dni vydání dražební vyhlášky nebo pověření k prodeji jiným způsobem.²⁴⁹

4.3.2 Zpeněžení movitých věcí mimo dražbu

Nikoliv každá do soupisu pojatá movitá věc musí být obligatorně předmětem dražby. Takovýto postup by měl být spíše výjimkou²⁵⁰, než pravidlem, nicméně soudní exekutor je povinen movité věci zpeněžit mimo dražbu v případech, kdy tak stanoví zákon. Tento postup je tak možné považovat za specifický odklon od jinak „standardní“ mobiliární exekuce, v rámci kterého není možné, jak již ze samotného označení této subkapitoly vyplývá, přistoupit k dražbě. V právní praxi bývá tento způsob zpeněžení označován také jako „prodej z ruky“ či „prodej z volné ruky.“²⁵¹

²⁴⁹SMOLÍK, Petr. § 328 [Odhad ceny]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 3. ISBN 978-80-7400-828-3.

²⁵⁰ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 121. ISBN 978-80-7502-602-6.

²⁵¹KUBIZŇÁK, Jan. Prodej z volné ruky (nejen) v exekučním řízení. *Komorní listy*, 2015, č. 2, s. 19-26.

V praxi tak lze v případě zpeněžení věcí mimo dražbu rozlišovat, o jaké movité věci se jedná. Mimo dražbu je tak možné dle příslušných ustanovení Občanského soudního řádu zpeněžit věci:

- a) rychle se kazící; a dále
- b) kulturní a historické hodnoty.

Výše uvedené rozlišování mezi dvěma kategoriemi movitých věcí, které je možné zpeněžit mimo dražbu, má původ zejména v tom, že postup při jejich zpeněžování je odlišný, což je ostatně dáno i samotnou povahou těchto věcí, neboť je zřejmé, že u rychle se kazících movitých věcí je třeba akcentovat rychlost při jejich prodeji, nicméně u druhé kategorie věcí je třeba zohlednit, zda by tyto nemohly být využity ve veřejném zájmu k tomu povolenými institucemi.

Pokud se jedná o prodej z volné ruky dle Exekučního řádu, pak tento obsahuje v ustanovení § 44a specifickou právní úpravu, která se zcela vymyká shora uvedené kategorizaci; proto jí bude věnována v této kapitole zvláštní část.

4.3.2.1 Věci rychle se kazící

Podle ustanovení § 326b Občanského soudního řádu věci, které se rychle kazí, odebere soudní exekutor povinnému a bezodkladně je prodá mimo dražbu. Zmiňované movitosti by soudní exekutor neměl učinit předmětem soupisu vždy, pokud je u povinného nalezne, neboť tyto je dle zákona oprávněn sepsat pouze za předpokladu, že u povinného nenalezne dostatek jiných movitých věcí a současně lze-li zajistit jejich rychlý prodej mimo dražbu.

Typickým příkladem rychle se kazících movitých věcí jsou zejména nikoliv trvanlivé potraviny, případně i movité věci s omezenou dobou platnosti (například vstupenky na koncert, který se bude konat v určenou dobu, apod.). Jak k tomuto uvádí komentářová literatura, soudní exekutor by měl v případě oslovování potencionálních kupců těchto movitých věcí vyhledávat mezi

subjekty, které s tímto druhem zboží běžně obchodují,²⁵² což je logické, neboť u těchto je dán nejlepší předpoklad toho, že věci odkoupí co nejrychleji; rychlost transakce by měla být v těchto případech klíčovým parametrem zpeněžení, aby se minimalizovalo riziko ztráty z důvodu znehodnocení těchto věcí v čase.

Co se týče postupu soudního exekutora, tento může zveřejnit informaci o tom, že dotčené movité věci jsou na prodej a případně je oprávněn tyto aktivně nabízet zájemcům o jejich koupi. Pokud se žádný zájemce nenalezne, pak tyto může převzít přímo oprávněný za cenu určenou soudním exekutorem.

Pokud oprávněný či třetí osoba projeví zájem o koupi dotčených movitých věcí, uzavře exekutor s příslušným subjektem smlouvu kupní; pro tuto se však neaplikuje obecná úprava kupní smlouvy dle příslušných ustanovení Občanského zákoníku, neboť strana kupující nabývá vlastnické právo k předmětu kupní smlouvy až okamžikem zaplacení kupní ceny; o tomto soudní exekutor vydá k žádosti strany kupující náležitě potvrzení.²⁵³

Za předpokladu, že tyto rychle se kazící movité věci nejsou zpeněženy postupem uvedeným v ustanovení § 326b odst. 1 Občanského soudního řádu, a současně je ani nepřevzme oprávněný, pak je exekutor vyloučí ze soupisu a vrátí je povinnému. Byť tento postup není v souladu s primárním účelem exekučního řízení, je třeba k tomuto dodat, že je dle mého názoru racionální, neboť pokud o tento druh movitých věcí nejeví zájem ani oprávněný, ani oslovené třetí osoby, je z pohledu obecné hospodárnosti s věcmi vhodnější, když tyto movitosti využije sám povinný, než pokud by byly z důvodu plynutí času znehodnoceny přirozenými biologickými procesy.

4.3.2.2 Věci kulturní a historické hodnoty

²⁵² LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 155. ISBN 978-80-7478-988-5.

²⁵³ SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony, s. 1295. ISBN 978-80-7400-673-9.

Jak uvádí komentářová literatura, stran movitostí, o kterých bylo pojednáno v předchozí kapitole, u některých dalších věcí pojatých soudním exekutorem do soupisu vyžaduje zvláštní právní úprava, aby jejich prodej proběhl jinak, než dražbou: „*Jedná se o zajištění ochrany součástí kulturního dědictví národa, zejména o ochranu movitých kulturních památek či jejich souborů ale i dalších hodnot, o nichž to stanoví zákon.*“²⁵⁴

Soudní exekutor je povinen dle ustanovení § 328a Občanského soudního nabídnout níže uvedené movité věci ke koupi za hotové institucím, jejichž posláním je péče o takové památky (bude se jednat například o muzea, galerie a jiná obdobná kulturní zařízení), a to nejméně za rozhodnou cenu;

- a) zvlášť významná výtvarná díla a památky;
- b) rukopisy zvlášť významných literárních děl;
- c) osobní památky a korespondence zvlášť významných spisovatelů a kulturních činitelů, jakož i jiné upomínkové předměty muzeální povahy po těchto osobách;
- d) předměty větší kulturní historické hodnoty a jejich soubory.

Nabídka soudního exekutora ke koupi movitých věcí je návrhem na uzavření kupní smlouvy ve smyslu Občanského zákoníku. Pokud se jedná o samotný postup, pak pokud soudním exekutorem oslovené instituce ve lhůtě třiceti dnů od doručení výzvy neodpoví na nabídku a nesloží u soudního exekutora rozhodnou cenu, soudní exekutor bude postupovat běžným způsobem, tedy prodejem dotčených movitých věcí dražbě.²⁵⁵

4.3.2.3. Prodej mimo dražbu dle Exekučního řádu

Do ustanovení § 44a odst. 4 Exekučního řádu zakotvil zákonodárce právní normu, na jejímž základě lze movité věci (ale i věci nemovité) zpeněžit

²⁵⁴ SMOLÍK, Petr. § 328a [Zvláštní nakládání s některými věcmi]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-828-3.

²⁵⁵ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 160. ISBN 978-80-7478-988-5.

prodejem mimo dražbu: „*S písemným souhlasem exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů může povinný k úhradě vymáhané pohledávky, jejího příslušenství, nákladů exekuce či nákladů oprávněného zpeněžit majetek nebo jednotlivé součásti majetku, nejsou-li postiženy jinou exekucí, nejméně však za obvyklou cenu zjištěnou na základě znaleckého posudku splatnou při podpisu smlouvy k rukám exekutora.*“

Tento postup nelze doslova považovat za způsob provedení exekuce, jedná se spíše o samostatný institut, jež však blízce souvisí s exekučním řízením²⁵⁶ a který má přispět k hladšímu průběhu exekuce. Jak z výše citovaného ustanovení vyplývá zákonodárce oproti případům uvedeným v předchozím kapitolám neomezuje možnost prodeje z volné ruky co do specifičnosti movitých věcí, ale pro jeho využití stanovuje následující podmínky, které musí být splněny kumulativně:

- a) písemný souhlas soudního exekutora, oprávněného a všech přihlášených věřitelů;
- b) předmětná majetková hodnota nesmí být postižena jinou exekucí;
- c) zjištění ceny obvyklé na základě znaleckého posudku;
- d) dohodnutá cena musí odpovídat minimálně výši zjištěné obvyklé ceny;
- e) dohodnutá cena musí být splatná při podpisu smlouvy k rukám soudního exekutora.

Pokud se jedná o podmínku uvedenou v bodě b), pak je dle mého názoru v zákoně zakotvena nadbytečně, neboť pokud by byl k tomuto postupu dán souhlas všech věřitelů v rámci jednoho exekučního řízení, nevidím důvod k tomu, proč by i v intencích jiných exekučních řízení nemohly být tyto souhlasy písemně uděleny. Druhým dechem je však třeba dodat, že postup zakotvený v ustanovení §44a odst. 4 Exekučního řádu je v praxi při mobiliární exekuci aplikován velice sporadicky (například v případě prodeje movitých věcí se

²⁵⁶Rozsudek Nejvyššího správního soudu ČR ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 8 Afs 91/2015.

značnou tržní hodnotou²⁵⁷), ostatně jen málokdy se najde shora všech dotčených subjektů v rámci jediného exekučního řízení; tím spíše by pak bylo obtížnější hledat konsensus napříč zahájenými řízeními.

4.3.3. Dražba movitých věcí

Prodej movitých věcí v dražbě je základním a také nejčastějším způsobem jejich zpeněžení v exekučním řízení. Jejím předpokladem je provedení soupisu a ocenění.²⁵⁸ V obecné rovině k prodeji v dražbě dochází v exekučním řízení vždy, pokud soudní exekutor movité věci neprodal mimo dražbu, respektive v souladu se zákonem nepostupoval tak, jak bylo uvedeno výše.

Výtěžek, který bude dosažen na základě dražby, je následně použit k uspokojení nároku oprávněného, jakožto i dalších oprávněných, kteří následně do exekučního řízení v tomto procesním postavení přistoupili.

4.3.3.1 Dražební vyhláška

Dražební vyhláška je procesněprávním institutem, na jehož základě soudní exekutor oznámí dražební jednání (resp. dražební rok). Ze zákona se tato listina doručuje jednak účastníkům exekučního řízení (tedy oprávněnému, povinnému, případně manželu povinného) a jednak a orgánu obce, v jejímž obvodu bude dražba realizována a současně u orgánu obce, v jejímž obvodu má povinný bydliště.²⁵⁹ Stran výše uvedeného soudní exekutor zajistí uveřejnění dražební vyhlášky způsobem v místě obvyklým.

²⁵⁷ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 215. ISBN 978-80-7552-427-0.

²⁵⁸ WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges), s. 121. ISBN 978-80-7502-602-6.

³⁸³ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 162. ISBN 978-80-7478-988-5.

³⁸⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 211. ISBN 978-80-7552-427-0.

²⁵⁹ Tamtéž, s. 211 -212.

V dražební vyhlášce soudní exekutor obligatorně uvede zákonné náležitosti taxativně vypočtené v ustanovení § 328b odst. 3 Občanského soudního řádu, kterými jsou:

- a) datum, čas a místo dražby;
- b) označení dražených věcí;
- c) zda se věc (či věci) vydraží samostatně nebo v rámci souboru věcí;
- d) rozhodnou cenu věci anebo souboru věcí;
- e) výši nejnižšího podání;
- f) zda se vyžaduje zaplacení jistoty a způsob jejího zaplacení dle ustanovení;
- g) upozornění, že při rozvrhu podstaty se mohou oprávněný, dále ti, kdo do řízení přistoupili jako další oprávnění a další oprávnění domáhat uspokojení pohledávek uvedených v ustanovení § 328b odst. 4. písm. g) Občanského soudního řádu.

Překotný rozvoj informačních technologií po přelomu tisíciletí se projevil i v rovině dražeb realizovaných v intencích exekučního řízení, neboť s účinností od 01. 11. 2009 zákonodárce do Občanského soudního řádu zakotvil ustanovení § 336o, podle kterého je možné dražbu uskutečnit i elektronicky, tedy s využitím internetové sítě. S ohledem na specifickou elektronické dražby, která jak z jejího samotného označení vyplývá, není konána za fyzické přítomnosti účastníků dražby, je nutné, aby se parametry dražební vyhlášky oproti „klasické“ dražbě lišily. V dražební vyhlášce, pokud se jedná o elektronickou dražbu, pak soudní exekutor obligatorně v souladu s ustanovením § 336o odst. 2 Občanského soudního řádu stanoví následující:

- a) způsob registrace dražitelů a způsob, jakým jsou dražitelé povinni sdělit svoje jméno, příjmení, adresu místa trvalého pobytu, rodné číslo, a nebylo-li přiděleno, datum narození;
- b) způsob informování o postupu při dražbě nebo odkaz na internetové stránky, na kterých je tento postup zveřejněn;

- c) adresu internetové stránky, na které se dražba bude konat a kde může veřejnost dražbu sledovat;
- d) datum a čas zahájení a ukončení dražby, během kterého lze zvyšovat podání;
- e) způsob a lhůtu, ve které je vydražitel povinen zaplatit nejvyšší podání; lhůta pro zaplacení nebo doplacení nejvyššího podání nesmí být delší než 10 dnů od udělení příklepu;
- f) informaci o tom, kdy a kde po doplacení nejvyššího podání lze vydražené věci převzít;
- g) termín přihlášení pohledávek;
- h) termín uplatnění předkupního práva nebo výhrady zpětné koupě a způsob sdělení rozhodnutí, zda jsou předkupní právo nebo výhrada zpětné koupě prokázány;
- i) způsob zveřejnění informace o příklepu.

4.3.3.2 Průběh dražby

Dražební jednání je řízeno soudní exekutorem, exekutorským kandidátem, exekutorským koncipientem nebo vykonavatelem exekutora. Ten, kdo řídí dražební jednání, by měl všechny účastníky dražby dostatečně poučit o veškerých právních konotacích, které s draženými movitými věcmi souvisejí (například upozornění na existenci předkupního práva či práva zpětné koupě k draženým věcem), seznámit je s předmětem dražby, rozhodnou cenou a výší nejnižšího podání.

Před samotným zahájením dražby osobně rovněž doporučuji provést lustraci insolvenčního rejstříku, aby bylo postaveno na jisto, že proti povinnému nebylo zahájeno insolvenční řízení, neboť ve smyslu ustanovení § 109 odst. 1 písm. c) Zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů platí, že exekuci, která by postihovala majetek ve vlastnictví dlužníka, lze nařídít nebo zahájit, nelze ji však provést. Zahájení insolvenčního řízení proti dlužník tak tvoří překážku k tomu, aby mohla být dražba realizována; ostatně obdobný účinek má o podání vylučovací

žaloby ve smyslu ustanovení § 267 Občanského soudního řádu (v rozsahu žaloby je nutné dražbu odročit, a to až do právní moci řízení o této žalobě).²⁶⁰

Pokud se jedná o kolizi exekučního a insolvenčního řízení (zejména co do možných činností soudního exekutora či jeho zástupce), pak na tuto dopadá ustanovení § 47 odst. 3 Exekučního řádu, podle něžž úkon učiněný k zajištění majetku povinného pro účely jeho postižení exekucí, není provedením exekuce (výše citované ustanovení procesního předpisu dopadající na insolvenční řízení explicitně uvádí, že exekuci nelze provést).

Zřejmě nemůže být pochyb o tom, že v případě exekuce prodejem movitých věcí je provedením exekuce až dražba. Z právě uvedeného tak vyplývá, že pokud je proti povinnému zahájeno insolvenční řízení, lze zajistit movité věci, nicméně následně, pokud bude v insolvenčním řízení řádně pokračováno, tyto musí být vydány insolvenčnímu správci, pokud spadají do majetkové podstaty dlužníka. Aktem vydáním k rukám insolvenčního správce však dotčené movitosti nejsou vyškrtuty ze soupisu movitých věcí.

O průběhu dražby se obligatorně sepisuje protokol, do které se zapisují nacionále dražitelů; ostatně ze zákona je každý dražitel před zahájením dražby povinen prokázat svoji totožnost.²⁶¹

Podle zákona činí nejnižší v dražbě právě jednu třetinu rozhodné ceny.²⁶² Soudní exekutor udělí příklep dražiteli, který učiní nejvyšší podání. Učinilo-li více dražitelů stejné nejvyšší podání, udělí soudní exekutor příklep nejprve tomu, komu svědčí předkupní právo nebo výhrada zpětné koupě. Není-li příklep osobou realizující dražbu takto udělen, udělí se dražiteli, který byl určen losem dle ustanovení § 329 odst. 3 Občanského soudního řádu; v případě dražby

²⁶⁰ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 213. ISBN 978-80-7552-427-0.

²⁶¹ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 163. ISBN 978-80-7478-988-5.

²⁶² Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, 329 odst. 2 věta první.

provedené elektronicky s využitím internetu, podání učinil jako první dle ustanovení § 330a odst. 3 Občanského soudního řádu.

Po udělení příklepu je vydražitel povinen zaplatit nejvyšší podání; v praxi samozřejmě mohou nastat situace, kdy se tomu tak nestane, ať již z jakéhokoliv důvodu, a proto do soupisu pojaté movité věci nemusí být předmětem pouze jedné jediné dražby. Zaplatí-li vydražitel nejvyšší podání řádně a včas, přejde na vydražitele vlastnické právo k vydražené věci anebo souboru vydražených věcí, a to s právními účinky k okamžiku udělení příklepu.

Podle ustanovení § 329 odst. 5 Občanského soudního řádu vydražitel musí nejvyšší podání (či doplatek na nejvyšší podání), nepřesahuje-li jeho výše částku stanovenou jako nejvyšší možnou pro platbu v hotovosti podle zvláštního právního předpisu, uhradit ihned. Tímto speciálním obecně závazným právním předpisem je zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, podle jehož ustanovení § 4 odst. 1 platí, že poskytovatel platby, jejíž výše překračuje částku 270.000,-Kč, je povinen provést platbu bezhotovostně. Současně však v ustanovení § 3 odst. 2 písm. g) uvádí, že se povinnost provést platbu bezhotovostně nevztahuje na platby přijaté soudním exekutorem při exekuci.

Na tomto místě vzniká interpretační problém ve smyslu, zda má vydražitel doplatit nejvyšší podání v jakékoliv výši bezprostředně po dražbě, ačkoliv nejvyšší podání či doplatek budou přesahovat částku 270.000 Kč. Jazykovým výkladem lze dovodit, že v případech dražby movité věci, jejíž hodnota se pohybuje v řádech statisíců či milionů korun, nelze po dražiteli důvodně žádat, aby u sebe hotovost v takových případech měli, a proto je na místě užití ustanovení § 329 odst. 5, 6 Občanského soudního řádu.

V případě, že výtěžek z dražby pokryje celou vymáhanou pohledávku včetně nákladů exekuce, pohledávky dalších oprávněných a dalších přihlášených věřitelů, jakožto i nákladů samotné dražby, ukončí osoba pověřená vedením dražby neprodleně dražbu movitých věcí a doposud nevydražené věci bez zbytečného odkladu navrátí povinnému (případně osobě oprávněně dotčené

movitosti převzít); a to i přes případný nesouhlas účastníků dražby. Osoba realizující dražbu tak musí v průběhu dražebního jednání sledovat výši průběžně dosahovaného výtěžku; stejně tak musí tato dopředu kalkulovat, jakého výtěžku v dražbě je nutné dosáhnout.²⁶³

4.3.3.3. Přechod vlastnického práva na vydražitele

Zaplatí-li vydražitel nejvyšší podání řádně a včas, přejde na vydražitele vlastnické právo k vydražené věci anebo souboru vydražených věcí, a to s právními účinky k okamžiku udělení příklepu. Přechodem vlastnictví na vydražitele zanikají zástavní a zadržovací práva a další práva váznoucí na věci (jako jsou například předkupní práva, práva zpětné koupě, užívací práva, apod.)²⁶⁴

Přejde-li vlastnické právo na vydražitele, vydá exekutor vydražiteli na základě žádosti potvrzení o přechodu vlastnického práva k vydražené věci k okamžiku udělení příklepu. V případě dražby cenných papírů nebo zaknihovaných cenných papírů vydá exekutor takové potvrzení vydražiteli i bez žádosti. V případě přechodu vlastnického práva k listinnému cennému papíru na řad nebo na jméno exekutor vyznačí na rubu anebo přívěsku cenného papíru přechod vlastnického práva k cennému papíru na vydražitele k okamžiku udělení příklepu dle ustanovení § 329a Občanského soudního řádu.

Vlastnické právo přejde na vydražitele, který uhradí nejvyšší podání včas, a to i v případě, kdy by bylo prokázáno, že povinný nebyl vlastníkem věci, a současně skutečný vlastník movité věci o dražbě nevěděl.²⁶⁵

²⁶³SMOLÍK, Petr. § 330 [Ukončení nebo opakování dražby]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 1. ISBN 978-80-7400-828-3.

²⁶⁴SMOLÍK, Petr. § 329 [Provádění dražby]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 5. ISBN 978-80-7400-828-3.

²⁶⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 01. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1229/2003.

Náklady spojené s převzetím a předáním vydražených movitých věcí nese vydražitel. Nebezpečí škody na vydražených movitých věcech přechází na vydražitele okamžikem udělení příklepu a převzetím movitých věcí, stejně tak přechází na vydražitele i odpovědnost za škodu způsobenou v souvislosti s vydraženou movitou věcí, a to i v případě, kdy je vydražitel s prodlením při převzetí vydražených movitých věcí. Soudní exekutor nenesé žádnou odpovědnost za stav, funkčnost a celistvost dražených věcí. Veškeré dražené věci jsou prodávány, tak jak stojí a leží.

4.3.3.4 Opakovaná dražba movitých věcí

Pokud o dražené movitosti není zájem (třeba jen o některé z nich) a tyto nebudou vydraženy, soudní exekutor obligatorně nařídí opětovnou dražbu; takto bude postupovat i v případě, pokud bylo učiněno nejvyšší podání, avšak vydražitel stanovenou částku nezaplatil, anebo si věc (či věci) ve smyslu ustanovení § 329 odst. 8 Občanského soudního řádu do jednoho měsíce od doplacení nejvyššího podání nepřevzal.²⁶⁶ Jinými slovy, dražba může být opakována ze dvou základních důvodů, jednak tedy pro nezájem o dražené věci a jednak pro nesplnění shora uvedených zákonných povinností úspěšného vydražitele. Pokud je dražba opakována z druhého v pořadí zmiňovaného důvodu, pak vydražitel (který je pro nesplnění svých povinností označován za tzv. obmeškalého vydražitele) má ze zákona povinnost nahradit náklady účastníkům dražby, vzniknuvší v souvislosti s opakovanou dražbou, stejně tak je povinen nahradit i případnou škodu.

Zákonodárce nikterak explicitně nestanovil, s jakým časovým odstupem od první dražby má být nařízena opětovná dražba. Uvedené je tedy ponecháno na uvážení soudního exekutora, nicméně s ohledem na základní zásady exekučního řízení by měl být termín opakované dražby stanoven s takovým časovým odstupem od první dražby, jestliže je možné predikovat, že takto

²⁶⁶ LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 167. ISBN 978-80-7478-988-5.

zvolený termín vzhledem ke specifičnosti movitých věcí, které byly předmětem první dražby, povede k úspěšnosti opakované dražby.²⁶⁷

V případě realizace opakované dražby soudní exekutor rovněž obligatorně vydává dražební vyhlášku, jako tomu je v případě dražby první v pořadí. Tato dražební vyhláška musí splňovat veškeré zákonné parametry; oproti dražební vyhlášce určené k první dražbě se z logiky věci bude lišit minimálně datem a časem dražebního jednání; dále může být rozdílná co do seznamu věcí, které dosud nebyly vydraženy; případně i místem dražebního jednání.²⁶⁸ V ostatním se proces vydávání dražební vyhlášky při opakované dražbě movitých věcí, včetně jejího doručování dotčeným subjektům, nikterak neliší.

4.3.3.5 Bezvýslednost dražby

Soudní exekutor není ze zákona oprávněn dražbu movitostí pojatých do soupisu opakovat vícekrát;²⁶⁹ dle dikce zákona je možné realizovat toliko dvě dražby movitých věcí, a to první, kterou lze označit za řádnou dražbu a druhou, opakovanou, o které bylo pojednáno v předchozí subkapitole. Z logiky věci vyplývá, že pokud dražba nebyla úspěšná ani podruhé, je velice malá pravděpodobnost, že potřetí by tomuto bylo jinak; tím spíše, když s každou dražbou movitých věcí jsou spojeny určité náklady; na druhou stranu mám de lege ferenda za to, že by bylo vhodné další opakování dražby ponechat na spravedlivém uvážení soudního exekutora (případně její další opakování podmínit souhlasem oprávněného), neboť nelze vyloučit, že o konkrétní věci pojaté do soupisu může být například vlivem socioekonomických změn ve společnosti nakonec ve společnosti enormní zájem, byť by tomu tak nebylo

²⁶⁷SVOBODA, Karel. a) Předpoklady pro nařízení opětovné dražby. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Praktická knihovna (C.H. Beck), s. 452, marg. č. 184. ISBN 978-80-7400-802-3.

²⁶⁸SMOLÍK, Petr. § 330 [Ukončení nebo opakování dražby]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 2. ISBN 978-80-7400-828-3.

²⁶⁹SMOLÍK, Petr. § 330 [Ukončení nebo opakování dražby]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 4. ISBN 978-80-7400-828-3.

v případě prvních dvou dražeb. Nelze tak nikdy vyloučit, že další opakování dražby by mohlo být v zájmu samotného oprávněného.

V současnosti však platí, že pokud ani opakovaná dražba není úspěšná, pak soudní exekutor musí obligatorně zvolit postup vedoucí k tzv. náhradnímu uspokojení oprávněného. V praxi soudní exekutor vyrozumí oprávněného v souladu s ustanovením § 330 odst. 4 Občanského soudního řádu o bezvýslednosti dražby; v tomto vyrozumění oprávněného poučí, že oprávněný je oprávněn (a nikoliv však povinen) movitostí, které nepřešly do vlastnictví vydražitele ani při opětovné dražbě, převzít do 15 dnů od tohoto vyrozumění, a to za jednu třetinu rozhodné ceny. Za předpokladu, že oprávněný této „nabídky“ využije, nabyde tímto okamžikem k dotčeným movitostem vlastnické právo, a to analogicky, jako by tyto nabyl v dražbě, neboť vydání (resp. převzetí) je právním jednáním, které je postaveno na roveň příklepu.²⁷⁰ Zákon pamatuje i na situaci, pokud má o konkrétní věc zájem více účastníků řízení vystupujících v exekučním řízení na straně oprávněných; v takovém případě soudní exekutor postupuje v souladu s ustanovením § 332 odst. 1 Občanského soudního řádu.

Jak již bylo uvedeno výše, převzít movitosti a realizovat tak náhradní uspokojení je právem oprávněného; pokud oprávněný o movitosti neprojeví zájem, soudní exekutor je povinen tyto movitosti vyloučit ze soupisu, a to na základě rozhodnutí, učiněné ve formě usnesení; toto se obligatorně doručuje jak oprávněnému, tak i povinnému. S ohledem na to, že tento akt vyloučení ze soupisu má formu rozhodnutí, je proti němu možné podat řádný opravný prostředek, v tomto případě odvolání.²⁷¹

Po právní moci tohoto usnesení se movitosti, které jsou jeho předmětem, vrátí k rukám povinného. Pokud i je povinný nepřevzme (ať již na základě svého výslovného odmítnutí či konkludentně), pak po uplynutí lhůty jednoho

²⁷⁰SVOBODA, Karel. c) Skončí-li opětovná dražba neúspěchem. In: SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Praktická knihovna (C.H. Beck), s. 454. ISBN 978-80-7400-802-3.

²⁷¹SMOLÍK, Petr. § 330 [Ukončení nebo opakování dražby]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 5. ISBN 978-80-7400-828-3.

roku počítané od právní moci tohoto usnesení soudní exekutor rozhodne, že movitosti připadají státu. Za předpokladu, že se dotčené věci stanou v mezidobí bezcennými, pak soudní exekutor obligatorně postupuje v souladu s ustanovením § 341 odst. 4 Občanského soudního řádu, ve kterém je upraven postup týkající se zničení věci.²⁷²

V právní praxi může vyvstat otázka, jakou movitost je možné považovat za bezcennou, neboť úvaha o bezcennosti může být značně subjektivní; jinými slovy, někdo může věc považovat za bezcennou a pro jiného může mít tato stále určitou hodnotu. Osobně mám za to, že by bylo žádoucí, aby zákonodárce toto kritérium objektivizoval, byť třeba s odkazem na podzákonný právní předpis; obecně lze však říci, že za věci bezcenné lze považovat movitosti vykazující výrazné opotřebení, které jsou rozbité, nefunkční, či jiným způsobem vadné.²⁷³ Druhým dechem je však třeba dodat, že i věci nefunkční a rozbité mohou mít hodnotu např. pro opraváře těchto věcí; například pokud by pro jejich opětovné uvedení do provozu bylo třeba jen minimálního zásahu; toto samozřejmě v praxi není soudní exekutor schopen s ohledem na svoji odbornost zcela spolehlivě vyhodnotit, ostatně není možné toto vyhodnocení po něm ani spravedlivě požadovat.

Před zničením movitostí soudní exekutor povinného obligatorně o tomto záměru notifikuje, a to nejméně 5 dnů předem. Pokud jde o samotný proces zničení, byť se v praxi nevyskytuje tak často, pak tyto věci soudní exekutor (či jeho zástupce) předá subjektu oprávněnému ke sběru nebo výkupu odpadů podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

4.3.3.6 Rozdělení výtěžku z dražby

²⁷² LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář, s. 168. ISBN 978-80-7478-988-5.

²⁷³ LEVÝ, Jirí. § 341 [Provedení výkonu]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 8. ISBN 978-80-7400-828-3.

V této subkapitole je oproti předchozí presumována úspěšnost dražby; jinými slovy, za předpokladu, že vydražitel zaplatil ve stanovení lhůtě nejvyšší podání a předmět dražby řádně a včas převzal, následně soudní exekutor přistoupí k rozdělení výtěžku dosaženého proběhnuvší dražbou.

V případě realizace rozdělení výtěžku z dražby zákonodárce stanoví odlišný postup podle toho, zda byla dražba vedena pro uspokojení jedné nebo více pohledávek.

Pokud je z výtěžku dražby uspokojována jediná pohledávka, tedy v zákonem stanovené lhůtě se se svoji pohledávkou do dražby nepřihlásil žádný další oprávněný či věřitel, pak soudní exekutor vyplatí oprávněnému dosažený výtěžek z dražby, a to po odečtení nákladů z prodeje, případné daně z přidané hodnoty v zákonné výši.²⁷⁴ V případě plurality pohledávek (a s tím spojené plurality věřitelů) se tyto pohledávky uspokojují (po odečtení nákladů uvedených v předchozí větě) v souladu s principem pořadí, a to podle toho, kdy došlo k dojití exekučního návrhu nebo kdy došla přihláška pohledávky soudnímu exekutorovi.²⁷⁵ V obou případech však platí, že soudnímu exekutorovi svědčí právo na přednostní náhradu nákladů řízení, což je logické, neboť tyto je nucen vynaložit dopředu, aniž má jistotu, že tyto mu budou následně kompenzovány.

Dlužno dodat, že oprávnění (resp. věřitelé), jejich pohledávka přihlášená do dražby, byla zajištěná, mají vždy oproti ostatním (nezajištěným oprávněným či věřitelům) privilegované postavení.

Soudní exekutor následně vydává tzv. rozvrhové usnesení, ve kterém závazně určí rozvržení rozdělované podstaty tak, že je v něm uvedeno, v jaké výši a pořadí se přihlášené pohledávky uspokojí. Toto usnesení je rozhodnutím

²⁷⁴ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 216. ISBN 978-80-7552-427-0.

²⁷⁵ SMOLÍK, Petr. § 331 [Výplata výtěžku dražby]. In: SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony, marg. č. 4. ISBN 978-80-7400-828-3.

soudního exekutora, které je třeba doručit všem věřitelům, jenž přihlásili své pohledávky; vyjma těch věřitelů, jejichž pohledávky byly odmítnuty či se k těmto soudní exekutor není ze zákona oprávněn přihlížet.²⁷⁶

4.4 Úvaha nad současným pojetím mobiliární exekuce a jejím dopadem na život povinného

Realizace mobiliární exekuce s sebou nese (minimálně pro dlužníky) nepochybně značené negativní konotace, čemuž dle mého názoru napomáhá jak současná politická reprezentace, tak i samotná média; kladnému obecnému mínění o mobiliárních exekucích, jakožto o soudních exekutorech samotných, nepřispívají ani některá (výjimečná) pochybení soudních exekutorů. Osobně mám za to, že toto celkové „naladění“ majoritní společnosti v tuzemsku ve vztahu k soudním exekutorům není spravedlivé, tím méně pak správné, neboť je třeba si uvědomit, že soudní exekutoři vždy vymáhají nárok, který nebyl splněn dobrovolně, a to i přesto, že být splněn měl. Primárním důvodem konání soudních exekutorů ve vztahu k povinným tak je samotné chování dlužníků, kteří nesplnili povinnost, ke které se primárně oni sami dobrovolně zavázali, případně nevyhověli povinnosti, která jim byla stanovena zákonným postupem na základě autoritativního rozhodnutí příslušného orgánu veřejné moci.

Je logické, že téměř každý povinný se brání (byť ne vždy zcela aktivně) tomu, aby bylo zasahováno do jeho výlučného vlastnictví, tím spíše, když se jedná o zásah do jeho movitých věcí, které užívá, jenž si oblíbil, a které jsou s jeho každodenním fungováním neodmyslitelně spjaté (i když třeba jen na základě citové vazby). Téměř nikdo z povinných si však neuvědomuje, že soudní exekutor koná z důvodů, které zahájení exekuce předcházely, a které jednoznačně jdou za povinnými. I přesto však řada povinných vnímá mobiliární exekuci jako sankci či dokonce „trest“, i když se jedná toliko o prostředek k uspokojení pohledávky oprávněného, která měla být dlužníkem uspokojena již mnohem dříve, před zahájením exekučního řízení.

²⁷⁶ WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR), s. 217. ISBN 978-80-7552-427-0.

Soudní exekutor při realizaci mobiliární exekuce primárně postupuje podle Občanského soudního řádu (na základě principu subsidiarity, o kterém bylo v této práci již pojednáno), tedy podle právního předpisu, který je s četnými novelizacemi účinný od 01. 04. 1964, tedy bezmála šedesát let. Již v této době byla v tomto procesním předpisu zakotvena ustanovení týkající se prodeje movitých věcí. Je však zřejmé, že za desítky let došlo k řadě společenských a socioekonomických změn, na které dle mého názoru zákonodárce ve vztahu k pravidlům mobiliární exekuce dostatečně nereagoval.

Je nepochybné, že movité věci, které byly předmětem exekuce před desítkami let, se svým charakterem, specifičností a kvalitou odlišují od movitostí, které jsou předmětem mobiliární exekuce v současnosti. Zákonodárce však tento aspekt mobiliární exekuce zcela nerefletoval. V současnosti existuje nesčetný počet movitých věcí, které soudní exekutor do soupisu pojmout nemůže, jak již bylo uvedeno výše, a to z důvodu zásady ochrany povinného; v tomto směru nelze opomenout, že exekutor nesmí do soupisu pojmout věci, jejichž počet a hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům, jak bylo do ustanovení § 322 odst. 1 Občanského soudního řádu zakotveno s účinností od 01. 09. 2015.

Pokud se jedná o věci, které mohou být do soupisu pojaty, tak s ohledem na charakter dnešní konzumní společnosti, překotný vývoj informačních technologií je běžné, že předměty soupisu rychle ztrácí na svojí hodnotě a plynutím času se tak podstatně snižuje potenciál jejich zpeněžení v dražbě; tím spíše, pokud povinný využívá veškeré zákonem dostupné prostředky k tomu, aby dražbu „mařil“ či oddaloval.

Lze tedy uzavřít, že postupem času se okruh potencionálních předmětů exekuce snižuje, čímž dle mého názoru může docházet až k nedůvodnému zvýhodňování povinného.

Další aspekt, který je dle mého názoru pro realizaci mobiliární exekuce důležitý, je otázka nákladů s tímto způsobem exekucí spojených; tím spíše je tato otázka aktuální v době překotné inflace. Jak je možné z předchozího výkladu dovodit, s realizací mobiliární exekuce jsou spojeny značné náklady, ať již vezmeme v úvahu náklady cestovní a časové vnikající nejen při provádění soupisu, náklady na realizaci samotné dražby, opakované dražby, jakožto i náklady spojené s uschováním movitých věcí a jejich vydáváním dotčeným osobám. K tomuto je třeba připočítat náklady na zaměstnance soudního exekutora, jakožto i náklady na samotný provoz exekutorského úřadu. Byť je úhrada nákladů exekutora spojených s mobiliární exekucí v případě úspěšné dražby vždy na prvním místě, je třeba spravedlivě říci, že v mnoha exekučních řízeních k jejich úhradě ani nedojde, neboť se může i přes provedenou adekvátní přípravu na mobiliární exekuci nakonec ukázat, že povinný nevlastní žádné hodnotné movitosti; případně v průběhu realizace exekuce dojde k zahájení insolvenčního řízení, kdy tato skutečnost tvoří zákonnou překážku k realizaci dražby.

Veškeré shora uvedené skutečnosti tak bez jakékoliv změny zákonné úpravy mají za následek, že většina soudní exekutorů k realizaci způsobu exekuce prodejem movitých věcí ani nepřistoupí, neboť rizika (jak právní, tak i ekonomická) s ní spojená ve většině případů převažují nad možným potencionálním výtěžkem. Ostatně soudní exekutor ze zákona posoudí a určí, jakým způsobem bude exekuce provedena a je zcela na jeho uvážení v intencích zákonných mantinelů, zda tento způsob exekuce zvolí či nikoliv. Osobně jsem přesvědčen, že za poslední roky zákonodárce spíše provádění mobiliárních exekucí omezuje a pokud se zákonná pravidla nezmění, postupem doby bude mobiliární exekuce dle mého názoru považována za historický relikv a soudní exekutoři budou takto postupovat pouze v případě, kdy budou mít zcela a jednoznačně spolehlivě zjištěno, že povinný vlastní hodnotný majetek, jehož zpeněžení bude dostačovat na úhradu nákladů exekuce, jakožto i na úhradu (alespoň části) vymáhané pohledávky oprávněného.

De lege ferenda může v budoucnu mobiliární exekuce sloužit jako druh určité motivační „*sankce*“, obdobně jako exekuce pozastavením řídičského

oprávnění, která primárně neslouží k vymožení pohledávky oprávněného. Motivace povinného může spočívat v tom, že mu budou zákonným způsobem odebrány a zpeněženy movité věci, ke kterým povinnému svědčí alespoň držba, což bude mít v konečném důsledku negativní dopad na jeho každodenní způsob života (obdobně, jako pozastavení řidičského oprávnění). Osobně jsem však přesvědčen, že takto by mobiliární exekuce mohla fungovat pouze v případě, pokud by stát soudním exekutorům garantoval, že bude uhrazena jejich pohledávka na nákladech mobiliární exekuce v plné výši (případně pokud by s úhradou takovýchto nákladů souhlasil povinný).

Pokud se jedná o dopad mobiliární exekuce na život povinného, mám za to, že v kontextu „moderní doby“, za kterou pro účely této práce považuji dobu posledních 10 let počítaných před odevzdáním této disertační práce, není realizace tohoto způsobu exekuce pro povinné nikterak intenzivní a v současnosti tak dle mého názoru nedochází k ohrožení základních životních potřeb povinného²⁷⁷, jakožto i jeho blízkých; ostatně jsem přesvědčen, že ze zákona k tomuto ani dojít nemůže, a to s ohledem na elementární zásadu exekučního řízení, kterou je zásada ochrany povinného, v jejímž souladu byla do Exekučního řádu, potažmo do Občanského soudního řádu zapracována řada právních norem.

V posledních letech je tak evidentní snaha zákonodárce co nejvíce zpřísnovat samotný průběh exekučního řízení ve prospěch povinných, ať již se jedná o samotné obligatorní pořízení záznamu z mobiliární exekuce či o neustálé rozšiřování kategorií movitých věcí, které soudní exekutor nemůže do soupisu pojmout. Pokud soudní exekutor (či jeho zástupce) navštíví domácnost povinného, pak povinnému nesmí odebrat žádné movitosti, bez kterých nemůže povinný dotčenou nemovitou věcí běžně obývat (ať již se jedná o obvyklé vybavení domácnosti, domácí mazlíčky, oděvní součásti, či dokonce jakékoliv movitosti, jejichž hodnota odpovídá obvyklým majetkovým poměrům). Pokud jsou tak z exekuce vyloučeny veškeré tyto věci a povinný nevlastní nic

²⁷⁷ Opravdu je s mobilárními exekucemi problém? - Názory - Advokátní deník. Advokátní deník - Novinky ze světa advokacie [online]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2021/03/09/opravdu-je-s-mobilarnimi-exekucemi-problem/>

hodnotného, bez čeho by se nemohl obejít (například vzácný starožitný obraz, spotřební elektroniku, kterou nepotřebuje k výkonu zaměstnání, apod.), pak realizace mobiliární exekuce nebude pro povinného nikterak výnosná.

Je nepochybné, že návštěvu soudního exekutora (či jeho zástupce) v domácnosti povinného bude tento (jakožto i jeho rodina) spojovat s negativními konotacemi, které mohou mít vliv například na psychiku povinného. Nicméně pokud je takováto domácnost vybavena „standardně“, povinný se nemusí obávat, že by v důsledku realizace mobiliární exekuce byl zasažen jeho každodenní život; samozřejmě je možné, že pokud soudní exekutor pojme movitosti dlužníka do soupisu a následně je zákonným způsobem zpeněží, může být tímto krokem snížen jistý komfort povinného v domácnosti, nicméně mám za to, že takovýto dopad do osobní a majetkové sféry povinného je zákonem předvídaný a povinný s ním musel být od počátku srozuměn, pokud se rozhodl svobodně a dobrovolně nehradit své závazky.

Samotná realizace mobiliárních exekucí tak může mít dopad i na děti povinného (které s ním žijí v domácnosti), což již dle mého názoru není předmětem právní vědy, nicméně tento rozměr zkoumaného způsobu exekuce nelze zcela přehlédnout, neboť je třeba si uvědomit, že i děti povinných mohou být v budoucnu sami povinnými, pokud povinní rodiče svoji majetkovou situaci v exekučním řízení neřeší adekvátním způsobem.

5. Mobiliární exekuce – komparativní analýza s právní úpravou Slovenské republiky

V následující části předkládané disertační práce bude provedena komparace vybraných aspektů tuzemské právní úpravy mobiliární exekuce s právní úpravou tohoto způsobu exekuce, která je účinná na území Slovenské republiky. Struktura této kapitoly do jisté míry koresponduje s rozvržením kapitoly č. 4, nicméně než bude přistoupeno k samotné komparaci předmětu exekuce, soupisu movitých věcí, odhaduj jejich hodnoty a dražbě, bude nejprve ve stručnosti pojednáno o právní materii Slovenské republiky, ve které je exekuční řízení obsaženo, a tato bude porovnána s právní úpravou účinnou v tuzemsku.

Co se týče volby zahraniční právní úpravy jakožto předmětu komparace, Slovenskou republiku jsem vybral z důvodu, že mnoho právních norem v obou porovnávaných zemích vychází z obecně závazných právních předpisů, které byly platné a účinné na území tehdejší Československé republiky. Cílem této kapitoly je prozkoumat, nakolik se právní úprava shodného způsobu provedení exekuce v obou porovnávaných státech ve vybraných aspektech liší, a zda i více než 30 let po rozpadu společného soustátí jsou „základní stavební kameny“ mobiliární exekuce v obou komparovaných právních úpravách shodné či nikoliv.

5.1 Prameny právní úpravy

Pokud se jedná o právní předpisy, pak v této kapitole budu vycházet zejména ze Zákona č. 233/1995 Z. z., Národnej rady Slovenskej republiky o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov (dále jen jako „EP“), který je obdobou v tuzemsku platného a účinného Exekučního řádu a dále pak také ze Zákona č. 160/2015 Z. z., Civilný sporový poriadok (dále jen jako „CSP“), jenž obsahuje obdobou právní materii, jako Občanský soudní řád.

Jak z číselného označení EP vyplývá, tento byl na Slovensku přijat již v roce 1995, přičemž předmětem jeho právní úpravy je postavení a činnost soudních exekutorů, jakožto i exekutorská samospráva. Z uvedeného tedy na první pohled vyplývá, že soudní exekutoři na Slovensku působili mnohem dříve, než v České republice, jejíž zákonodárci přijali právní úpravu, na jejímž základě mohou soudní exekutoři vykonávat svoji činnost, až v roce 2001. Občanský soudní řád (na Slovensku označovaný jako Zákon č. 99/1963, Občiansky súdny poriadok, který je v tuzemsku po nespočtu novelizacích stále účinný, byl na Slovensku účinný do 30.06.2016; tento právní předpis jako celek derogoval právě CSP. Stejně jako v tuzemsku byla i na Slovensku dvoukolejnost vykonávacího řízení, neboť bylo možné postupovat jak podle příslušných ustanovení již neúčinného civilního procesního předpisu, tak i podle EP, nicméně v roce 2005 slovenský zákonodárce tento (dle mého názoru nikoliv žádoucí) stav zrušil, s výjimkou vymáhání soudních pohledávek a otázky exekucí ve věci zabezpečení výchovy nezletilých dětí. Bylo tomu tak mimo jiné z toho důvodu, že postupem doby se ukázalo, že vymahatelnost pohledávek prostřednictvím exekutorů mnohonásobně převýšila vymahatelnost pohledávek soudní cestou;²⁷⁸ ostatně tento stav v současnosti panuje i v České republice.

S ohledem na to, že téměř většinu agendy exekucí zajišťují na Slovensku soudní exekutoři, obsahuje EP ucelenou právní úpravu exekučního řízení, jakožto i jednotlivých způsobů provedení exekucí, což je výrazný rozdíl oproti tuzemské právní úpravě, ve které je i nadále většina materie týkající se exekučního řízení obsažena v Občanském soudním řádu. Osobně mám za to, že slovenská právní úprava exekučního řízení obsažená v EP je pro adresáty právních norem přehlednější a ucelenější a osobně mám za to, že k podobnému kroku v České republice rovněž musí dříve nebo později dojít.

Pokud jde o samotné označení exekučního řízení na Slovensku, pak toto je nazýváno jako „*vykonávacie konanie*“, což je synonymum k sousloví „*exekučné konanie*.“ Ostatně, i v tuzemsku se toto názvosloví zaměňuje, byť jak

²⁷⁸ KOLESÁROVÁ, Stanislava. Zrušenie duality. Komorní listy: časopis soudních exekutorů. Brno: Exekutorská komora České republiky, 2011, roč. 3, č. 7

již bylo uvedeno v kapitole č. 2 této disertační práce, nejedná se o totéž. Podstata tohoto řízení je shodná v obou komparovaných právních úpravách: „*vykonávacie konanie nasleduje v prípade, ak strana, ktorej bola rozhodnutím uložená povinnosť, túto povinnosť nesplní dobrovoľne.*“²⁷⁹ Vykonat je možné rozhodnutí a exekuční tituly, kterými je uložena povinnost plnit – tedy něco dát, vykonat, něčeho se zdržet či něco strpět. Exekuci zpravidla (s výjimkami uvedenými výše) provádí soudní exekutor, který postupuje podle příslušných ustanovení EP.

Shodně jako tuzemská právní úprava, i úprava exekučního řízení zakotvená v EP rozlišuje mezi tím, zda na základě exekučního titulu musí povinný splnit peněžité plnění nebo plnění nikoliv finančního charakteru. Mobiliární exekuce, která je literou zákona označována jako „*Exekúcia predajom hnuteľných vecí,*“²⁸⁰ je typický způsob provedení exekuce na peněžité plnění.

Soudní exekutor může dle svého uvážení užít jakýkoliv zákonem dovolený způsob provedení exekuce; slovenský zákonodárce nestanovil ani žádné pořadí pro použití jednotlivých způsobů exekuce. Stejně jako v tuzemsku, ani soudní exekutor sídlící na území Slovenské republiky není vázaný návrhem oprávněného na užití konkrétního způsobu provedení exekuce. Druhým dechem je však třeba říci, že obdobně jako v České republice, musí být způsob exekuce přiměřený výši pohledávky, která je v exekučním řízení vymáhána: „*Takýmto obmedzením zákon chráni povinného pred vykonaním exekúcie nevhodným spôsobom.*“²⁸¹

5.2 Předmět mobiliární exekuce

²⁷⁹ GEŠKOVÁ, Katarína, Romana SMYČKOVÁ a Jozef ZÁMOŽÍK. Repetitórium civilného procesného práva. 2017. Bratislava, s. 24. ISBN 978-80-89635-31-3.

²⁸⁰ Zákon č. 233/1995 Z. z., Národnej rady Slovenskej republiky o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, ve znění pozdějších předpisů § 114 a násl.

²⁸¹ FICOVÁ, Svetlana. Exekučné konanie. Bratislava: C.H.Beck-SK, 2014, s. 37. ISBN 978-80-89603-23-7.

Mobiliární exekuce jako taková je komplexně upravena v EP (na rozdíl od roztržitého české právní úpravy do dvou procesních předpisů), a to konkrétně v ustanoveních § 114 - § 130. Zákodárce zařadil na počátek dílu EP, který je věnovaný mobiliární exekuci, právní normy týkající se movitostí, které jsou z tohoto způsobu exekuce vyloučeny. Stejně jako v případě tuzemské právní úpravy, důvodem, pro který není možné některé movité věci učinit předmětem mobiliární exekuce, je ochrana povinného.

Podle ustanovení § 114 EP není možné v exekučním řízení postihnout takové movitosti, jejichž prodej je podle speciálních předpisů zakázán, nebo které podle zvláštních předpisů exekuci nepodléhají. Obdobně jako tuzemský zákonodárce, i právní úprava EP poskytuje zvláštní ochranu jedné skupině povinných, nicméně rozdíl je v tom, že slovenská právní úprava stanovuje závazné pořadí, podle kterého je možné postihnout movité věci povinného podnikatele. Na prvním místě jsou to věci, které neslouží jeho podnikatelské činnosti, na druhém poté věci, které souvisí s podnikáním, ale bez kterých je podnikání dotčené osoby stále možné a konečně na třetím místě jsou to movitosti, bez kterých není možné podnikat.²⁸² Osobně mám za to, že uvedené pořadí je zcela správné a žádoucí, neboť cílem exekuce nemůže být ukončení podnikatelské činnosti povinného, ale naopak úhrada pohledávky oprávněného, a to vhodným způsobem provedení exekuce. S právě uvedeným souvisí i ustanovení § 115 odst. 3 EP, který ochranu podnikatelských subjektů ještě rozšiřuje: „z exekúcie sú vylúčené aj veci podnikateľa hospodáriaceho na pôde, ak by ich zexekvovaním bolo ohrozené riadne obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy alebo zachovanie plynulej prevádzky rastlinnej a živočíšnej výroby podľa osobitných predpisov, a chovné zvieratá, tj. dojnice, vysokotelné jalovice, plemenné býky, plemenné prasnice, plemenné kance, bahnice a plemenné barany.“ Je na první pohled zřejmé, že co do ochrany podnikatelských subjektů je tuzemská právní úprava méně detailní, neboť v ustanovení § 322 odst. 3 Občanského soudního řádu je toliko uvedeno, že

²⁸² KRAJČO, Jaroslav. *Exekučný poriadok*. Komentár. Procesný postup exekútora. Procesný postup exekučného súdu. 1. vyd. Bratislava: EUROUNION, 2011, s. 360 - 361. ISBN 978-80-89374-07-6.

v případě podnikatele se exekuce nemůže týkat těch věcí povinného, které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti.

V obecné rovině nemůže exekuce týkat movitostí ve vlastnictví povinného, které povinný nezbytně potřebuje za účelem uspokojování svých hmotných potřeb a své rodiny a dále jiných věcí, jejichž prodej v rámci exekučního řízení by byl v rozporu s morálními zásadami; v neposlední řadě je zapovězen prodej i takových věcí, které povinný potřebuje za účelem plnění svých pracovních povinností (což zahrnuje i podnikání, o čemž již bylo pojednáno výše).²⁸³ Dlužno dodat, že obdobně jako tuzemská právní úprava, i EP zakotvuje výčet movitostí, které jsou z exekuce vyloučené; v obou právních úpravách jsou k nalezení shodné věci (jako například snubní prsten, zdravotnické potřeby, studijní literatura), nicméně v některých ohledech je EP více detailní (například je pevně stanovena výše hotovosti, kterou není možné zabavit;²⁸⁴ v tomto směru shledávám jako vhodnější řešení ponechat stanovení výše této nezabavitelné částky v hotovosti na podzákoném právním předpisu jako v tuzemsku, a to z důvodu flexibilnější změny; tím spíše je toto žádoucí v době současné míry inflace). Tuzemská právní úprava pak v tomto smyslu více chrání povinného, neboť v době ekonomických krizí je mnohem jednodušší novelizovat podzákoný právní předpis (což již se v tuzemsku několikrát stalo), než právní předpis na úrovni zákona, který výši nezabavitelné částky zafixoval na konkrétní částce.

5.3 Průběh mobiliární exekuce

Co se týče samotného průběhu exekuce, soudní exekutor posléze, co se rozhodne realizovat mobiliární exekuci, vydá v souladu s ustanovením § 117 EP tzv. „*Upovedomenie o začatí exekúcie predajom hnutel'ných vecí*“, které se povinnému doručuje až při samotné realizaci soupisu movitých věcí, případně

²⁸³ FICOVÁ, Svetlana. *Exekučné konanie*. Bratislava: C.H.Beck-SK, 2014, s. 63. ISBN 978-80-89603-23-7.

²⁸⁴ Z exekuce jsou vyloučené finanční prostředky do výše 165 euro, a to dle zákona č. 233/1995 Z. z., Národnej rady Slovenskej republiky o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov, ve znění pozdějších předpisů § 115 odst. 2 písm. j).

až po jeho provedení (toto je odvislé od toho, zda je povinný přítomen u provádění soupisu či nikoliv, přičemž jeho absence na místě realizaci soupisu nebrání). Co se týče tohoto zákonného postupu, i v tomto je možné spatřit analogii s vydáním exekuční příkaz odebráním věci, který se v tuzemsku rovněž povinnému doručuje až na místě, a to s cílem zabránění povinnému, aby mařil průběh exekuce. Stejně ratio má ostatně i slovenská právní úprava.²⁸⁵

Pokud jde o exekuční příkaz, který je upraven rovněž v obou komparovaných právních úpravách, pak tento soudní exekutor realizující svoji činnost na Slovensku vydá po marném uplynutí lhůty na podání návrhu na zastavení exekuce (případně poté, co je exekutorovi doručeno rozhodnutí soudu, kterým byl tento návrh zamítnut); přičemž tento návrh má odkladný účinek. Oproti tomu podle českého zákonodárce exekuční příkaz na prodej movitých věcí soudní exekutor vydá poté, co je pověřen k exekuci ze strany exekučního soudu ve smyslu ustanovení § 43a odst. 1 Občanského soudního řádu, a rovněž poté, co náležitě posoudí a uváží, zda má být exekuce provedena právě tímto způsobem.

I slovenská právní úprava zná institut prohlídky, a to jednak bytu a jiných prostor a jednak i osobní prohlídky povinného. Prohlídka je zakotvena v ustanovení § 119 odst. 1 a 2 EP, přičemž tuzemský zákonodárce ji včlenil do ustanovení § 325a Občanského soudního řádu, spadající pod rubriku nadepsanou jako „Soupis na místě samém.“ Podle obou komparovaných právních úprav by soudní exekutor měl k prohlídce přistoupit pouze za předpokladu, pokud toto vyžaduje účel exekuce. Znění ustanovení § 119 odst. 1 EP a ustanovení § 325a Občanského soudního řádu je prakticky totožné. Slovenská právní úprava obsahuje nad rámec tuzemské právní úpravy právní normu, podle které je osobní prohlídku povinného (která z logiky věci přichází v úvahu pouze za předpokladu, že povinným je osoba fyzická a současně je dán předpoklad, že tato osoba má u sebe movité věci vhodné k následnému zpeněžení) oprávněna

²⁸⁵ FICOVÁ, Svetlana. *Exekučné konanie*. Bratislava: C.H.Beck-SK, 2014, s. 65. ISBN 978-80-89603-23-7.

vykonat pouze osoba stejného pohlaví, což je však aplikováno i v České republice, byť to dotčená procesní úprava oproti tuzemské explicitně neupravuje.

Při realizaci soupisu movitých věcí musí slovenský soudní exekutor respektovat některé zásady. Mezi elementární kritérium pro pojetí věci do soupisu patří skutečnost, že dotčená movitost musí být způsobilá k prodeji; pokud se jedná o rozsah soupisu, tak tento musí odpovídat výši pohledávky včetně nákladů exekuce. Jak k tomuto dále uvádí odborná literatura, pokud v úvahu připadá soupis movité věci, která významným způsobem převyšuje výši pohledávky, je možné tento předmět sepsat pouze za předpokladu, že povinný nemá žádné další vhodné věci způsobilé ke zpeněžení a současně není možné provést exekuci jiným způsobem.²⁸⁶ Co do rozsahu a předmětů ke zpeněžení, tak lze opět v tomto shledat analogii s tuzemskou právní úpravou, neboť podle ustanovení §326 odst. 1 Občanského soudního řádu lze movitosti (a to literou zákona takové, které „*by mohli být prodány*“) sepsat v takovém rozsahu, aby tento postačil k uspokojení vymáhané pohledávky a nákladů exekuce. Obdobně slovenská právní úprava obsahuje i pravidla pro soupis rychle se kazících movitých věcí, ke kterému by mělo být přistoupeno v souladu s ustanovením §120 EP jen za předpokladu, že nejsou k dispozici jiné věci a současně je možné zabezpečit jejich rychlé zpeněžení.

Před samotným zpeněžením je obligatorní určení hodnoty movitostí, které byly pojaty do soupisu. Primárně cenu sepsaných movitých věcí určí soudní exekutor v souladu s ustanovením § 122 EP „*s odbornou starostlivostí*.“ O provedeném odhadu musí být vyrozuměni vybraní účastníci exekučního řízení, a to jak oprávněný, tak i povinný. Tito mohou namítat nesprávnost odhadu; jejich námitce soudní exekutor vyhoví za předpokladu, že k námitce připojí odborné vyjádření znalce nebo znalecký posudek stanovící hodnotu dotčené movitosti. V případě tuzemské právní úpravy je rovněž soudní exekutor oprávněn provést odhad předmětných movitostí; znalec však přibere za předpokladu, že se jedná o specifické movité věci vyšší hodnoty. Z uvedeného vyplývá, že základní ratio komparovaných právních úprav je shodné.

²⁸⁶ FICOVÁ, Svetlana. *Exekučné konanie*. Bratislava: C.H.Beck-SK, 2014, s. 66. ISBN 978-80-89603-23-7.

Zvláštní právní režim co do zpeněžení vybraných movitých věcí slovenský zákonodárce stanovil v případě, pokud předmětem soupisu soudní exekutor učiní movité věci, které lze zařadit do kategorie významných kulturních památek. V tomto směru je ustanovení §124 odst. 1 a 2 EP téměř totožné s ustanovením §328 odst. 1 a 2 Občanského soudního řádu, dokonce je v komparovaných právních úpravách shodně upravena i třicetidenní zákonná lhůta, kterou mají oslovené instituce na reakci učiněnou ze strany soudního exekutora k odkupu těchto hodnotných movitých věcí kulturní povahy. Pokud se tyto nevyjádří, je možné movité věci prodat následně jakémukoliv subjektu, který o ně projeví zájem.²⁸⁷

Zpeněžení movitostí slovenský soudní exekutor provede v dražbě, shodně jako s tímto postupem počítá tuzemská právní úprava. Místem dražby je lokace, kde se movité věci nacházejí anebo sídlo exekutora. Konání dražby je třeba oznámit zákonem předpokládaným způsobem, a to minimálně povinnému a oprávněnému, případně i spoluvlastníkovi věci, která má být předmětem dražby. Oznámení o dražbě se rovněž vyvěsí na úřední desce exekutorského úřadu a rovněž v obci, ve které se dražba bude realizovat; pokud jsou obě komparované právní úpravy obdobné. Slovenský zákonodárce však oproti tuzemské právní úpravě stanovil striktnější režim v případě, pokud je odhad ceny movitosti, která má být předmětem dražby, vyšší než stonásobek průměrné měsíční mzdy Slovenska za uplynulý půlrok předcházejícího kalendářního roku; v takovém případě se termín dražby určí postupem zakotveným v ustanovení § 124 odst. 3 EP a zákonem požadované údaje se rovněž zveřejní v Obchodním věstníku, což je doba tuzemského obchodního rejstříku. Stejně tak má exekutor možnost zveřejnit oznámení o dražbě ve vybraném celostátním tisku.

Samotný průběh dražby je obdobný. Dražit je možné samostatnou věc, zpravidla však více věcí, ke kterým svědčí vlastnické právo povinnému. Počátek dražby je spojený s vyvoláním nejnižšího podání, které je dle ustanovení § 125 odst. 3 EP odhadnutá cena; v České republice je však nejnižším podáním jedna

²⁸⁷ FICOVÁ, Svetlana. *Exekučné konanie*. Bratislava: C.H.Beck-SK, 2014, s. 68. ISBN 978-80-89603-23-7.

třetina rozhodné ceny, jak je uvedeno v ustanovení § 329 odst. 2 Občanského soudního řádu; v tomto bodu se tedy komparované právní úpravy liší. Vydražitelem je osoba, která učiní nejvyšší podání; této pak soudní exekutor udělí příklep.

Výtěžek z dražby je třeba následně rozvrhnout. Do ustanovení § 128 EP slovenský zákonodárce zakotvil pravidla pro rozvrh podstaty zpeněžených movitostí, která jsou obdobná, jako ta tuzemská, zakotvená v ustanovení § 332 odst. 1 Občanského soudního řádu; určující je tak jejich pořadí. Shodně je v komparovaných právních úpravách řešena situace, pokud má více pohledávek pořadí stejné, a současně pokud výtěžek ze zpeněžení nepostačuje k jejich úplnému uspokojení; za této situace se dotčené pohledávky uspokojí poměrně. Bez zřetele na pořadí se uspokojí tzv. privilegované pohledávky, jejichž zvláštní postavení určuje zvláštní předpis (například pohledávky oprávněných zajištěných zástavním právem).²⁸⁸

5.4 Dílčí závěr

Z právě provedené komparace vybraných postupů a právních institutů mobiliární exekuce vyplývá, že exekuce prodejem movitých věcí je v obou komparovaných právních úpravách založena na obdobných principech. Byť slovenský zákonodárce přistoupil k zavedení profese soudních exekutorů o několik let dříve, než tomu bylo v České republice, obecné postupy při mobiliární exekuci jsou shodné; ostatně EP a Občanský soudní řád obsahují obdobné právní normy. Druhým dechem je třeba říci, že v komparovaných úpravách existují některé rozdíly, na které bylo poukázáno výše, nicméně základní stavební kameny exekučního řízení jsou stejné. Na základě uvedeného lze konstatovat, že slovenský zákonodárce při tvorbě EP přejal mnoho právních norem a principů z Občanského soudního řádu.

²⁸⁸ FICOVÁ, Svetlana. *Exekučné konanie*. Bratislava: C.H.Beck-SK, 2014, s. 70. ISBN 978-80-89603-23-7.

Velkým rozdílem mezi komparovanými právními úpravami spatřuji v tom, že slovenský zákonodárce již před mnoha lety přistoupil ke zrušení tzv. dvoukolejnosti exekučního řízení (s výjimkami, o kterých bylo výše pojednáno), což shledávám jako racionální a hospodárné řešení, neboť nejen pro adresáty právních norem je žádoucí, aby exekuční řízení bylo komplexně upraveno v jediném právním předpise, a nikoliv v Exekučním řádu a Občanském soudním řádu, jako tomu je v České republice.

Z mé osobní činnosti soudního exekutora je mi známo, že převážná většina exekucí je realizována soudními exekutory, a to z důvodu mnohonásobně vyšší efektivity při vymáhání pohledávek oprávněného; ostatně nízká míra vymahatelnosti práva prostřednictvím soudní exekuce byla důvodem ke zrušení diskutované dvoukolejnosti na Slovensku (a současně důvodem pro zavedení profese soudních exekutorů v České republice v roce 2001). De lege ferenda mám tak za to, že k podobnému kroku by mělo být přistoupeno i v České republice, a to nejen za účelem zpřehlednění celého exekučního řízení, nímž k tomuto je třeba najít odpovídající politickou vůli, jako tomu bylo v případě proběhnuvší rekodifikace soukromého práva a s tím spojeného přijetí Občanského zákoníku.

Závěr

Úroveň a míra vymahatelnosti práva v konkrétním státě může být ukazatelem jeho vyspělosti a celkové stability. Je zřejmé, že toto kritérium nemůže být samo o sobě svědčícím ohledně celkového stavu právního státu v materiálním slova smyslu, nicméně může být vypovídajícím faktorem ve vztahu občanů k respektování obecně závazných pravidel, které konkrétní státní celek autoritativně stanoví.

Mobiliární exekuce je jedním z mnoha nástrojů, prostřednictvím kterého je možné vynucovat splnění pravidel, které před tím byla k tomu oprávněným subjektem (nadaným příslušnou pravomocí a působností) stanovena, a to zákonem předpokládaným způsobem. Jedná se o jeden ze způsobů, které soudní exekutor může (ale nemusí) dle svého uvážení využít k dosažení účelu exekučního řízení.

Soudní exekutor je povinen postupovat v exekuci rychle a účelně, přitom má dbát i třetích osob dotčených jeho jednotlivými kroky. Mobiliární exekuce je časově náročná jak na přípravu, tak na samotnou realizaci, včetně jejího provedení až do samotné dražby. Proto jsou v praxi nejprve realizovány jiné způsoby provedení exekuce a k mobiliární exekuci je přistupováno za situace, kdy jiné způsoby provedení samotné exekuce nejsou efektivní a nevedou k vymožení pohledávky a k uspokojení oprávněného a nákladů exekuce.

Exekuce prodejem movitých věcí v sobě skrývá spoustu složitostí a nejasností. Je nutno si uvědomit, že každá jednotlivá exekuce na movité věci je velmi individuální případ. Pokaždé se odehrává na jiném místě, postižené movité věci jsou pokaždé jiné, a to i ty, které jsou druhově určené. Je to dáno tím, že jsou pokaždé užívány jiným způsobem, jsou jinak staré, jinak opotřebené. Výjimkou mohou být „skladové zásoby“. Proto i jejich cena movitých věcí je různá a odhadní cena musí všechny tyto skutečnosti reflektovat.

Velmi důležitým prvkem při mobiliárních exekucích je komunikace soudního exekutora, případně jeho zaměstnance s povinným a dalšími

případnými osobami. Opět se tak dostáváme k velmi individuálnímu postupu při samotném výkonu jednotlivých případů. Toto klade velké nároky na psychiku těch, kteří výkon na místě samém realizují, na jejich schopnosti se rychle a správně rozhodovat. I proto je velmi vhodné mít co nejvíce informací a osobě povinného (např. zda je držitelem zbrojního průkazu) a lokality, kde bude mobiliární exekuce prováděna, předem.

Exekuce přináší velmi emotivní chvíle, dochází k zásahu státem pověřeného soudního exekutora a jeho zaměstnanců do soukromé, ryze osobní a intimní sféry povinného a osob, které s ním žijí nebo v danou chvíli pobývají. Nelze předem vyloučit, že se na místě samotném zjistí jiná nezákonná činnost, která nepatří do exekuce, ale zároveň vystavuje osoby provádějící exekuci těžké a složité situaci. Ze své činnosti například zmíním objevenou pěstírnu konopí nebo nelegálně drženou zbraň. Velmi snadno se tak samotná exekuce, jejímž cílem je dohledat a sepsat postižitelné movité věci, může změnit v drama, které patří do jiné než civilní oblasti. Práce v terénu je tou nejsložitější a psychicky nejnáročnější činností soudního exekutora a jeho zaměstnanců. I přes důkladnou přípravu včetně podrobných informací dopředu, nelze předem odhadnout, jak se bude situace vyvíjet a k čemu na místě dojde. Nezřídka se klidně vyvíjející provádění samotné mobiliární exekuce v jejím průběhu mění, je nutno zachovat klid a rozvahu. Osoby provádějící výkon musí být chráněny.

Komunikace s povinným a dalšími přítomnými osobami je náročná, složitá a často dramatická. Je velmi vhodné tyto osoby, a to i opakovaně, poučit o jejich právech a povinnostech, odkazovat na rozhodnutí soudu, a to nejen exekučního, ale i nalézacího, o tom, že povinní dobrovolně nespĺnili exekuční titul, a proto byla nařizena exekuce, a že mají i v této fázi možnost svůj závazek splnit a docílit tak snížení nákladů exekuce.

Pokud by povinný svými výroky nebo fyzickým jednáním vyvolal u osob provádějících samotný výkon pocit ohrožení, je na místě zavolat policii. Ta neasistuje automaticky u všech mobiliárních exekucí, ale pouze v souvislosti s ohrožením osob provádějících výkon, anebo pokud by mělo docházet k maření realizovaného výkonu, například odstraňováním postižitelných věcí nebo jejich

poškozováním. Samotná možnost přivolat policii je důležitá pro bezpečnost osob provádějících mobiliární exekuci a preventivně tlumí případné ataky povinného či jiných dotčených osob.

Mobiliární exekuce patří k základním pilířům způsobů provádění exekuce, většina veřejnosti si pod pojmem „exekuce“ představí na prvním místě právě mobiliární exekuci. Je to dáno tím, že je viditelná, a mnohdy slyšitelná, nejen na samotném místě, ale i v okolí. Movité věci jsou při provádění soupisu označeny, každý tak vidí, že jsou dotčeny exekucí. To vše přivádí pozornost okolí, někdy i různé komentáře těch, kteří výkon vidí. Tato publicita může snadno přerůst a vést ke vzniku konfliktní situace.

Osobně se domnívám, že mobiliární exekuce prochází tichým, ale o to více dramatickým vývojem. V minulosti měly obecně movité věci poměrně vysokou hodnotu, sloužily často po generace jejich vlastníkům či jiným uživatelům, mnohdy se předávaly z generace na generaci, také se investovalo do jejich údržby, oprav, revitalizace. Měly vysokou pořizovací hodnotu a držely si cenu i po letech jejich užívání. Dnes však žijeme v konzumní době, kdy jsou movité věci cenově dostupné, a na místo jejich oprav jsou pořizovány nové. Proto i poměrně nové a zachovalé movité věci mají v případě jejich zahrnutí do soupisu celkem nízkou hodnotu.

V České republice vznikly tzv. sběrné dvory, na které občané odkládají i movité věci, které již nechtějí ve své domácnosti, mnohdy se jedná o věci funkční a použitelné, i to je důkazem toho jakou „cenu“ mají použité movité věci, je to pomocné vodítko, ze kterého lze sledovat, jakou cenu by takové obdobné věci měly případně v dražbě. Vznikají centra opětovného použití věcí, kam lidé můžou přinést věci, které nepotřebují, ale jsou použitelné pro jiné občany, a přitom jsou zdarma. Tato centra jsou označována jako re-use point. Vedle toho, že se tak zamezuje vzniku zbytečného odpadu a podporuje se udržitelnost životního prostředí, jsou tímto způsobem také ušetřeny peníze, které by bylo jinak nutno vynaložit na pořízení nových věcí sloužících stejnému účelu.

Tím se dostáváme k problematičnosti současných mobiliárních exekucí. Na jedné straně máme náročný výkon a také vysoké náklady na jejich provádění, které v sobě zahrnují nejen náklady samotného exekutorského úřadu, například cestovné, ale také mnohdy náklady na zámečníka, stěhovací službu, náklady spojené se skladováním. A na straně druhé máme samotný výnos z jejich prodeje, kdy již jednou použité věci okamžitě ztrácejí výrazně na ceně. Také délka doby jejich skladování snižuje případnou dosažitelnou cenu.

V dnešní době je představa, že dlužník je osoba, který má doma spousty starožitností, například obrazy, sošky, hodiny a hodinky (luxusní značky), zlato a jiné cennosti, laickou představou, protože jejich majitelé jsou si vědomi toho, že by je případná exekuce o tyto movité věci připravila, také jim je existence exekučního titulu známa, protože obvykle přebírají poštu. Tito povinní o existence vymahatelné pohledávky vědí, je jim dobře známa i za situace, kdy poštu účelově nepřebírají. Movití povinní jsou si svých závazků zpravidla vědomi. Postižitelné věci proto včas ukryjí, a pak je tyto předměty téměř nemožné dohledat. Jejich skutečné vlastnictví také nelze spolehlivě dohledat a prokázat.

V praxi dochází často k vyjmutí věcí ze soupisu na základě čestného prohlášení falešného, tedy nepravého vlastníka. Mnohdy mají povinní při výkonu mobiliární exekuce již připravený písemný seznam věcí, které se nacházejí v domácnosti, a běžně by byly postiženy a sepsány, tento seznam je podepsaný údajným vlastníkem věcí a zahrnutí takových věcí do soupisu by mohlo být snad napadnutelné jako nezákonné. Dokonce jsem se setkal s případem, kdy povinný měl na ruce drahé značkové hodinky, které vykonavatel chtěl sepsat, ale povinný měl již v kapse saka připravené potvrzení leasingové společnosti, kde byl přesný název hodinek včetně výrobního čísla a údaje o tom, že majitelem je tato společnost.

Zákon stanovuje povinnost pořizovat zvukový a obrazový záznam. Soudní exekutor či jeho zástupce musí v jednu chvíli natáčet videozáznam, na další zařízení ukládat fotodokumentaci, provádět soupis, označovat štítky věci sepsané do soupisu, komunikovat s povinným a dalšími přítomnými osobami.

Provádět mobiliární exekuci jedním člověkem je velmi složité až téměř nemožné. Žijeme v tržním hospodářství a náklady exekuce jsou hrazeny z vymoženého plnění, v případě mobiliární exekuce jsou hrazeny z výnosů dražby. Práce dvou lidí, jejich doprava a čas strávený na místě provádění mobiliární exekuce je nákladná, výsledek v podobě zpeněžení sepsaných věcí je velmi nejistý.

Bohužel častým nešvarem je situace, kdy sepsané věci mají pro povinného pocitově vyšší hodnotu, než je reálná cena. Movité věci pojaté do soupisu zůstávají na místě soupisu, to bývá obvykle domácnost povinného. Takto provedený soupis slouží jako tlak na povinného, který se pak snaží získat peníze na uhrazení vymáhané pohledávky. Dochází k určitému střetu jednoho ze způsobů provedení exekuce s vytvářením nátlaku na povinného, tyto případy jsou umocněny i tím, že soupis obsahuje položky, o nichž musí být známo, že jejich případný prodej přinese zanedbatelný výnos a v nepoměru s vynaloženými náklady. Takto by neměla být mobiliární exekuce prováděna.

Na druhé straně je velká řada povinných, kteří tzv. „umí“ žít s celou řadou exekucí, kdy vedle schování hodnotných věcí, také tvrdí, že věci v jejich domácnosti jsou ve vlastnictví třetích osob, často rodičů nebo dětí. V případné vylučovací žaloby je shodné tvrzení povinného a těchto třetích osob o údajném vlastnictví fakticky „neprůstřelné.“

Z provedení exekuce prodejem movitých věcí jsou vyloučena příslušenství nemovitých věcí. Jedná se o movité věci patřící vlastníku nemovitosti. U některých movitých věcí není jednoduché určit, zda jsou příslušenstvím nemovitosti anebo movitou věcí samostatně užívanou, k těmto problémům naštěstí dochází výjimečně.

Pokud je povinný podnikatelem, v rámci exekučního řízení není možné exekučně pozastavit právo nakládání s takovým majetkem, který přímo osobě podnikatele slouží k výkonu jeho podnikatelské činnosti. Podobně jako v případě majetku fyzických, nepodnikajících osob není možno exekučně postihnout věci základní potřeby. Kritériem pro posouzení, zda se jedná o věci postižitelné v tomto případě, je zákonodárcem vyžadovaná jejich nezbytnost

k výkonu podnikatelské činnosti. Velmi složitá je otázka posouzení, kdy zahrnutí některých movitých věcí podnikatele do soupisu je pouhým omezením, a kdy již ohrožuje samotný výkon podnikatelské činnosti. Pro osoby provádějící samotný výkon mobilární exekuce jsou tak kladeny další vysoké nároky, protože k úspěšnému posouzení by musely znát různé typy podnikání a okruhy movitých věcí nezbytně určených ke konkrétnímu podnikání.

Majetek podnikatele, který je nezbytně nutným pro řádný výkon jeho podnikatelské činnosti, je třeba posuzovat výlučně v kontextu podnikatelské činnosti, ke které má daná osoba oprávnění. Určit hranici, kterou by měl vykonavatel při soupisu věcí respektovat, je velmi složité. Obecně lze říci, že nesmí dojít k likvidaci podnikatelské činnosti, ale může být podstatně omezena. Takovýmto majetkem tedy mohou být zejména stroje, technologické přístroje, suroviny, či likvidní zásoby pro okamžitý provoz podnikatelského subjektu.

Dražba samotná by měla ukázat tržní cenu movitých věcí prodávaných v dražbě. K tomu, aby byla dostatečně vysoká, je důležité pro případné dražitele, aby měli o draženou věc zájem a dobře znali její stav. Žádný zájemce nemá předem jistotu, že jeho učiněné podání bude tím nejvyšším ze všech. Pokud vezmeme v úvahu, že dražitel musí vydraženou věc převzít, je jasné, že mu vznikají náklady a ty mají nepřímý vliv na částku, kterou je ochoten na dražbě zaplatit. Pokud zájemce není spokojen s internetovou prezencí dražené věci, chce věc vidět a prohlídka je v jiném termínu než dražba v místě, kde jsou dražené věci uloženy, pak má také náklady.

Tím se dostáváme k různým cenám movitých věcí na dražbách. Poměr mezi relativně vysokými náklady potenciálních dražitelů a nižšími cenami dražených věcí vede k tomu, že největší zájem mají lidé v okolí místa, kde dražené věci jsou, a pak různí překupníci použitých věcí, často majitelé bazarů. To bezpochyby nevede k dosažení nejvyšších možných cen.

Exekuce prodejem movitých věcí má své nezastupitelné místo jak v Občanském soudním řádu, tak v Exekučním řádu. Je nemyslitelné, aby tento způsob exekuce nebyl prováděn. Je však nutné si uvědomovat jak jeho

náročnost, tak samotnou efektivitu pro uspokojení pohledávky oprávněného. Prodej movitých věcí nemůže být pouze nástrojem donucování dlužníka k tomu, aby své závazky plnil a pohledávky uspokojoval. Náročnost této formy exekuce a její vysoké náklady na samotnou realizaci v kombinaci s relativně nižšími výnosy fakticky vede k výraznému ekonomickému zásahu do majetkových poměrů dlužníka, ale zároveň ne vždy vede k výraznějšímu uspokojení pohledávky věřitele a nákladů exekuce. Pokud se jedná o dopad mobiliární exekuce na každodenní život povinného, mám za to, že s ohledem na základní zásadu ochrany povinného, která se zrcadlí v mnoha právních normách jak Exekučního řádu, tak i Občanského soudního řádu, je i přes ekonomický zásah do jeho sféry zajištěno, aby povinný mohl žít důstojný život a nebyly mu zabaveny věci každodenní potřeby, jakožto i věci určené pro výkon jeho povolání.

Z výše uvedených důvodů je třeba k tomuto nástroji přistupovat velmi obezřetně, citlivě a individuálně. Realizace mobiliární exekuce by neměla vést k propadnutí povinného do chudoby, ale k efektivnímu uspokojování vymáhané pohledávky.

Jak vyplývá z názvu mé práce, je zaměřena na mobilární exekuce v kontextu dnešní doby. Současná doba legislativně zpřísňuje a omezuje mobiliární exekuce, k tomu se přidává paradoxně fakticky rozšiřující se škála věcí, které lze zahrnout do pojmu běžné vybavení domácnosti, do tohoto vstupuje zájem případných zájemců o koupi movitých věcí v dražbě.

Někteří právníci shodně tvrdí, že by měl Občanský soudní řád a Exekuční řád obsahovat více přesností a stanovit jasnější mantinely toho, co lze při mobiliární exekuci postihnout, a co již nikoliv. Tento pozitivistický přístup v sobě ale přináší velké úskalí v podobě individuální charakteristice každé jednotlivé exekuce a každé jednotlivé domácnosti nebo i jiných prostor. Čím přesnější výčet, tím větší možnost, že na některé situace zákon pamatovat nebude.

Tím se dostáváme k otázce osob, které výkon v terénu provádějí, k jejich odborným, ale i duševním a fyzickým předpokladům. Domnívám se, že na jednu stranu by měla být ponechána velká volnost průběhu mobilární exekuce a zároveň přísné trestání nezákonných postupů. Pokud soud rozhodne o vyškrtnutí věci ze soupisu, mělo by dojít i k prověření toho, kdo vyškrtnutou věc do soupisu pojal, jaký důvod ho k tomu vedl, jakými úvahami se řídil a za jakých okolností se tak rozhodoval. Tím by se poměrně rychle vykryštovali osoby, které tak činí opakovaně.

Také je problematické rozeznat, kde je zodpovědnost samotného soudního exekutora, a kde se jedná o pochybení jeho zaměstnance. Často je vina přisuzována soudním exekutorům s tím, že oni jsou těmi, kdo vedou exekuci a přitom se pochybení osobně nedopustili. Jejich odpovědnost bych viděl v případě, kdy zaměstnávají osoby, které taková pochybení dělají opakovaně a v obdobných případech. Vykonavatel soudního exekutora je osoba, která vedle povinné praxe musí absolvovat a složit zkoušky u Exekutorské komory České republiky. Tato komora také pořádá pravidelná školení a kurzy se zaměřením jak na teoretické, tak na praktické problémy (např. sebeobrana), které při samotné mobilární exekuci nastávají. Proto je důležité, aby vykonavatelé se zúčastňovali těch akcí co nejvíce a v terénu tak postupovali s největší profesionalitou.

Mobilární exekuce je jedním ze základních pilířů provádění exekucí; ostatně jak bylo v této práci již uvedené, je tomu stejně tak i na Slovensku; právní úprava mobilárních exekucí na Slovensku a v České republice je v mnoha ohledech shodná. Její role je nezastupitelná. Proto musí v našem právním řádu dle mého názoru zůstat. Její samotná existence je důležitým prvkem a její dopady působí podvědomě na celou společnost, a to již při vzniku samotných závazků. Mohli bychom v tomto způsobu provedení exekuce vidět určitý výchovný prvek v oblasti zadlužování občanů.

Současně nesmíme zapomínat na veškeré komplikace a rizika mobilární exekuce, na její nákladnost, na to že vymáhané pohledávky jsou uspokojovány při dosahování nižších cen prodávaných věcí. Proto by měla být mobilární

exekuce používána spíše okrajově a výjimečně v případech, kde lze důvodně očekávat, že poměr mezi dosaženým výtěžkem na jedné straně a náklady tohoto způsobu exekuce a jeho zásah do života povinných na druhé straně, bude příznivě vyznívat pro její užití.

Summary

The level and extent of law enforcement in a particular state can be an indicator of its maturity and overall stability. It is clear that this criterion cannot in itself be indicative of the overall state of the rule of law in the material sense of the word, however, it can be a telling factor in the relationship of citizens to respecting generally binding rules that a specific state authority sets authoritatively.

Foreclosure is one of the many tools through which it is possible to enforce the rules that were previously established by the authorized entity (endowed with the relevant authority and powers), in the manner foreseen by law. This is one of the methods that the bailiff may (but may not) use at his discretion to achieve the purpose of enforcement proceedings.

The court executor is obliged to proceed quickly and efficiently in the execution, while also taking care of third parties affected by his individual steps. Furniture execution is time-consuming both for the preparation and for the implementation itself, including its implementation up to the auction itself. Therefore, in practice, other methods of executing execution are implemented first, and movable execution is approached in situations where other methods of executing the execution itself are not effective and do not lead to the recovery of the claim and to the satisfaction of the entitled party and the costs of the execution.

Execution by sale of movable property has its irreplaceable place both in the Code of Civil Procedure and in the Execution Code. It is unthinkable that this method of execution is not carried out. However, it is necessary to be aware of both its demanding nature and the very effectiveness of satisfying the beneficiary's claim. The sale of movable property cannot only be a tool for forcing the debtor to fulfill his obligations and satisfy his claims. The demanding nature of this form of foreclosure and its high costs for the implementation itself, in combination with relatively lower returns, actually leads to significant

economic interference in the debtor's financial situation, but at the same time, it does not always lead to more significant satisfaction of the creditor's claim and the costs of foreclosure. When it comes to the impact of mortgage execution on the debtor's daily life, I believe that, with regard to the basic principle of the debtor's protection, which is reflected in many legal norms of both the Enforcement Code and the Civil Procedure Code, it is within its sphere despite economic principles ensured that the obligee could live a dignified life and that his daily necessities, as well as things intended for the performance of his profession, were not confiscated.

The subject of the first chapter of this thesis is the analysis of the historical development of execution law not only in the Czech lands. Its origins can be traced back to ancient Rome.

The second chapter of the dissertation is focused on the analysis of selected enforcement proceedings institutes. When it comes to the concepts of enforcement and enforcement proceedings, each of them represents something a little different, although they are undoubtedly related.

In the third chapter of the dissertation, other methods of execution of execution than execution by sale of movable property were elaborated in detail. These methods can be broadly divided according to whether the court executor demands monetary or non-monetary performance.

The fourth chapter is a key part of the presented dissertation, as it chronologically discussed all the stages of the movable foreclosure, from the initiation of the foreclosure proceedings, through the inventory of movable property, the issuance of the auction decree, the estimation of movable property, as well as the auction itself and the subsequent execution of the proceeds schedule. In this chapter, the subject of execution was also discussed in detail, including all statutory exceptions.

In the fifth chapter of this work, a comparison was made of property enforcement in the Czech Republic and Slovakia. It was found that the legal

regulation of this method of enforcement in the country differs from the Slovak legal regulation only in details, however, the elementary principles of enforcement proceedings, as well as the comparative method of enforcement, are the same in both compared legal regulations.

As the title of my work suggests, it is focused on mobile foreclosures in the context of today. The current legislative period tightens and limits movable foreclosures, to which is added a paradoxical, factually expanding range of things that can be included in the concept of common household equipment, which includes the interest of potential buyers of movable property at auction.

Some lawyers agree that the Code of Civil Procedure and the Code of Execution should contain more precision and establish clearer barriers to what can and cannot be punished in the case of property enforcement. However, this positivist approach brings great difficulties in the form of the individual characteristics of each individual execution and each individual household or other premises. The more precise the list, the greater the possibility that the law will not remember some situations.

Mobile foreclosure is one of the basic pillars of foreclosures; after all, as was already mentioned in this work, it is the same in Slovakia; the legal regulation of mortgage foreclosures in Slovakia and the Czech Republic is identical in many respects. Her role is irreplaceable. Therefore, in my opinion, it must remain in our legal system. Its very existence is an important element and its effects subconsciously affect the entire society, already when the obligations themselves arise. We could see a certain educational element in the area of citizens' indebtedness in this execution method.

At the same time, we mustn't forget all the complications and risks of foreclosure, its costliness, and the fact that the recovered claims are satisfied when the prices of the items sold are lower. Therefore, mobile execution should be used rather marginally and exceptionally in cases where it can be reasonably expected that the ratio between the yield achieved on the one hand and the costs of this method of execution and its interference in the lives of the obligees on the other hand, will sound favorably in favor of its use.

Zusammenfassung

Das Niveau und der Umfang der Strafverfolgung in einem bestimmten Staat können ein Indikator für seine Reife und allgemeine Stabilität sein. Es ist klar, dass dieses Kriterium an sich keinen Hinweis auf den Gesamtzustand der Rechtsstaatlichkeit im materiellen Sinne des Wortes geben kann, aber es kann ein aussagekräftiger Faktor für das Verhältnis der Bürger zur Einhaltung allgemein verbindlicher Regeln eines bestimmten Staates sein. Autorität setzt autoritativ.

Die Zwangsvollstreckung ist eines der vielen Instrumente, mit denen es möglich ist, die Regeln durchzusetzen, die zuvor von der autorisierten Stelle (ausgestattet mit den entsprechenden Befugnissen und Befugnissen) in der gesetzlich vorgesehenen Weise festgelegt wurden. Dies ist eine der Methoden, die der Gerichtsvollzieher nach eigenem Ermessen anwenden kann (aber nicht), um den Zweck des Vollstreckungsverfahrens zu erreichen.

Der Gerichtsvollzieher ist verpflichtet, bei der Vollstreckung schnell und effizient vorzugehen und dabei auch die von seinen einzelnen Schritten betroffenen Dritten zu schonen. Die Möbelausführung ist sowohl für die Vorbereitung als auch für die Durchführung selbst, einschließlich der Durchführung bis zur Auktion selbst, zeitaufwändig. Daher werden in der Praxis zuerst andere Vollstreckungsmethoden angewandt, und die bewegliche Vollstreckung wird in Situationen angegangen, in denen andere Methoden der Vollstreckung selbst nicht wirksam sind und nicht zur Beitreibung der Forderung und zur Befriedigung der berechtigten Partei führen und die Kosten der Vollstreckung.

Die Zwangsvollstreckung durch Verkauf beweglicher Sachen hat ihren unersetzlichen Platz sowohl in der Zivilprozessordnung als auch in der Exekutionsordnung. Es ist undenkbar, dass diese Hinrichtungsmethode nicht durchgeführt wird. Es ist jedoch notwendig, sich sowohl seines anspruchsvollen Charakters als auch der Effektivität der Befriedigung des Anspruchs des Begünstigten bewusst zu sein. Der Verkauf beweglicher Sachen kann nicht nur

ein Instrument sein, um den Schuldner zur Erfüllung seiner Verpflichtungen und zur Befriedigung seiner Forderungen zu zwingen. Der anspruchsvolle Charakter dieser Form der Zwangsvollstreckung und ihre hohen Kosten für die Durchführung selbst in Kombination mit relativ niedrigeren Renditen führen tatsächlich zu erheblichen wirtschaftlichen Eingriffen in die finanzielle Situation des Schuldners, aber gleichzeitig nicht immer zu erheblichen Befriedigung der Gläubigerforderung und die Kosten der Zwangsvollstreckung. Was die Auswirkungen der Hypothekenvollstreckung auf das tägliche Leben des Schuldners betrifft, glaube ich, dass dies im Hinblick auf das Grundprinzip des Schuldnerschutzes, das sich in vielen Rechtsnormen sowohl der Vollstreckungsordnung als auch der Zivilprozessordnung widerspiegelt, der Fall ist in ihrem Wirkungsbereich trotz wirtschaftlicher Grundsätze dafür gesorgt hat, dass der Gläubiger ein menschenwürdiges Leben führen konnte und seine Dinge des täglichen Bedarfs sowie der Berufsausübung dienende Sachen nicht beschlagnahmt wurden.

Gegenstand des ersten Kapitels dieser Diplomarbeit ist die Analyse der historischen Entwicklung des Vollstreckungsrechts nicht nur in den böhmischen Ländern. Seine Ursprünge lassen sich bis ins alte Rom zurückverfolgen.

Das zweite Kapitel der Dissertation konzentriert sich auf die Analyse ausgewählter Vollstreckungsinstitute. Wenn es um die Begriffe Vollstreckung und Vollstreckungsverfahren geht, stellt jeder von ihnen etwas anderes dar, obwohl sie zweifellos verwandt sind.

Im dritten Kapitel der Dissertation wurden neben der Exekution durch Verkauf von beweglichen Sachen auch andere Methoden der Zwangsvollstreckung ausführlich behandelt, die sich grob danach unterscheiden lassen, ob der Gerichtsvollzieher eine Geldleistung oder eine Sachleistung verlangt.

Das vierte Kapitel ist ein wesentlicher Bestandteil der vorliegenden Dissertation, da es alle Phasen der beweglichen Zwangsvollstreckung chronologisch behandelt, von der Einleitung des

Zwangsvollstreckungsverfahrens über die Bestandsaufnahme des beweglichen Vermögens, den Erlass des Versteigerungsbeschlusses bis hin zur Schätzung des beweglichen Vermögens Eigentum, sowie die Versteigerung selbst und die anschließende Durchführung des Erlösplans. In diesem Kapitel wurde auch ausführlich auf das Thema Vollstreckung eingegangen, inklusive aller gesetzlichen Ausnahmen.

Im fünften Kapitel dieser Arbeit wurde die Vermögensvollstreckung in der Tschechischen Republik und der Slowakei verglichen. Es wurde festgestellt, dass sich die gesetzliche Regelung dieser Vollstreckungsmethode im Land nur in Details von der slowakischen gesetzlichen Regelung unterscheidet, die elementaren Grundsätze des Vollstreckungsverfahrens sowie die vergleichende Vollstreckungsmethode sind jedoch in beiden verglichenen Rechtsordnungen gleich Vorschriften.

Wie der Titel meiner Arbeit schon sagt, konzentriert sie sich auf mobile Zwangsvollstreckungen im heutigen Kontext. Die laufende Legislaturperiode verschärft und limitiert Mobiliarzwangsvollstreckungen, hinzu kommt ein paradoxer, sich faktisch erweiternder Kreis von Dingen, die unter den Begriff der Hausratausstattung fallen können, der das Interesse potenzieller Käufer beweglicher Sachen bei Versteigerungen einschließt.

Einige Rechtsanwälte stimmen darin überein, dass die Zivilprozessordnung und die Vollstreckungsordnung mehr Präzisierung enthalten und klarere Schranken dafür festlegen sollten, was im Fall der Vermögensvollstreckung bestraft werden kann und was nicht. Allerdings bringt dieser positivistische Ansatz große Schwierigkeiten in Form der individuellen Charakteristika jeder einzelnen Ausführung und jedes einzelnen Haushalts oder sonstiger Räumlichkeiten mit sich. Je genauer die Liste ist, desto größer ist die Wahrscheinlichkeit, dass sich das Gesetz an einige Situationen nicht erinnert.

Die mobile Zwangsvollstreckung ist eine der Grundsäulen der Zwangsvollstreckungen; schließlich ist es, wie bereits in dieser Arbeit erwähnt, in der Slowakei genauso; Die gesetzliche Regelung der Zwangsvollstreckungen

in der Slowakei und in der Tschechischen Republik ist in vielerlei Hinsicht identisch. Ihre Rolle ist unersetzlich. Deshalb muss es meiner Meinung nach in unserer Rechtsordnung bleiben. Seine bloße Existenz ist ein wichtiges Element und seine Auswirkungen wirken sich unbewusst auf die gesamte Gesellschaft aus, bereits wenn die Verpflichtungen selbst entstehen. Wir konnten in dieser Hinrichtungsmethode ein gewisses erzieherisches Element im Bereich der Verschuldung der Bürger erkennen.

Gleichzeitig dürfen wir nicht alle Komplikationen und Risiken der Zwangsvollstreckung, ihre Kosten und die Tatsache vergessen, dass die eingetriebenen Forderungen befriedigt werden, wenn die Preise der verkauften Artikel niedriger sind. Daher sollte die mobile Exekution eher am Rande und ausnahmsweise in Fällen eingesetzt werden, in denen vernünftigerweise erwartet werden kann, dass das Verhältnis zwischen dem erzielten Ertrag einerseits und den Kosten dieser Exekutionsmethode und ihrem Eingriff in das Leben der Gläubiger andererseits in keinem Verhältnis steht. Seite, wird positiv für seine Verwendung klingen.

Seznam použité literatury a pramenů

Odborná literatura:

BARTOŠEK, Milan. *Encyklopedie římského práva*. 2. přeprac. vyd., (V nakl. Academia vyd. 1.). Praha: Academia, 1994. ISBN 80-200-0243-X.

BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0.

BÍLEK, Petr. *Notářský řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C. H. Beck, 2018. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-689-0.

Exekuční poriadok: komentár. V Prahe: C.H. Beck, 2011. Beckova edícia komentované zákony. ISBN 978-80-7400-335-6.

FICOVÁ, Svetlana. *Exekučné konanie*. Bratislava: C.H.Beck-SK, 2014. ISBN 978-80-89603-23-7.

GEŠKOVÁ, Katarína, Romana SMYČKOVÁ a Jozef ZÁMOŽÍK. *Repetitóriium civilného procesného práva*. 2017. Bratislava. ISBN 978-80-89635-31-3.

GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce v současné právní praxi: podle stavu k 1.1.2000*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2000. ISBN 80-7201-214-2.

HARTMANN, Antonín. *Exekuční řád ze dne 27. května 1896 č. 79 ř. z. s uvozovacím zákonem a zákony a nařízenými v platnosti zachovanými*. Tábor: V. Kraus, 1898.

HAVLÍČEK, Karel, ed. *Občanské soudní řízení: soudcovský komentář podle stavu k 01. 04. 2014*. Praha: Havlíček Brain Team, 2014. ISBN 978-80-87109-46-5.

HENDRYCH, Dušan. *Právníký slovník*. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

HEYROVSKÝ, Leopold. *Dějiny a systém soukromého práva římského*. 7. vyd. V Bratislavě: Právnická fakulta university Komenského, 1929. Knihovna právnické fakulty university Komenského v Bratislavě.

HORNA, Richard. *K dějinám moravských úředníků*. V Praze: Jan Kapras, 1922. ISBN 978-80-7478-988-5.

KASÍKOVÁ, Martina. *Exekuční řád: komentář*. 5. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-855-9.

KINCL, Jan., SKŘEJPEK, Michal, URFUS, Valentin. *Římské právo*. 2. dopl. vyd., Praha, C.H. Beck 1997.. ISBN: 978-80-7179-031-0.

KLÍMA, Karel. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2., rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a komentované zákony. ISBN 978-80-7400-506-0.

KRAJČO, Jaroslav. *Exekuční poriadok*. Komentár. Procesný postup exekútora. Procesný postup exekučného súdu. 1. vyd. Bratislava: EUROUNION, 201. ISBN 978-80-89374-07-6.

LAVICKÝ, Petr. *Civilní proces*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-7478-988-5.

LAVICKÝ, Petr. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-852-8.

LICHNOVSKÝ, Ondřej. *Daňový řád: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-838-2.

MACUR, Josef. *Kurs občanského práva procesního: exekuční právo*. Praha: C.H. Beck, 1998. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-7179-190-3.

MENOUŠEK, Antonín. *Základové nauky o exekuci soudní*. Praha, 1903. Nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-140-3.

Ottův slovník naučný. Osmý díl. Praha : J. Otto, 1894. S. 945. Dostupné online., *Ottův slovník naučný*. Dvacátýosmý díl. Praha : J. Otto, 1909.

PETROV, Jan. *Občanský zákoník: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-747-7.

POTĚŠIL, Lukáš. *Správní řád: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-804-7.

SCHELLE, Karel a Jiří BÍLÝ. *Dějiny českého soudnictví*. Praha: Wolters Kluwer, 2018. ISBN 978-80-7552-959-6.

SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuce*. Ostrava: Key Publishing, 2008. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-91-5.

KASÍKOVÁ, Martina a Karel ŠIMKA. *Exekuční řád: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-630-2.

SVOBODA, Karel. *Zastavení exekuce*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-894-8.

SVOBODA, Karel. *Exekuční řád: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-863-4.

SVOBODA, Karel. *Exekuční řízení: civilní proces z pohledu účastníka*. V Praze: C.H. Beck, 2020. Praktická knihovna (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-802-3.

SVOBODA, Karel. *Občanský soudní řád: komentář*. 3. vydání (1. aktualizace). V Praze: C.H. Beck, 2022. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-828-3.

ŠÍNOVÁ, Renáta a Ingrid KOVÁŘOVÁ KOCHOVÁ. *Civilní proces*. V Praze: C.H. Beck, 2015. Academia iuris (C.H. Beck). ISBN 978-80-7400-600-5.

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi: praktická příručka*. Praha, C. H. Beck, 2006, s. 5. ISBN: 80-7179-789-9.

VÁŽNÝ, Jan. *Římský proces civilní*. V Praze: Melantrich, 1935. Randova právnická knihovna.

VOJTEK, Petr. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci: komentář*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-670-8.

WINTEROVÁ, Alena a Alena MACKOVÁ. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Praha: Leges, 2022. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-602-6.

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6., aktualiz. vyd. Praha: Linde Praha, 2011. ISBN 978-80-7201-842-0.

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-726-3.

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2008. Vysokoškolské právnické učebnice, s. 517. ISBN 978-80-7201-726-3.

WOLFOVÁ, Jitka a Martin ŠTIKA. *Soudní exekuce*. Praha: Wolters Kluwer, 2016. Právní monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-427-0.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Organizace justičního systému*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-044-4.

ZAHRADNÍKOVÁ, Radka. *Civilní právo procesní*. 3. aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. Právní učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-714-6.

Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a předpisy související: komentář. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 80-7179-901-7.

Právní předpisy:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Ústavní zákon č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 330/2001 Sb., Ministerstva spravedlnosti o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif)

Vyhláška č. 366/2009 Sb., kterou se mění vyhláška č. 329/2008 Sb., o centrální evidenci exekucí, ve znění vyhlášky č. 426/2008 Sb.

Vyhláška č. 37/1992 Sb., ministerstva spravedlnosti České republiky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů

Vyhláška č. 485/2000 Sb., Ministerstva spravedlnosti o výši odměny správce obchodního závodu a správce nemovité věci, způsobu jejího určení a určení

náhrady jejich hotových výdajů a o paušálně stanovené náhradě nákladů plátce mzdy nebo jiného příjmu

Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanský soudní řád), ve znění účinném od 01. 01. 1951

Zákon č. 164/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 183/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č.121/2008 Sb., o vyšších soudních úřednících a vyšších úřednících státního zastupitelství a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 7/2009 Sb.

Zákon č. 201/1997 Sb., o platu a některých dalších náležitostech státních zástupců

Zákon č. 214/2022 Sb., o zvláštních důvodech pro zastavení exekuce a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 219/1995 Sb., Devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 296/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé zákony v souvislosti s jeho přijetím

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 341/2005 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých priedpisov

Zákon č. 347/2007 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 500/2004 Sb., Správní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 519/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád a notářský řád

Zákon č. 79/1986, o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád)

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 319/1948 Sb., o zlidovění soudnictví, ve znění účinném od 01. 02. 1949

Judikatura:

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 14/17 ze dne 14. 8. 2018

Nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 36/01 ze dne 25. 6. 2002

Nález Ústavního soudu ze dne 15. června 2016, sp. zn. I. ÚS 2769/15

Nález Ústavního soudu ze dne 29. 5. 2012, sp. zn. I. ÚS 303/12

Nález Ústavního soudu ze dne 6. října 2020, sp. zn. sp. zn. III. ÚS 1231/20

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2019, sp. zn. 20 Cdo 4657/2018

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 25 Cdo 901/2010

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2018, sp. zn. 20 Cdo 5160/2017

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 20 Cdo 4105/2009

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 21 Cdo 238/2013

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 2015, sp. zn. 30 Cdo 728/2014

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 9. 9. 2020, sp. zn. 31 Cdo 1330/2020

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 14 Kse 6/2011-299.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 12. listopadu 2019, sp. zn. 15 Kse

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 15. srpna 2017, sp. zn. 15 Kse

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 10. 2018, č. j. 15 Kse 2/2017-63.

Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27. května 2013, sp. zn. 15 Kse

Rozhodnutí Ústavního soudu I. ÚS 370/04 ze dne 27. 10. 2004

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 9. 2007, sp. zn. 31 Odo 677/2005

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2784/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2813/2006

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3029/2009

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2007, sp. zn. 21 Cdo 612/2006

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 14. 4. 1999, čj. 21 Cdo 2020/98

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 10. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1128/2004

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2002, sp. zn. 20 Cdo 1766/2001

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. 20 Cdo 457/2005

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2010/2006

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 20 Cdo 180/2003

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2002, sp. zn. 20 Cdo 535/2002

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2014, sp. zn. 30 Cdo 366/2014

Usnesení Ústavního soudu Slovenské republiky č. k. II. ÚS 272/2008

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 469/5, ze dne 18.1.2006

Usnesení Ústavního soudu sp. zn. IV. 1826/15, ze dne 9.9.2015

Usnesení Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 51/05

Odborné články:

FLAM, Jiří. *Zákon č. 164/2015 Sb. - novela občanského soudního řádu a exekučního řádu*. Komorní listy, 2015, č. 3

HOBL, Jaroslav. *Kde lze sepsat movité věci povinného?* Komorní listy. 2013, č. 2.

HOBL, Jaroslav. *Náklady řízení zahájených na obranu třetích osob při postižení movitých věcí v exekuci*. Komorní listy. 2018, č. 1.

KOLESÁROVÁ, Stanislava. *Zrušení duality*. Komorní listy: časopis soudních exekutorů. Brno: Exekutorská komora České republiky, 2011, roč. 3, č. 7

KRBCOVÁ, Veronika. *Provedení exekuce prodejem movitých věcí nacházejících se mimo území České republiky*. Komorní listy. 2017, č. 2.

KREJSTA, Jan. *Subsidiární použití občanského soudního řádu v exekučním řízení*. Komorní listy. 2021, č. 2.

KUBIZŇÁK, Jan. *Prodej z volné ruky (nejen) v exekučním řízení*. Komorní listy. 2015, č. 2.

LAVICKÝ, Petr. *Exekuce na základě věcně nesprávného exekučního titulu*. Soudní rozhledy. 2021, č. 6.

MAISNEROVÁ, Barbora. *Odpovědnost za škodu způsobenou soudním exekutorem*. Komorní listy, 2013, č. 2

SMOLÍK, Petr. *Vývoj exekučního řízení v českých zemích a Československu do roku 1963*, in: Sborník vydaný u příležitosti 10. výročí založení Exekutorské komory České republiky., Praha, 2011.

ŠTIKA, Martin. *Exekutorské zápisy pohledem současné právní úpravy*. Komorní listy. 2015, č.4.

ŠTIKA, Martin. *Postavení profese vykonavatele exekutora*. Komorní listy, 2015, č. 1

VALENTOVÁ, Renáta. *Věci nepodléhající mobiliární exekuci*. Komorní listy. 2014, č. 3.

VESECKÁ, Renáta., *Aktuální problematika veřejné žaloby v právní úpravě České republiky*. Státní zastupitelství 11 – 12/2008. Praha: LexisNexis CZ s.r.o.

WOLFOVÁ, Jitka. *Komparace právní úpravy exekucí v zemích Evropské unie*. Plzeň, 2014. Západočeská univerzita v Plzni. Právnická fakulta. Vědecká studie.

Ostatní:

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, č. 396/2012 Dz

Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, č. 99/1963 Dz

www.advokatnidenik.cz

www.cnb.cz

www.ekcr.cz

www.epravo.cz